

BELGELER

TMMOB MİMARLAR ODASI **ARALIK** 2005

5

ULUSLARARASI BELGELER FÖYÜ

HABERLER

2

ACE Genel Kurul Toplantısı Lüksemburg'da Yapıldı
Mimarlık ve Eğitim Kurultayı III İstanbul'da Toplandı
SIM Direktifi Şubat'ta Avrupa Parlamentosu'na Geliyor
Avrupa'da Mimarların Yetkinlikleri Üzerine Araştırma
UNESCO Kültürel Çeşitlilik Şartı Kabul Edildi

BELGELER

ACE

ACE Stratejisi:

- 2006-2008 Politik Gündemi 7
- Çok Yıllık Çalışma Programı 12

Avrupa'da Mimarlık Hizmeti Verenler İçin Etik Kurallar 23

AB

Göteborg Bildirgesi 28

Kentsel Çevre için Tematik Strateji 30

YAYINLAR 38

TERİMLER SÖZLÜĞÜ 39

WEB KAYNAKLARI 40

TMMOB Mimarlar Odası tarafından yayımlanan Mimarlık Haberler bülteninin ekidir.

TMMOB MİMARLAR ODASI Konur Sok. No: 4/2 Yenişehir 06650 Ankara

Tel: 0312 417 37 27 Faks: 0312 418 03 61 e-posta: info@mimarlarodasi.org.tr www.mimarlarodasi.org.tr

Mimarlar Odası Adına Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Fatih Söyler Baskı: Yalçın Matbaası 1500 adet basılmıştır.

ACE Genel Kurul Toplantısı Lüksemburg'da Yapıldı

Avrupa Mimarlar Konseyi ACE'nin 2005 yılı ikinci Genel Kurul toplantısı 18-19 Kasım 2005 tarihlerinde Lüksemburg'daki tarihi yapılardan birinde, Abbaye de Neumunster'de gerçekleştirildi. Genel Kurul ACE'nin kuruluşunun 15. yılının kutlanmasıyla da aynı zamana rastladı.

Genel Kurul'daki en önemli konulardan biri, ACE'nin yeni dönem başkanı ve yönetim kurulunun seçimiydi. ACE'nin geçen dönem değişen yönetmeliğine göre, kuruluşundan beri dönüşümle sürdürülen başkanlık sisteminin yerini başkanlık seçimi aldı. Yapılan seçimlerde, Fransız meslek kuruluşu CNOA'dan aday olan Jean-François Susini, 13 ülkeden toplam 185 oy alarak başkanlığa seçildi. Buna karşılık, Finlandiya SAFA'dan gelen ve daha önce ACE başkanlığı görevinde bulunmuş olan Juhanı Katainen 14 ülkeden toplam 155 oy aldı.

Yönetim Kurulu için yapılan seçimler sonucunda Olgierd Dziekonski (IARP-Polonya), Luciano Lazzari (CNAPPC-İtalya), Janis Lejnicks (LAS-Letonya), Fabian Llisterra Montfort (CSCAE-İspanya), Katarina Nilsson (SA-İsveç) ve Pierre-Henri Schmutz (CSA-İsviçre) göreve gelirken, Peter Benuska (SKA-Slovakya), Rob Budding (BNA-Hollanda), David Felice (KTP-Malta), Tonu Laigu (EAL-Estonya) ve John Wright (RIBA-İngiltere) rotasyon kapsamında ülkelere görev sırası geldiğinden seçim olmaksızın, doğrudan Yönetim Kurulu'na girdiler.

Gündem maddelerinin tartışılmasına başlamadan önce, ACE'nin son dönem başkanı Marie-Hélène Lucas kısa bir konuşmayla geçtiğimiz çalışma döneminin önemli konularını özetleyerek, ACE'nin Avrupa'da giderek daha etkin bir rol üstlendiğini söyledi. ACE'nin, çalışma alanını yalnızca teknik yaklaşımla sınırlamadan, kendini daha siyasi bir duruşla ifade etmesinin her geçen gün daha önem kazandığını vurguladı. Bu siyasi yaklaşımın, özellikle yeni kabul edilen Yeterlikler Direktifi olmak üzere birçok yasal düzenlemede ACE'nin mesleğe ilişkin görüşlerinin dikkate alınmasıyla sonuçlandığını aktardı.

Toplantının en önemli beş gündem maddesi, ACE Stratejisi, İç Pazarda Hizmetler (SIM), Mimarlık Politikası ve Avrupa Parlamentosu'yla işbirliği olarak sıralanıyordu.

ACE'nin önümüzdeki üç yıllık dönemde izleyeceği yolu belirlemeyi amaçlayan **ACE Stratejisi**, Avrupa Komisyonu'nun mesleki hizmetlere ve özellikle de mimarlık hizmetlerine karşı yeterince hassas davranmamasını sert bir dille eleştiren ve ACE için teknik bir duruştan daha çok siyasi bir duruş tanımlayan bir dizi belgeden oluşuyor. Tüm bu belgeler, ACE'nin güçlü bir duruş sergileyerek önümüzdeki süreçte mimarlık mesleğinin çıkarlarını savunacağı konusunda ifadeler içeriyor. Ayrıca ACE, 2007 yılında yeni bir politika kitabı yayımlamayı planlıyor.

SIM Direktifi'ne ilişkin görüşmelerde, direktif üzerine yapılan eleştirilerin yoğunluğu vurgulandı. Son gelişmeler dahilinde, mimarlık alanının menşe ülke ilkesinden muaf tutulacağı aktararak, ACE'nin özellikle mesleki sorumluluk sigortaları konusunda, sorumluluğun mimarların yanısıra inşaat sektörünün tüm bileşenlerince paylaşılmasını sağlayacak bir düzenleme yapılması için çaba sarfedeceği belirtildi. Direktif'in Avrupa Parlamentosu'ndaki ilk okumasının 2005 yılı bitmeden yapılması bekleniyor. Ayrıca yine bu başlık altında, "Avrupa'da Mimarlık Hizmeti Sunucuları İçin Etik Kurallar" ve "Mimarlık Hizmetlerinde Fiyat Kırmaya Karşı Karar" da kabul edildi.

Mimarlık Politikası'na ilişkin görüşmelerde, Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu ile gittikçe yaklaşan işbirliği konusunda bilgilendirme yapılarak, tüm ACE üyesi meslek kuruluşlarına ülkelerindeki Kültür Bakanlıkları ile işbirliği içinde kendi mimarlık politikalarını geliştirmeleri konusunda çağrı yapıldı.

Avrupa Parlamentosu ile İşbirliği konusunda ise ACE'nin Parlamento içinde veya parlamenterlerle ortak olarak yaptıkları çalışmalar konusunda bilgi verilerek, bu konuda çalışmalara olan desteğin sürdürülmesine karar verildi.

Genel Kurul toplantısındaki önemli gelişmelerden biri de, bir süredir Avrupa ve Amerika meslek kuruluşları arasında müzakereleri süren **Mesleki Yeterlikle-**

rin Karşılıklı Tanınması Anlaşması'nın imzalanmasıydı. ACE ile Amerikan Mimarlar Enstitüsü (AIA) ve Amerikan Mimarlık Kayıt Kurulları Konseyi (NCARB) arasında imzalanan anlaşma, henüz yasal bağlayıcılığa sahip olmamasına rağmen, gelecekte hükümetlerarası imzalanacak bir anlaşmaya altlık sağlama amacını taşıyor ve ayrıca anlaşma metninde belirtildiği üzere, sözkonusu şartlar ACE'nin şimdiki üyeleri kadar gelecekteki üyelerini de, yani Türkiye'yi de kapsamına alıyor. ACE, ilk karşılıklı tanıma anlaşmasını 2001 yılında Meksika'yla gerçekleştirmişti. 2006 yılı başlarında ise Kanada ile benzeri bir anlaşmaya varılması bekleniyor.

(ACE Genel Kurul toplantısında gündeme gelen belgelerden, Strateji ve Etik Kurallar belgelerine bu sayıda yer veriyoruz, diğer belgelere önümüzdeki günlerde Türkçe ve İngilizce olarak www.mo.org.tr adresindeki ACE Belgeleri bölümünü takip ederek ulaşabilirsiniz.)

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı-III İstanbul'da Toplandı

Ana teması "Mimarlık ve Eğitimi Yeniden Yapılanırken" olarak belirlenen Mimarlık ve Eğitim Kurultayı'nın üçüncüsü 7-9 Aralık 2005 tarihlerinde İTÜ Taşköprü 109'da meslek uygulaması içinde yer alan mimarlar, mimarlık eğitimcileri, araştırmacılar ve konuyla ilgilerinin yoğun katılımıyla gerçekleştirildi.

III. Kurultay'ın atölyeleri 2 yıl süresince 34 toplantı yaptılar. Danışma ve Düzenleme Kurulu, 7 toplantı yaparak atölyelerin önerilerini değerlendirdi ve konular Kurultay'a taşındı. Kurultay'a 29 üniversiteden 145 (dekan, bölüm başkanı, öğretim görevlisi) öğretim görevlisi, 97 öğrenci, Mimarlar Odası Şubelerinden 80 temsilci, diğer katılımcılardan 46 kişi olmak üzere toplam 368 kişi katıldı.

2001 ve 2003 yıllarında ilk ikisi gerçekleşen kurultayın üçüncüsü, gündemdeki çok önemli konular, üretilecek metinlerin ve görüşlerin çok hızlı biçimde pratiğe geçirilmek durumunda oluşu ile ilk kurultaylardan farklılaşıyordu: Mimarlık eğitiminin içerik ve süre anlamında yeniden düzenlenmesi; şu an 4 yıl olan eğitim süresinin stajında içinde bulunacağı yeni bir formülasyonla yeniden düzenlenmesi; Avrupa Birliği içinde mimarlık hizmetinin tanımının yeniden yapılmasıyla, Türkiye'nin AB'ye uyum sürecinde kendi meslek pratiğini nasıl uyarlayacağı ve mimarlık alanını nasıl koruma altına alacağı; Türkiye Mimarlık Politikası'nın ve Mimarlık Yasası'nın hazırlanıyor olması, bu önemli konuların ana başlıklarını oluşturuyordu.

Özellikle AB-GATS Sürecinde Meslek Uygulaması Oturumu'nda yapılan sunuşlar ve değerlendirmeler-

de, mimarlık mesleği ve meslek uygulamasının uluslararası süreçlerin etkisi altında nasıl dönüşeceği ve bu dönüşümde ülkemizdeki mimarlık alanının ve mimarların çıkarlarını korumak için hangi konulara dikkat edilmesi gerektiği üzerinde duruldu. Sonuç bildirisinde bu oturumla ilgili bölümde, önümüzdeki dönem için aşağıdaki çalışma önerileri sunuldu:

"Uluslararası süreçlerin ülkemizdeki mimarlık uygulaması üzerindeki etkisi konusunda, özellikle **AB'ye uyum süreci** ve **Dünya Ticaret Örgütü bağlamındaki Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) ve benzeri düzenlemelerin**, baskın iki etki alanı olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Bu iki süreç, özellikle Türkiye gibi bir yandan uyum sürecinde ilerlerken, diğer yanda da GATS gibi uluslararası anlaşmalarda müzakereleri sürdüren bir ülke için, hem kendi iç dinamiklerine sahip olan hem de birbirleriyle ilişki içinde ele alınması gereken konular haline gelmiştir. Uygulamada yaratacakları çakışmaların dikkatli bir şekilde değerlendirilmemesi durumunda ise, ülkemizin mesleki hizmetler ve hizmet ticareti konusunda kendi pazarını koruma altına alması ve geliştirmesi oldukça güçleşecektir.

Şu ana kadar, hem Mimarlar Odası hem de konuyla ilgili diğer çalışma grupları tarafından yapılan çalışmalar azımsanamayacak kadar ciddi bir enerji ve çaba sarf edilerek, durum tespiti yapılmasına odaklanmış ve bu büyük ölçüde başarılmıştır. Bunun ötesinde, sürmekte olan yasal düzenlemelere ilişkin hem kamu kurumları hem de AB Genel Sekreterliği ile yakın görüş alışverişi sürmektedir. Mimarlar Odası'nın uluslararası belgeler konusunda yaptığı araştırma ve çalışmalar, hem Oda'nın sıkça güncellenen web sayfası www.mo.org.tr, hem de iki ayda bir yayımlanan **BELGELER** bülteni aracılığıyla kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

Artık bunların bir adım ötesine giderek, **bütüncül bir eylem planının acilen oluşturulması** hedeflenmektedir. Bu eylem planı çerçevesinde:

- Mesleğe ilişkin konu başlıkları belirlenip, **tema odaklı çalışma grupları** kurularak üretime yönelik çalışma yapılması amaçlanmalıdır. Kurultay'da elde edilen kazanımlarla, ana çalışma başlıkları belirlenmiştir.

- AB ve GATS kapsamındaki durumumuz irdelenerek verilen taahhütler ile birlikte değerlendirilmeli; ülkemizdeki mimarlık hizmet alanını sıkıntıya sokacak çakışmaların **hem uluslararası meslek kuruluşları platformuna getirilerek hem de hükümet düzeyinde** girişim arayışı içinde çözülmesi sağlanmalıdır.

- Diğer birçok ülkede örneğini gördüğümüz şekilde, bu süreçlerde ülke olarak güçlü durabilmek için, **ka-mu kuruluşları, üniversiteler ve meslek kuruluşları-nın yakın işbirliği** gerekmektedir. Kurultay, tüm bu tarafların tartışmalara katılımını sağlamış, bu konuda yakın bir işbirliğinin habercisi olmuştur.

- AB süreçleri kapsamında **Avrupa Mimarlar Konse-yi (ACE)** ve DTÖ düzenlemeleri kapsamında ise **Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA)** belgelerinden yararlanmak önem kazanmaktadır. Her iki kuruluşun da çalışmalarını izlemekte olan Mimarlar Odası, aktif olarak uluslararası çalışma gruplarında görev al-mayı planlamaktadır.

- **Yabancı mimarların** (hem AB vatandaşları hem de diğer dünya ülkesi vatandaşları) ülkemize gelmesi ve **Türk mimarların** diğer ülkelere gitmesi halinde ge-çerli olacak karşılıklı tanıma ve çalışma izni prose-dürlerinin ne olacağı ve bunun pazar paylarını nasıl etkileyeceği konusunun araştırılması gerekmektedir. Bu iki konuda pazar paylarına erişim konusunda eşitsizlikler olması beklenmekte, bunların nasıl gide-rileceği konusunun araştırılması önem kazanmakta-dır.

- Mimarlık hizmetlerinin dünya pazarlarında serbest dolaşımı ile ilgili olarak, **ulusal ve uluslararası dü-zeyde yapılan düzenlemelerin yürürlüğe girdiği gü-nün ertesi ile ilgili senaryolar geliştirilmelidir.** Ya-bancı mimarlar, uluslararası pazarlara açılma şansı elde etmiş ve pazar payı alma konusunda önemli de-neyimler elde etmişlerdir. Bu durum karşısında, ulus-lararası pazarda ülkemiz mimarlarını nasıl koşulların beklediği tespit edilmelidir. Yapılan pazar ekonomi-si düzenlemelerinde amaç mimarın hizmet alanını genişletmektir; bu nedenle, gücümüzün bir bölümü-nü de, yurt içinde bu hizmetten yararlanamayan bü-yük kitleyi potansiyel yararlanıcı durumuna getirme-nin yollarını aramak için seferber etmek gerekmektedir. Bu kapsamda ülkemizdeki mimarların, diğer ül-ke mimarlarına ile eşit koşullarda bulunabilmesinin olanakları sağlanmalıdır."

(Kurultay'ın sonuç bildirisi ile süreçte üretilen belgelere ve kurultayların tümüne ilişkin belgelere web sayfasın-dan ulaşabiliyor: www.mo.org.tr/mek)

SIM Direktifi Şubat'ta Avrupa Parlamentosu'na Geliyor

Hizmetlerin dolaşımında serbestliğe ulaşma konu-sunda köklü düzenlemeler içeren ve sosyal politika-larda yaratacağı olumsuz etkiler nedeniyle tüm ha-zırlık süreci boyunca sert eleştirilerle karşı karşıya kalan, bu nedenle de parlamento'ya sunulma tarihi

ertelenen İç Pazarda Hizmetler (SIM) Direktifi'nin Şubat 2006'da yapılacak parlamento oturumunda oylanması bekleniyor.

Direktif önerisinin Avrupa Parlamentosu'nun İç Pa-zar ve Tüketici İşleri (IMCO) Komitesi'nde 5 Ekim 2005 tarihinde oylanması öngörülmüş, fakat yoğun eleştiriler sonucunda ilk öneri metninde 1.608 deği-şiklik yapılmasının ardından bu oylama 22 Kasım 2005 tarihine ertelenmişti. Yapılan oylama sonucun-da direktif önerisi Parlamento'ya gönderildi.

SIM Direktifi üzerinde yapılan tartışmalarda, en çok direktifte esas alınan menşe ülke ilkesi ön plana çıkı-yor. Fakat, ACE'nin son dönemdeki lobi çalışması sonucunda elde ettiği bilgiye göre, Yeterlikler Direk-tifi'nin kapsadığı meslekler, mimarlık da dahil olmak üzere, bu ilkedden muaf tutulacak.

(ACE Info)

Avrupa'da Mimarların Yetkinlikleri Üzerine Araştırma

Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği (EAAE) tarafından Socrates Programı kapsamında oluşturulan Avrupa Mimarlık Okulları Başkanları Ağı (ENHSA), Avru-pa'daki mimarların, mezun olmaları sonrasında mes-leki uygulamalarında sahip oldukları yetkinlikler üzerine bir anket çalışması yürütüyor. Bu araştırma sonucunda, mimarlık mesleğinde önem kazanan be-ceri ve niteliklerin ortaya çıkarılması ve böylece mi-marlık okullarına eğitim hedeflerini bu yönde yeni-den değerlendirme fırsatı sunulması amaçlanıyor.

(Ankete katılmak için: www.rc.auth.gr/Utilities/LabNetQuest/questionnaire_employers.htm)

UNESCO Kültürel Çeşitlilik Şartı Kabul Edildi

UNESCO'nun 33. Genel Konferansı'nda Kültürel İfa-delerin Çeşitliliğinin Korunması ve Desteklenmesi Hakkında Şart'ı kabul etti. Oylamada yalnızca ABD karşı oy kullandı. Şart metni, kültürün kendine özgü doğasını onaylayarak, bunu Dünya Ticaret Örgütü düzenlemeleriyle ilişkilendiriyor. Tartışma sırasında Fransa Kültür Bakanı şöyle dedi: "Sanatsal ve mane-vi ürünler mal olarak değerlendirilmemelidir... Her şeyin satıldığı ve bir ticaret objesi haline gelebildiği bu zamanda, kültür için özel bir yer tanımlamalıyız". Şart üzerinde yapılan tartışmalarda, UNESCO'da oy hakkına sahip gözlemci üye statüsü olan Avrupa Ko-misyonu, 25 AB üyesi ülkeyi temsilen yer aldı.

(Şart metninin İngilizce orijinaline ulaşmak için: www.mo.org.tr/UIKDocs/culturaldiversity)

ACE Stratejisi

“Politikalar Gündemi” ve “2006 – 2008 Çalışma Programı”

Çeviri: Aydan Erim

ACE'nin önümüzdeki üç yıllık dönemde izleyeceği yolu belirlemeyi amaçlayan ACE Stratejisi, Avrupa Komisyonu'nun mesleki hizmetlere ve özellikle de mimarlık hizmetlerine karşı yeterince hassas davranmamasını sert bir dille eleştiren ve ACE için teknik bir duruştan daha çok siyasi bir duruş tanımlayan bir dizi belgeden oluşuyor. ACE, Nisan 2005 Genel Kurulu'nun özel oturumunda 2006-2008 dönemine ilişkin Stratejik Hedefleri kabul etmişti. Bunun ardından Yönetim Kurulu, Kasım 2005'te seçilecek yeni yönetime de rehber olacak bir Politikalar Gündemi ve aynı dönem için çok yıllık bir Çalışma Programı hazırladı. Bu belgeler Kasım 2005'te Lüksemburg'da toplanan Genel Kurul'da kabul edildi. Politikalar Gündemi'nde, AB'de mevcut durumun mesleki yönden analizi yapılarak ACE'nin faaliyetlerinde izleyeceği öncelikler belirlenirken, Çalışma Programı'nda “mesleğe giriş”, “meslek uygulaması” ve “mimarlık ve toplum” tematik başlıkları altında üç yıllık bir çalışma programı sunuluyor.

ACE Politikalar Gündemi'nin orijinal metnine ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/politicalagenda>

Metne Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/politikgundem>

ACE 2006 – 2008 Çalışma Programı'nın orijinal metnine ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/workprogramme>

Metne Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/calismaprogrami>

YÖNETİCİ ÖZETİ

ACE, Nisan 2005'te bir dizi Stratejik Hedef belirlemiştir:

- Mimarlığın, Avrupa'daki sürdürülebilir kentsel ve bölgesel politikaların vazgeçilmez ve temel öğelerinden biri haline gelmesinin sağlanması,
- Mimarların, yaşam çevresinin şekillendirilmesindeki temel aktörlerden biri konumunun pekiştirilmesi,
- Mimarlığın kültürel ve toplumsal boyutlarını güçlendirmek.

Bunlar her ne kadar uzun dönem hedefleri olarak geçerliliklerini halen korusa da, ACE'nin daha acil

ve daha stratejik olarak yönlendirilmiş faaliyetler yapması gerekmektedir.

Somut olarak tanımlamak gerekirse, ACE, eğer saygınlığını koruyacaksa, Avrupa Komisyonu'nda geçerli olan yaklaşımın, özellikle mimarlık hizmetleri söz konusu olduğunda hedefi tutturamadığını somut delillerle ortaya koymalı, ve bu görüşü destekleyecek güçlü bir savunma geliştirmelidir.

Rekabetçiliğin ve üretkenliğin hem genel hem de yapı sektörü ve meslek hizmetleri bağlamındaki durumunun daha da iyileştirilmesi her ne kadar tamamen mantıklı ve kabul edilebilir bir amaç olarak görülebilse de, Komisyon tarafından önerilen politikalar kör ve bürokratik bir mantığa ve ayırım gözet-

meksizin uygulanan evrensel liberal ekonomik bir felsefeye dayalı olduğu sürece, bu hedefe erişmek mümkün olmayacaktır. ACE'nin, daha sürdürülebilir bir gelişmenin aynı zamanda tüketiciye daha fazla seçenek sunulması ile bağdaştırılması hedefiyle ortaya koyduğu gibi, bu, ACE'nin zaten kendisi için belirlediği bir amaçtır.

“Gerçek” Zorlu Sorunlar

Yakın geçmişte, mesleğin kendi geleceği ile ilgili olarak göz önüne alması gereken öngörülebilir koşullar son derece ciddi bir dönüşüm geçirdi. Bunların en önemlilerinden biri Komisyon'un serbest meslekleri belirgin olarak hedefleyen faaliyetlerindeki artış ve hızlanmadır. Bunun en yakın örneği ise, uzun zamandır beklenen yeni bir Komisyon Önerisinin (Communication) ve Komisyon'un Serbest Mesleklerde Rekabet raporunun yayımlanmasıdır. Ancak, yeni rapor büyük oranda elde zaten var olan bilgilerin bir derlemesidir ve pek fazla bir yeni katkı getirmemektedir. Bu raporun tamamlayıcısı olan Hizmete Özel Çalışma Dokümanı ise esas olarak aynı konuda yayınlanmış olan Şubat 2004 Önerisinin bir tekrarı olmaktan öteye geçmemektedir. Aslına bakılırsa, “yeni” olan tek şey, büyük ve küçük işletmelerin farklı ihtiyaçları ve beklentileri olduğu bilgisinin verilmesidir! Ayrıca, her iki yeni belgenin de hâlâ IHS¹ araştırmasının yanlı bilgi ve sonuçlarına dayandığı görülmektedir. Dolayısıyla, bu belgelerin, araştırma temelli ve güvenilir kanıtlardan yoksun oldukları ve sektörün gerçeklerini yeterince farkedemedikleri için, en sert şekilde eleştirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle ACE'nin, şu ana kadar sürdürdüğü ve daha çok teknik nitelikte olan -ve bu çerçevede dahi yetersiz kalan- tartışmadan uzaklaşıp, **bu tartış-**

maya gerçek anlamda siyasi olan bir boyut kazandırması ve böylelikle kendisinin de aşılması gereken bu gerçek zorlu sorun karşısında daha politize olması gerekmektedir. ACE, Komisyon'a, Avrupa Parlamentosu'na ve Üye Devletlere mimarlık hizmetleri sektörünün Avrupa Birliği içindeki yasalarla düzenlenen mesleklerin en önemlilerinden biri olarak incelenmesini sağlayacak yeni ve anlamlı bir yaklaşım benimsetmeyi denemeli ve onları ikna etmelidir. Ayrıca, ACE Komisyon'a ileride gündeme getirilecek ve mimarlık meslek uygulamasının koşullarını, dolayısıyla yaşam çevresinin sürdürülebilirliğini ve kalitesini etkileyecek olan politika önerilerinin etkin ve güvenilir verilere ve sağlam analiz ve mantık yürütmelerine dayalı olması gerektiğini de hatırlatmalıdır.

Eylemlerin öncesinde ve sonrasında yapılacak etki değerlendirmeleri genelleştirilmeli, ancak bununla da yetinilmemelidir. Bu etki değerlendirmeleri, izlenen politikaların toplum açısından uzun dönemli ve gerçek yararlarını gerçekten değerlendirmeli ve böylelikle siyasi baskıların dürtüsüyle benimsenen kısa dönemli ekonomik vizyonların sürgit var olmaları garanti altına alınmalıdır. Sürüp gitmesi durumunda, Komisyon'un Avrupa Toplumuna karşı yükümlülüklerinde başarısız olduğu açıkça söylenebilir.

ACE, önemli ve genel olarak toplum ve özellikle de gelecek nesiller üzerinde ciddi etkileri olan bir sektörü temsil eden bir Kuruluş olarak, AB Kurumlarının en üst düzeyinde, çerçevesi tanımlanmış bir diyalogun başlatılması çağrısını yapmaktadır. ACE, aynı zamanda, Üyeleri aracılığı ile ve onlarla yakın bir işbirliği içinde, sesini ulusal hükümetlere de duyuracaktır.

¹“Farklı AB Üye Devletlerinde Serbest Meslekler Alanındaki Yasal Düzenlemelerin Ekonomik Etkileri”, Ian Paterson, Marcel Fink, Anthony Ogos, İleri Araştırmalar Enstitüsü (Institute for Advanced Studies), Viyana, Ocak 2003, aşağıdaki adresten bulunabilir: <http://www.europa.eu.int/comm/competition/liberalization/conference/libprofconference.html>

ACE'NİN POLİTİKALAR GÜNDEMİ

Ön Bilgi

ACE, Nisan 2005 Genel Kurulu'nun özel oturumunda 2006-2008 dönemine ilişkin Stratejik Hedefleri kabul etti. Bunun ardından Yönetim Kurulu, Kasım 2005'te seçilecek yeni yönetime de rehber olacak bir Politikalar Gündemi ve aynı dönem için birden fazla yılı kapsayan bir Çalışma Programı hazırladı.

Yönetim Kurulu'nun iki toplantısındaki görüşmeleri ve gelen diğer görüşleri dikkate alınan bu metin, onaylanmak üzere Genel Kurul'a sunulmaktadır. Amaç bu belgenin, onaylandıktan sonra, zaman için de kamuoyuna açık bir belgeye dönüştürülmesidir.

1.0 SUNUŞ

1.1 ACE kısa bir süre önce yayımladığı "Mimarlık ve Yaşam Kalitesi" kitabı ve "21. Yüzyıl İçin 21 Mesaj" aracılığı ile, Avrupa'daki politika geliştirme süreçleri bağlamında belirlenen ana konulara ilişkin görüşlerini ve ilk önerilerini ortaya koymuştu. Kitap birkaç dile çevrilerek tüm Avrupa'da yaygın bir şekilde dağıtıldı ve Ekim 2004'te Avrupa Parlamentosu'nda tanıtımı yapıldı.²

1.2 Bu konu üzerinde harcanan tüm çabalara karşın, politika yapıcılar tarafından sektör olarak tüm diğer hizmet sektörleriyle birleşmiş gibi algılanan mimarlık mesleğinin gerçek özellikleri hâlâ yeterli düzeyde fark edilmemektedir. Buna koşut ve yanlış olarak, mimarlık çok kez inşaat sektörünün bir parçası olarak görülmektedir. Durum böyle olunca da, mimarlar tarafından sunulan hizmet her zaman olmasa da, çoğunlukla, sadece ekonomik ve su katılmamış rekabet ölçütlerine göre ele alınmakta ve mimarlık hizmetlerinin yapıyı çevre ve halkın esenliği üzerindeki gerçek etkisi politikaları tanımlayanlar tarafından yeterince önemsenmemektedir. ACE'nin, inşaat sektöründeki diğer aktörler arasında, mimarlık mesleği tarafından sunulan hizmete bu cahilce ve dengesiz yaklaşımın ortadan kaldırılması için uğraş vermesi gerekmektedir.

1.3 Öte yandan, AB politikalarının şu sıralardaki dönüşümü, yasal ve düzenleyici ortam, pazar ve ekonomik gelişme, siyasetçilere mimarlık politikalarını teşvik edecek yeni yaklaşımlar benimsemeleri için fırsatlar da sunmaktadır.

1.4 Bu nedenle, ACE'nin politikalarının dış dünyada tanıtılması ve savunulması için çok daha aktif olmaya çalışması esastır. Bu da, ACE'nin ve onun politikaları-

nın Üyeleri tarafından etkin olarak ve daha fazla desteklenmesini ve gerek üyeler arasında, gerekse onların üyeleri ve ACE arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

2.0 GÜNCEL EĞİMLER VE GERÇEKLER

2.1 Yalınlaştırma ve Deregülasyon

Avrupa üzerinde güçlü bir liberalizm rüzgarı esiyor. Bu rüzgarın her zaman siyasi önderlerin ve/veya ilgili ülkelerdeki halk çoğunluğunun rüzgarı olduğunu sanmak yanlış olur. Diğer paydaşlar gibi ACE de uzun bir süre önce AB ve Üye Devletler düzeyinde daha fazla deregülasyon sağlanması yönünde ısrarlı bir eğilim olduğunu fark etti. AB açısından bakınca, bu eğilimi doğuran 1992 yılı sonunda toplanan ve yalınlaştırmanın acil konu olarak gündeme geldiği Edinburgh Zirvesi olmuştur.

Bu arada, yalınlaştırma bir amaç olarak geri planda dururken, Lizbon Gündemi'nin temelini oluşturan gerçek itici güç, artan ekonomik rekabetçiliktir. Bunun sonucunda da yalınlaştırma, deregülasyonun içine yedirilmiş olmaktadır. Komisyon tarafından izlenen yeni yaklaşımın en son örnekleri yatay olarak farklı alanları kesen ve şu anda resmî olarak yürürlüğe girmiş olan Mesleki Yeterlikler Direktifi ve meslekle ilgili kuralları potansiyel "ticaret engeli" veya daha basit olarak "kısıtlama" (tariff) olarak görülen ve bu niteliğiyle mimarlar için yeni bir aşılması zorlu sorun olan, Hizmetler Çerçeve Direktifi'dir.

Anlaşılmaktadır ki, deregülasyon bütün sektörler için ve özellikle de en hızla büyüyen hizmet sektörü için rekabetçilik ve üretkenliğin arttırılması açısından (dünyanın başka yerleri ile karşılaştırıldığında Avrupa'nın rekabetçilik ve üretkenlik karnesi iyi değildir) gerekli ve kaçınılmaz (her derde deva?) bir adım olarak görülmektedir. Amaçlanan, bir yandan büyüme ve iş olanakları yaratırken, öte yandan da tüketicilerin seçenekler yelpazesini genişleterek, rekabeti tüketici yararına güçlendirmektir.

Ancak, bu inancın sadece Komisyon değil, aynı zamanda 1997 yılında üyeleri için "Yasal Düzenlemelerde Reform" adlı bir rapor yayınlayan ve bu raporda yasalarla düzenlenen meslekleri, tüketicinin korunması kavramını kendi "ayrıcalıklarının" korunması için bir bahane olarak kullanan "nişler" olarak sunan OECD için de geçerli olduğunu unutmamak gerekir.

2.2 Rekabet ve Rekabetçilik

Komisyon, yalınlaştırma sürecine paralel olarak Anlaşma'yı (Treaty) ağırlıklı olarak rekabet hukuku, özel-

² "Mimarlık ve Yaşam Kalitesi" kitabı ve onun içinde yer alan "21. Yüzyıl İçin 21 Mesaj", Mimarlar Odası tarafından Türkçe'ye çevirilerek yayımlanmıştır. Bu çevirilere ulaşmak için: www.mo.org.tr/UIKDocs/politika-kitabi.pdf (ç.n.)

likle de rekabet önündeki kısıtlamalar ve “karteller” konusundaki 81 ve 82. maddelerin hükümlerini daha da ileri düzeyde uygulamaya girişti. On yılı aşkın bir süre önce Komisyon ayrıca, başta yasalarla düzenlenen meslekler olmak üzere, serbest meslekler olarak adlandırılan grupları, iç pazar kurallarını bu sektöre tam olarak uygulamak üzere incelemeye aldı. Bu girişim birkaç yılı önce, Santer Komisyonu’nun yerini Prof. Monti’nin rekabet konularından sorumlu olduğu Prodi Komisyonu’nun aldığı sıralarda, özellikle hızlandı. Barroso Komisyonu’nda Prof. Monti’nin yerine gelen yeni Komiser Neeli Kroes de, pekiştirilmiş bir liberal felsefe ile, bu yaklaşımı sürdürmekte ve daha da güçlendirmektedir (İşin ilginç yanı Prof. Monti’nin şu anda, tüketici sektörüne yakınlığıyla tanınan ECAS - Avrupa Vatandaş Eylem Hizmeti /Europe Citizens Action Service adlı bir örgütün Başkanı olmasıdır.)

Hizmetler Direktifi ayrıca, Üye Devletleri özellikle profesyonel hizmetler sektöründe yürürlükte olan kuralların sistematik olarak gözden geçirilmesi koşuluyla genelleştirilmeye zorlayan yanı ile, potansiyel olarak oldu bittiye oldukça açık (de facto) deregülasyon önerileri içermektedir.

2.3 Yanlış Varsayımlar

Yukarıda aktardığımız iki eylem kanalı, birbirinden bağımsızmış gibi görünmekle birlikte Komisyon’un mantık çerçevesinde kaçınılmaz olarak birbirini tamamlar hale geldi. Zaten şu anda, Komisyon’un bu mesleklerin gerçek nitelikleri ve sundukları hizmetin özü ve özellikle de bu mesleklerin toplumsal etkileri ve toplum yararı açısından ne anlama geldikleri konusunda sık sık ortaya çıkan ve çok derinlere işlemiş bilgi eksikliği sayesinde, bu iki eylem kanalı el ele verecek yasayla düzenlenen meslekler için ciddi bir sorun oluşturuyorlar.

Bu durum, Komisyon’un Şubat 2004 tarihli profesyonel hizmetlerde rekabet konusundaki Önerisi (Communication) ile, yine aynı konudaki Eylül 2005 tarihli en son Önerisinin ana dayanağı olan ünlü IHS raporunda açıkça sergilenmektedir. Tek fark bu arada Üye Devletlerdeki Rekabet Kurumlarının en azından çoğunun Komisyon’la birlikte çalışıyor olmasıdır.

ACE’nin güvenilir olmayan sonuçların dayanak alınmaması konusundaki tüm uyarılarına karşın, IHS verilerinin Haziran 2005 tarihli ticaretle ilgili işlerde rekabet raporunda da bir kez daha referans kaynağı olarak alındığı görülmektedir.

Yukarıda sözü edilen bütün belgeler, özellikle Komisyon’un vardığı sonuçlar her zaman yanlış yöntemlerle elde edilen verilere ve bu nedenle de yanlış sonuçlara dayandığı için, zamanında şiddetle eleştirildi ve

eleştirilmeye de devam ediyor. Ortaya çıkan görüntü, sonuçların zaten baştan kabul edildiği ve geri kalanın sadece analizin ne kadar hassas yapıldığını ve sunulan tezlerin ne kadar doğru olduğunu kanıtlamak için aralara sokulduğu bir tablodur.

2.4 Kamu Yararı ve Toplum Karşı Sorumluluklar

Pek çok meslek için geçerli olan bu olumsuz durum, mesleğin tek tek her vatandaşın günlük yaşamı üzerindeki toplumsal etkisi ve mesleğin sunduğu hizmetin başta yapılar olmak üzere, son “ürünlerinin” hizmetin verildiği anın çok ötesine giden ve zaman içinde gelecek nesillerin tarihi mirasına dönüşen yaşam döngüsü göz önüne alındığında, durum mimarlık mesleği için daha da vahim olmaktadır.

Yasayla düzenlenen meslekler de dahil olmak üzere varlığını hâlâ sürdüren ömrünü doldurmuş örgüt yapıları ve kuralların çağdaştırılması ve bu mesleklerin başta teknoloji alanındakiler olmak üzere değişime uyarlı hale getirilmesi üzere daha fazla reforma gerek olduğu genel kabul gören bir görüştür. Ancak, kendilerine özgü nitelikleri ne olursa olsun, bütün sektörlerin yatay bir şekilde ele alınmasına ilişkin giderek artan ve neredeyse sistematik bir hale gelen eğilim konuyu gözden kaçırmaktadır ve olumsuz etkiler ve sonuçlar doğurma potansiyeline sahiptir.

2.5 Yapay Bir Tüketici Kavramından Gerçek Son Kullanıcı Kavramına Geçiş

Bu koşullar altında ortaya çıkan en ciddi zorluklardan biri, tüketicinin ne olduğuna ilişkin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımın olmayışıdır. Kavramın AB’nin yasalar ve politikalar cephaneliğinde özellikle ortaya çıkan genel geçer anlamı, günlük yaşamında mal ve hizmet tüketen tekil tüketiciyle ilgilidir. Aslına bakılırsa, bu anlayış sadece, tüketim fiiliyle ilgili hak ve yükümlülüklerle eğilen ve güncel ve az çok kolaylıkla tanımlanabilir bir doğrudan tüketim döngüsünün ötesine de pek geçemeyen belirsiz bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır.

Mimarlık hizmetleri, seçilen çözüm ne olursa olsun, her zaman genelde ortaya yapı olarak çıkan kendine özgü bir “ürün”le sonuçlanmaktadır. Ancak bir yapının da, özel bir konuttan farklı yapıların oluşturduğu büyük komplekslere hatta kent parçalarına kadar uzanan, konutların kendilerine özgü sorunları ve kendine özel “tüketim” öğelerini de içeren farklı şekilleri ve boyutları vardır.

Komisyon, “ticaretin önündeki engeller”in kaldırılmasını (buna serbest rekabet de diyebilirsiniz) ve aynı zamanda tüketicileri bir yandan koruyup öte yandan da seçeneklerini arttırmayı geri planda sabit bir fon olarak tutmaya kalkışınca, mantığı çökmekte ve iddiala-

rını siyasi tartışmaları kabullenmek yerine teknik düzeye dayandırmak belki de kolayına gelmektedir, zira Komisyon bütün AB politikalarında ve yasalarında başlıca uzmandır. Anlaşılan, Üye Devletler de büyük olasılıkla gerçek bilgilerden yoksun oldukları için, Komisyon'un eğilimlerinin peşinden gitmektedir.

Komisyon, bir yandan Avrupa'da sürdürülebilir gelişmenin sağlanmasına yüksek bir öncelik verip, aynı zamanda da politikalarının vatandaşların ve özellikle de gelecek nesillerin yapılı çevresi üzerindeki olumsuz etkilerini gerçekten ölçmeyince, aslında kendi kendisiyle de çelişkiye düşmektedir. Zaman zaman, sürdürülebilirlik hedefinin (Gothenburg) sadece bir "şahit" olarak kullanıldığı izlenimini edinmemek mümkün değil.

3.0 TUTUMLARDA CİDDİ BİR DEĞİŞİKLİK GEREĞİ

3.1 Avrupa'nın Gerçek Zenginliği Olarak Kültürel Farklılıkların Korunması

Avrupa Projesi'nin ana hedefi Avrupa'da tüm vatandaşlar için onlara gerçek bir Avrupa kimliği ve paylaşılan değerler duyumsatan bir barış ve refah alanı yaratmaktır. Bu ana hedef son sıralarda Birliğin genişlemesi sırasında bir kez daha onaylandı ve gelecek yıllarda gerçekleşecek ek genişlemelerle onaylanmaya da devam edecektir. Öte yandan Avrupa, sınırları içindeki kültürlerin farklılıklarını kabul etmek ve onlara saygı göstermek de istemektedir. Bu farklılıklar doğru bir biçimde derlenebilirse tüm Avrupa vatandaşlarının yararına olan Avrupa politikalarının geliştirilmesine olumlu katkılar yapacaktır.

3.2 Yaşam Çevresinin Sürdürülebilir Kalitesinin Sağlanması

Mimarın, yapılı çevrenin genel niteliği üzerinde etki yaratılmasındaki rolü önemli bir faktördür ve nelerin risk edildiği düşünüldüğünde bu rolün gerçek önemi yeterince değer verilmediği görülmektedir. Avrupa Birliği, genel bir "hastalık"tan kaynaklanan ciddi bir siyasi krizle karşı karşıyadır. Temel sosyal ve ekonomik sorunların yanısıra, vatandaşların yaşam çevresinin koşulları, daha da özelden zamanlarının büyük bir bölümünü içinde geçirdikleri fiziksel ortamın durumu da önemli bir faktördür. Avrupa Birliği pek çok yoksun bırakılmış yörenin, kentsel yenilenme ve yeniden canlandırma yolları arayan kentlerin, özellikle bakımsız bırakan konular ve yetersiz kentsel yenilenmeden kaynaklanan güvensizlik ve dışlanmışlığın acısını çekmektedir. Herkes için güvenlik, temizlik, düzen, konfor, kültür – başka bir deyişle sürdürülebilir bir yaşam kalitesi sağlayacak daha iyi, daha çekici ve sosyal açıdan daha kabul edilebilir yaşam koşullarına duyulan ihtiyaç apaçık ortadadır ve kabul de

edilmektedir.

3.3 Yeterli Alım ve Planlama Süreçlerinin Oluşturulması

Yaşam çevresindeki kalitenin yetersiz olmasının nedenlerinden biri, fiziksel çevreyi etkileyen hizmet ve projelerin elde edilmesinde hem kamu hem de özel sektör kuruluşlarının ihaleler bağlamında etkin kalite politikalarının olmayışı, varsa da bunların yetersiz oluşudur. Öncelikle kâr ve kısa vadeli sonuçlar elde etmenin peşine düşülmesi çok kez siyasi erki, alım yapan yetkili kuruluşları ve özel sektördeki müşterileri hızla karar vermeye yöneltmekte, bu da salt ekonomik ölçütlerin kalite ölçütlerine yeğ tutulması anlamına gelmektedir. Bu durumun, kaliteye ve sürdürülebilirliğe öncelik veren yeterli planlama ve uzun vadeli düşünme alışkanlıkları yerleştirilerek kesinlikle tersine çevrilmesi gerekmektedir. En başta da, mimarlığın Avrupa'nın zengin kültürel mirasının korunmasında yaşımsal bir rol oynadığı unutulmamalıdır. Vatandaşların, mimarlığın kalitesinin kendi yaşamlarının kalitesine değer katacağı konusunda daha bilinçli kılınması gerekmektedir.

3.4 Ana Oyuncuların Duyarlı Kılınması

Politikaları belirleyenler ve gerek kamu gerekse özel müşterilerin dışında, yapılı çevrenin genel koşullarını, dolaylı yoldan da olsa tanımlayan başka aktörler de bulunmaktadır. Bunların başında finansörler gelmektedir: Kamu ve özel bankalar, mortgage bankaları, sigorta sanayisi, emeklilik ve yatırım fonları, vs. ile kentler ve yetkili kamu kuruluşları

Bu gruplara daha aktif olarak yaklaşmanın ve onların iyi mal ve hizmet satın alma politikalarının uzun vadede nasıl daha iyi kâr sağlamak açısından ne kadar önemli olduğu konusunda daha bilinçli kılınmasının artık zamanı geldi.

3.5 Eğilimin Tersine Çevrilmesi

Mimarlık mesleği, topluma karşı görevlerine ek olarak, bu durumu tersine çevirmek yolunda olumlu bir kaynak olabilmek için de çok özel bir konumda bulunmaktadır. Dolayısıyla, mimarların aldıkları eğitim ve gördükleri yetiştirme, beceri ve deneyimleri (bilgi temeli), ve çok geniş bir faktörler yelpazesi içinde sentez yapabilme yetenekleriyle ortaya çıkan ve bir yandan mesleklerinin etkinliğini zenginleştirirken öte yandan da yapılı çevrede kalite yaratabilme kapasitelerinin iyice ortaya konmasına ihtiyaç vardır. Mimarlık mesleğinin, toplumun taleplerinin Avrupa ülkelerinde izlenen temel politika hedefleriyle uyumlu olarak daha da iyi bir şekilde karşılanabilmesi için katkılarını aktif olarak sürdürmesi gerekmektedir. Bu amaçla erişmek sektörün rekabetçiliğinde gerçek bir ölçü olacaktır.

4.0 POLİTİKALAR GÜNDEMİNİ GERÇEKLEŞTİREBİLMEK İÇİN EYLEM ÖNCELİKLERİ

Avrupa'da tüketicinin korunmasına giderek daha fazla ağırlık veriliyor ve bu da doğru bir yaklaşımdır. Ancak bu yaklaşım, yaşam çevresi söz konusu olduğunda, mimarlar ve diğer tasarımcı meslekler tarafından yaratılan mekânların son kullanıcılarının çok kez bu hizmetin başlangıcındaki işveren olmadığı gerçeğini atlamaktadır. Dolayısıyla, tam burada ACE açısından bir fırsat penceresi açılmakta ve aynı zamanda da **mimarlığın**, şu anda AB politikalarında geçerli olan saf tüketicilik kavramının çok ötesine geçen, **toplumsal çıkarla bağdaşık niteliğinin** çok daha iyi anlatılması gerekli olmaktadır. Meslek, pazardaki ekonomik aktörlerden biri olduğunu kabul etmekle birlikte, ACE aracılığıyla, kaliteyi gözetken yaklaşımların yararını daha da vurgulayan tutarlı ve güçlü bir söylem geliştirmeli ve bu söylemi gerek politikaları yapan gerekse pazar içinde yer alan ilgili bütün tarafların anlayabileceği bir dille ortaya koymalıdır.

ACE'nin 2006-2008 dönemine ilişkin faaliyet öncelikleri, en acil olarak üstüne gidilmesi gerekenler olarak tanımlanacak, seçilmiş bir dizi eylem üzerinde yoğunlaşacaktır.

4.1 ACE'nin Politika Faaliyetlerinin Güçlendirilmesi

ACE'nin Politika Mesajlarının AB Kurumlarına Daha Etkin Olarak Aktarılması

ACE, bir yandan Komisyon'un ilgi alanına giren konulardaki sorumlular olan Genel Müdürlükleri (özellikle İç Pazar, Rekabet, Eğitim ve Kültür, Çevre ve Bölgesel Politika Genel Müdürlükleri) ile yaptığı işbirliğini sürdürür ve daha da geliştirirken, öte yandan da Avrupa vatandaşlarının demokratik yoldan seçilmiş temsilcilerinin oluşturduğu bir Kurum olan ve Avrupa bütünündeki karar süreçlerine ilişkin siyasi rolü ve etkisi giderek artan **Avrupa Parlamentosu ile ilişkilerini de önemli ölçüde güçlendirmeyi** amaçlamaktadır. Avrupa Parlamentosu Kent ve Konut Grubu ile yakın bir işbirliği geliştirilmesine özel bir ağırlık verilecektir.

Buna ek olarak ACE, Avrupa Adalet Mahkemesi tarafından yapılan ve şimdi de Mesleki Yeterliklerin Tanınması hakkındaki AB Direktifi ile korunan tanımlara (belirgin entelektüel özellikler, yüksek düzeyde nitelikler, bağımsızlık, katı mesleki düzenlemeler, işveren güveni...) uygun bir şekilde, **mimarlık mesleğinin sahip olduğu sebest meslek özelliğini yeniden vurgulayacak ve destekleyecektir**. Bu kapsamda ACE, daha iyi bir yasama sürecine ulaşmak ilişkin AB yaklaşımının (Daha İyi Yasama İçin Kurumlararası Mutabakat/Inter-Institutional Agreement on Better Law Making) kendi kendine düzenleme (self-regulation) ve

birlikte düzenleme (co-regulation) ilkeleriyle sunduğu fırsatı kullanarak, görüş ve önerilerini güçlü bir şekilde tanıtacaktır.

Ve, Pazara Geline...

ACE'nin görüşlerini pazardaki başlıca aktörlere özellikle de banka/finans çevrelerine ve arazi geliştirilmesiyle uğraşanlara daha sistemli olarak ve daha güçlü bir biçimde anlatması gerekmektedir. ACE, kesin olarak tanımlanmış önerilerini ve kendi ihtiyaçlarının karşılanmasında ve toplumun meşru taleplerine saygı gösterilmesinde mimarlık hizmetlerinin en iyi nasıl kullanılacağını bu çevrelere aktif bir şekilde göstermelidir. ACE, bu bağlamda uygun görüldüğü zamanlarda ve uygun görülen konularda daha fazla temas ve görüşme fırsatı yaratmak için çaba göstermeyi ve aynı zamanda faaliyetlerini yaygın bir biçimde duyurmayı hedeflemektedir.

4.2 Eylem İçin Yeterli Bilgi Temelinin Sağlanması

Mimarlık mesleği, pazar içindeki ekonomik aktörlerden biri olduğunun farkındadır. Öte yandan, mimarlık hizmetleri bu hizmetlerin sunulmasına ilişkin koşulların çerçevesini oluşturan bir dizi yasa ve yönetmeliğin de kapsamı içindedir. Pazarla, mimarlık pratiğini etkileyen düzenleyici ögeler arasındaki alışverişi daha iyi kavrayabilmek için, mesleğin tüm Üye Devletler kapsamında tam olarak ne anlama geldiğine ilişkin bilgi ve somut verileri temel alan bir kavrayışın geliştirilmesi, sürekli kılınması ve artırılması gerekmektedir. Giderek daha liberal olan bir pazarda, Üye Devletlerde mimarlık alanına ilişkin mevcut sistemlerin ve düzenleyici yaklaşımların gösterdiği çeşitlilik ve farklılıklar, değişime ayak uydurmak zorunda kalan mimarlık mesleği için gündeme aşılması gereken zorlu sorunlar getirmektedir.

ACE, bu zorlu sorunların üzerine giderken, bu sektörün özelliklerinin derinlemesine anlaşılması için gereken bilgileri sağlayacak ve mesleğin pazar üzerindeki etkileri, AB üyesi Devletlerdeki farklı profillerini ve yasal olarak nasıl düzenlendiğine ilişkin zengin bir bilgi kaynağı yaratılmasına olanak verecek **kapsamlı bir Sektör Araştırması** başlatmayı hedeflemektedir. Avrupa Komisyonu ve mühendislik meslek alanını Avrupa düzeyinde temsil eden meslek kuruluşlarıyla da işbirliği yaparak, bu Sektör Araştırması'nın yapıları çevrenin tasarlanmasıyla ilgili diğer meslekleri kapsam üzere genişletilmesi öngörülmektedir.

ACE, Sektör Araştırmasının sonuçlarından yola çıkarak yapıları çevredeki tasarım meslekleri için kalıcı bir Avrupa Gözlem Evi'nin kurulması için çalpa harcayacaktır. Sözkonusu Gözlem Evi'nin , Sektör Araştırması ile toplanan verileri düzenli olarak güncelleştirmesi ve birbirleriyle karşılaştırması ve bunun da ötesin-

de, yapılı çevrenin kalitesine ilişkin göstergeler geliş-tirmesi beklenmektedir.

4.3 Özellikle Kentler Bağlamında, İlişki Ağları Kurmaya Yönelik Faaliyetlerin Yoğunlaştırılması

Mimarlığın toplum üzerindeki etkisi genellikle kabul edilmektedir. Ancak, bu etkinin tüm boyutları ne AB Politikalarında ne de ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki politikalarda yeterince hesaba katılmamaktadır. Bu durumda, yapılı çevrede kalite sağlamanın ve kaliteli tasarımın Avrupa yaşamının bu öğelerine, ekonomik boyut da dahil olmak üzere, ne gibi yararlar sağlayacağını daha iyi anlatmak ve göstermek amacıyla, mimarlığın AB'nin kültürel ve sosyal yaşamı üzerindeki etkisinin daha ciddi bir şekilde incelenmesine gerek vardır. Bunun da ötesinde, mimarlığın Avrupa'nın zengin tarihi miras birikiminin korunmasında yaşamsal önemi olan bir rolü olduğu da bilinmektedir.

ACE, bu konular ele alınmak istenince karşılaşılabilecek zorlukların farkında olmakla birlikte bunların hem meslek hem de genel olarak toplum açısından asal bir önem taşıdıklarına olan inancını da yitirmemektedir. Bu nedenle ACE, özellikle Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu kapsamında olmak üzere, bu alandaki faaliyetlerini sürdürecektir ve daha da güçlendirecektir. ACE ayrıca, politikaların gerçekte uygulandığı ve geliştirildiği alanlar oldukları bilinci ile, ilgili Kent ve Yerel Yönetimler ağlarıyla ilişkilerini de zenginleştirmeyi amaçlamaktadır.

4.4 Ortak Yaklaşımların Güçlendirilmesi

Avrupa'da inşaat projelerinin elde edilme yöntemlerindeki değişimi gözleyen ACE, tasarım ve inşaat sektörü içinde yer alan ve yaşam çevresinin şekillendirilmesinde rolü olan diğer aktörlerle **ortaklıklar kurmanın** önemini kabul etmektedir. Sadece ekonomik boyutla sınırlı olanların aksine mimarlık konularının yapılı çevrenin geleceği açısından tam merkezde durmasını garanti altına alacak ilişkileri tanımlamak ve kurmak, mimarlık mesleği için bir fırsat oluşturmaktadır.

Mimarların artık, varsayılan "hâkim" konumlarını bir kenara bırakarak, bir yandan mimarlık mesleğinin özelliklerini oluşturan temel ilkeleri korurken, diğer yandan inşaat sürecinde ortak çalışmaya daha yatkın bir tutumu benimsemeye doğru dönüşmeyi gerçekten istemeleri gerekmektedir.

4.5 Okullar ve Üniversitelerle İşbirliğinin Önemli Ölçüde Zenginleştirilmesi

ACE bünyesi içindeki tartışmalar, çok temel bir konu olan eğitime duyulan ilgiyi ve de kaygıları ortaya koymuştur. Mimarların aldıkları eğitimle pazarda ihtiyaç

duyulan gerçek beceriler arasındaki açık sorunun acilen ele alınması gerekmektedir. ACE, Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği (European Association for Architectural Education-EAAE) ile zaten başlatılmış olan işbirliğini daha da geliştirmeyi amaçlamaktadır. ACE ayrıca Üyeleriyle yakın bir işbirliği içinde, eğitim alanında gelecekte yapılacak yatırımların yeterli olması için gereken değişiklikler konusunda Ulusal Hükümetlerde bilinç yaratılmasına yönelik çalışmalar yapmayı da amaçlamaktadır. Bu faaliyetlerin hedefi mimarlara verilen eğitimin mümkün olan en yüksek düzeyde olmasını ve yaşam boyu sürmesini sağlamak ve böylelikle mimarlık meslek uygulamasının da mümkün olan en iyi kaliteyle sunulmasını garanti altına almaktır.

4.6 Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinde Mimarlık Mesleğinin Görüşlerinin Tanıtılması ve Savunulması

Lizbon Gündemi'nin dönem ortası değerlendirmesi yapılırken **araştırma ve geliştirmeye** daha fazla önem verilmesi gereği bir kez daha kabul edilmişti. Bu, kentlere ilişkin konulara AB içinde giderek daha yüksek bir siyasi öncelik verilmeye başlanması gerçeği, 7. Araştırma Çerçeve Programı ve Avrupa İnşaat Teknolojisi Platformu'nun oluşturulmasıyla birlikte bakıldığında, ACE'nin uzun yıllar boyunca mimarlığın tanıtılması ve savunulması ve mimarların AR-GE faaliyetlerine daha fazla katılmasını savunmak için verdiği uğraşın meyvalarını toplaması gereği ortaya çıkmaktadır. Yapılı çevreyi etkileyen herhangi bir anlamlı ve geçerli politikanın, dengeli ve verilere dayalı araştırmaya dayandırılması gerektiği ise, tüm açıklığıyla hâlâ ortadadır.

5.0 Atılacak Diğer Adımlar

ACE'nin Nisan 2005'de yapılacak Genel Kurulu'nda kabul edilmesi halinde, bu Dönemsel Çalışma Programı, 2007 yılı içinde ACE Yönetim Kurulu tarafından bir dönem ortası değerlendirmesi yapılarak, Ocak 2006'dan başlayıp, en az 2008 yılı sonuna kadar sürecektir. Böylelikle, Politikalar Gündemi ACE'ye son sıralarda yenilenen politikaları ve yapılanmasının ilk uygulama aşamada yol gösterecektir.

ACE'nin bu Stratejik Hedefleri ve belgede ele alınan konular, tematik bir yaklaşımla izlenecektir: Mesleğe girişle ilgili konular; meslek pratiğine ilişkin konular, ve mimarla toplum arasındaki ilişkilerle ilgili konular. Bu konuların nasıl ele alınacağına ilişkin ayrıntılar Çok Yıllık Çalışma Programı'nda ortaya konmaktadır. Son olarak, ACE üyeleri tarafından kabul edilmeleri durumunda, bu belgede çerçevesi çizilen öneriler, ACE bünyesindeki gerek mali gerekse insan gücü kaynaklarının güçlendirilmesi konusunun da ciddi olarak düşünülmesi gerektiğini dolaylı da olsa yansıtmaktadır.

ACE ÇALIŞMA PROGRAMI

2006 – 2008

Sunuş

ACE, Nisan 2005 Genel Kurulu'nun özel oturumunda 2006-2008 dönemine ilişkin Stratejik Hedefleri kabul etti. Bunun ardından Yönetim Kurulu aynı dönem için bir Siyasetler Gündemi oluşturdu (ref: 176/05/AS/A). Sunulan bu belge, 2006 yılı Ocak ayından itibaren ACE'nin yeni örgütlenme yapısı içinde yürütülecek çalışmalar için genel bir görev tanımı işlevi görmek üzere, üç yılı kapsayan ayrıntılı bir Çalışma Programı tanımlamaktadır.

ACE, mesleğin karşısında duran konulara eğilebilmek için, Genel Kurul tarafından verilecek desteğe bağlı olmak koşulu ile, bu onayın ardından, aşağıdaki 1., 2., 3. ve onu izleyen bölümlerde tanımlanan üç ana alanı temel kabul eden tematik bir yaklaşımı benimsemeye ve böylelikle mesleğin ana boyutlarını ayrıştırarak, ayrı ayrı ele almaya karar verdi.

1. MESLEĞE GİRİŞ

1.1 Eğitim ve Yetiştirme Standartları ve Mimarlık Okulları ile İşbirliği

Yüksek Öğrenim

Mimarlık öğrencilerinin aldıkları eğitimin mümkün olan en üst düzeyde olmasını sağlamak mesleğin çıkarıdır. ACE özellikle, en az beş yıl süreli tam zamanlı eğitim ve bunu destekleyen en az iki yıllık bir staj döneminin özellikle uluslararası düzeyde kabul edilen bir standart olmasını teşvik etmeyi sürdürecektir. ACE ayrıca, mimarlık öğrencilerine verilen tam zamanlı eğitimin kalitesinin, imkânlar dahilinde bulunan akreditasyon/validasyon sistemleri aracılığıyla mümkün olan en yüksek standarda ulaşmasını sağlanması yönünde çaba gösterecektir.

Bu nedenle ACE, Avrupa'daki mimarlık okulları ile daha yakın ve güçlü bir işbirliğinin sağlanması yönünde çaba gösterilmesi gerektiğine inanmaktadır. ACE'nin Eğitim Çalışma Grubu ve ACE/EAAE (Avrupa Mimarlık Eğitimi Birliği) Ortak Çalışma Grubu bu konuya eğilen başlıca organlar olacak ve böylelikle iki kuruluş arasındaki ilişkileri geliştirecektir.

Bu konunun özel bir boyutu da, Avrupa'da yüksek öğrenimin nasıl örgütleneceğini büyük oranda etkileyen ve Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı'nın gerçekleşmesine doğru giden Bolonya Süreci'dir. Bu Avrupa Alanı gerçekleştiği zaman, verilen ders programları Avrupa çapında birbiriyle uyumlu hale gelmiş ve

öğrencilerin okullar arasında geçiş olanağı artmış olacaktır. Mimarlık meslek topluluğu ve mimarlık okullarının bu konu üzerinde çalışmaları ve yapılacak değişikliklerin, gerek mimarlık okullarında verilen eğitimin kalitesinin düşürülmesine, gerekse, staj olsun ya da olmasın, beş yıllık eğitimin uygun standart olduğu koşulundan taviz verilmesine yol açmamasını sağlamaları gerekmektedir.

Staj

Mimarlık öğrencilerine sunulan ders programlarının, öğrencilerin mimarların mesleklerini uygularken karşılaştıkları gerçeklerle yüz yüze gelmelerini ve bu konuda bilgi sahibi olmalarını sağlayacak şekilde düzenlenmesine ihtiyaç vardır. Eğitim programlarının bu kısmının hangi öğeleri içermesi gerektiği konusunda bir tartışma başlatılmalıdır.

Pratik Deneyim

Mimarların eğitimi, yetiştirilmesi ve meslek uygulaması arasında belirli bir kopukluk vardır. Bu kopukluğun, bir pratik deneyim dönemiyle giderilmesine çalışılmaktadır. Ancak, bu çok zorunlu yetiştirme döneminin yapılandırılması AB bütününde büyük farklılıklar göstermektedir. Ayrıca, bu dönemi yasalarla düzenleyen ülke sayısı çok az olduğundan AB içinde halen uygulanan farklı yaklaşımların incelenmesi gerekmektedir. ACE gereken bu çalışmayı yapmayı ve varılacak sonuca dayanarak, kendi görüşüne göre bu konudaki en iyi uygulamanın ne olacağına ilişkin rehberler hazırlamayı ve yayınlamayı amaçlamaktadır.

Sürekli Mesleki Gelişim (SMG)

Günümüz toplumunda, meslek adamlarının bilgi ve becerilerini, bu çabayı olası işverenlere açıkça gösterebilecek şekilde sürekli olarak güncel tutmaları esastır. Bu tür SMG'ler, meslek örgütleri, mimarlık okulları ve diğer kuruluşlar gibi, farklı kaynaklar tarafından sağlanabilir. Mesleğe sunulan SMG'nin en yüksek kalitede ve erişebilir olmasını ve bunların izlenmesi sağlamak için çalışılması gerekmektedir. Böylece mesleğin, hizmetlerin güncelleşmiş bilgi ve beceriler sayesinde ve kamu yararını gözeterek sürekli olarak kaliteli bir şekilde sunulmasıyla ilgilendiği de gösterilmiş olacaktır.

ACE, SMG Politikaları ve programları bağlamında mesleğin ve okulların oynayacağı rollere açıklık kazandırmayı amaçlamaktadır.

1.2 Mesleğe Girişin Düzenleyici Yasal Boyutları

Mimarlık meslek uygulamasını etkileyen pek çok yasal düzenleme ve mesleğin yasalarla düzenlenmesinin de pek çok yolu bulunmaktadır. Avrupa Birli-

ğinin kural koyucu yasal düzenlemelere yaklaşımındaki güncel değişimler (Daha İyi Yasama politikası) ve özellikle de daha iyi ve alternatif düzenleme yaklaşımlarını dikkate alan ACE, şu anda var olan düzenleme modellerini incelemeyi, ve mesleğe ilişkin düzenleyici kuralları ve bunların topluma mimarlık hizmeti sunan mimarları nasıl etkilediğini daha iyi anlamayı amaçlamaktadır. ACE, bu incelemeyle, yeni kavramların geliştirilmesi yönündeki potansiyeli de irdelemiş olacaktır.

Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Usuller

Mimarlık Direktifi'ni ortadan kaldıran yeni Mesleki Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Direktif'in (2005/36/EC) yakınlarda kabul edilmesi nedeniyle, ACE'nin Avrupa Komisyonu ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak, mimarlık okulları tarafından sağlanan yeni veya değiştirilmiş yeterlik tanımlarının tanınması ve bunların tesciline ilişkin yeni yöntemleri incelemesi ve anlamasına ihtiyaç vardır. Yeni usuller, ortak bir yapı içinde ele alınacak ve meslekle de bağlantılı bir uzmanlar grubunun yardımıyla çalışılacak olsa da, çok kısa süreli bir takvimle yürütülmesi gereken bu çalışma, süreçte "düşük standartlı" yeterliklerin tanınmasına olanak verecek boşlukların önüne geçilmesi bakımından son derece acildir.

Lisans Verme Usulleri (Tescil Dahil)

Mimarlığın kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan toplum üzerinde çok büyük bir etkisi olduğu bilinci arttıkça, bir tüketicinin gerçekten yetkin bir mimar bulduğuna nasıl emin olacağı yönündeki kaygılar da artmaktadır. Avrupa'nın pek çok yerinde ve dünyanın başka yerlerinde de şu anda sıkça kullanılan bir yaklaşım mimarların tescil edilmesidir. ACE, resmen tanınan yetkinliğe sahip kişilerin basit bir kaydının tutulması dahil olmak üzere, mimarların tescili konusundaki farklı yaklaşımları incelemeyi sürdürecektir ve meslek ve mesleği temsil eden örgütlerin bu kritik konuya nasıl yaklaşmaları gerektiğine ilişkin öneriler geliştirmesini olanaklı kılacak sonuçlar çıkartacaktır. Bu tartışmaların çerçevesini mimarların kendi işlerinin kurulu olduğu ülkelerden farklı ülkelerde hizmet verirken sadece eğitim, yetiştirme ve/veya deneyimle yetkinlik kazandıkları alanlarda iş yapacakları ilkesi belirleyecektir.

Yetkinlik Kanıtlarının Ülkeler Arasında Taşınabilir Olması

Tek irtibat noktası (single point of contact) kavramını getiren yeni Yeterlikler Direktifi'ne bakıldığında, meslek örgütlerinin, özellikle de düzenleyici yetkilerle sahip olanların, meslek ve yetkili merciler arasındaki işbirliğinin güçlenmesi sonucu, tanımayla ilgili konulardaki idari onay süzgeçleri içinde daha fazla yer alma olanağına sahip olabilecekleri görülmekte-

dir. Aynı durum önerilen İç Pazarda Hizmetler Direktifi için de geçerlidir. Bu ikinci Direktif, veri tabanları dahil olmak üzere yeterli usullere ve sistemlere dayalı ve Üye Ülkelerin taahhüt edeceği güçlendirilmiş bir idari işbirliği ilkesini ön plana çıkartmaktadır.

Uluslararası ticaret ve özellikle de karşılıklı tanıma konusundaki ikili anlaşmalar bağlamında, bu gibi anlaşmalardan yararlanmak isteyen kişilerin üçüncü ülkeler tarafından aranan pratik deneyim dahil olmak üzere gereken yeterliğe sahip olduklarının kanıtlanması ve "belgelenmesi" için kullanılacak yeterli, etkin ve net süreçlerin uygulamaya konması gerekecektir.

ACE, kendi himayesinde ve bu konuda yetkin kuruluşlarla uygun görülen işbirliklerini kurarak bir "Veri Tarama/Sağlama Merkezi" (Clearing House) modeli oluşturmak amacıyla bu konuyu her yönüyle tam olarak araştıracaktır.

1.3 Meslek Profili

ACE tarafından yürütülen çalışmaların büyük bir bölümünün ardında, mesleğin profilinin tanımlanması ve anlaşılması çabası yatmaktadır. ACE, bu konuyu ele alırken ortak yanların giderek daha belirginleştiği diğer düzenlenmiş mesleklerle yaptığı işbirliğinden büyük katkı sağlamıştır (Aşağıdaki bölümlere bakınız). Mimarlık mesleğinin kendine özgü nitelikleri göz önüne alındığında ACE, mesleğe giriş konusuyla doğrudan ilgili çeşitli öğelerle karşılaşmaktadır.

Meslek Profiline Tanımlanması

Bolonya Süreci'nin getirdiği değişiklikler, pazarın baskısı ve toplumun talepleri mimarlık alanında yetkin olan kişilerin meslek profilleri üzerinde tanımlı bir çerçevede görüş geliştirmeyi gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, yüksek öğrenim alanında Bolonya Süreci tarafından teşvik edilen yeni yaklaşımları ve giderek daha bilgili olan bir toplumun meslek üzerinde yaratacağı baskıları da kapsayacak şekilde genişleyecektir.

"Mimar" Unvanının Kullanılması

Mimarlık Direktifi'nin kabul edilmesinden, aslında ACE'nin kurulmasından bu yana unvanın mı yoksa işlevin mi korunması gerektiği konusunda ciddi bir tartışma sürüp gitmiştir. Unvanın korunmasının yasayla garanti altına alındığı Üye Devletlerde bile, pazardaki dönüşümler ve hizmetlerin giderek daha serbestleştirilmesiyle, kimin tasarım yapabileceği ve neleri tasarlayabileceklerinin tanımlanması konusunda ciddi sürtüşmelerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu olgu, Bolonya Süreci'nin uygulanmasıyla yaratılan karmaşayı daha da pekiştirmektedir (Yukarıdaki bölümlere bakınız).

Özellikle işverenlere ve tüketicilere yeterli güvenceler sunabilmek için, bu sorunların acilen açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. ACE'nin şu anda bu konuya ciddi bir şekilde eğilmesi gerekmektedir.

Mimarın İşlevi - Misyonu

Yukarıda ortaya konduğu gibi, mimarın misyonun ne olduğu konusunda canlılığını koruyan bir tartışma vardır. Unvanın kullanılması sorunun da ötesinde, diğer meslek adamlarının giderek daha fazla yapı tasarım hizmetleri vermesi yönündeki eğilim ve mimarların giderek daha fazla bir oranda farklı meslekleri bir araya getiren ekipler ve/veya ortaklıklar içinde çalışıyor olması durumunun da göz önüne alınması gerekmektedir. Bunu yaparken mimarların faaliyetlerine ilişkin koşulların daha iyi tanımlanması ve müşterinin ve toplumun taleplerini karşılayabilmek için mimarın yerine getirmesi gereken işlevlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Son 12 yıl içinde ACE bu konuyla ilgili çeşitli çalışmalar yaptı ve bu duyarlı konuyu taze bir bakışla yeniden ele alırken bu eski çalışmaların vardığı sonuçlardan yola çıkacaktır.

1.4 Araştırma

Uygulamalı Araştırma

Avrupa Birliği, araştırma ve yenilikçiliğin Avrupa'nın rekabetçiliği açısından asal bir öge olduğu kavramını savunmaktadır. Mimarlığın da içinde yer aldığı inşaat sektörü en önemli sanayi sektörü olduğuna göre, mesleğin de araştırma alanında oynayabileceği bir rolü olduğu açıkça görülmektedir. Mesleğin, meslek uygulamasına yönelik araştırmalar (uygulamalı araştırma) üzerinde özellikle durarak, günlük işlerinin hangi kısımlarının araştırma sayesinde daha iyi bir hale getirilebileceğini tanımlaması son derece önemlidir. Meslek ayrıca, mimarın yaratıcı kimliğinin örneğin yapıların detaylı tasarımında yararlanılan yönlerini özellikle vurgulamalıdır. Bu yaratıcılık yenilikçidir ve yapı çevrenin kalitesinin iyileştirilmesine ve bu sektörde izlenen süreçlere yararlı katkılar sağlamak için kullanılabilir.

ACE, bu tür araştırmanın önemine ve eğer böyle araştırmalar varsa, nasıl yapıldıklarına ilişkin meslek alanında bugün için geçerli olan düşünceleri yakından incelemeyi ve mimarın uygulamalı araştırma alanındaki rolünün, bu sektörde yer alması gereğini yansıtacak biçimde artırılmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Politika Hedefli Araştırma

ACE'nin, uygulamalı araştırmaları meslek üzerindeki etkisi bakımından tanımlamasının yanı sıra, politi-

ka hedefli araştırma konusunu da ele alması gerekmektedir. Giderek daha bilgi temelli olan bir toplumda her alanda uygun ve somut verilere dayalı politikaların oluşturulmasına ihtiyaç olduğu bilinci de artmaktadır. Bu önerilen politikaların konusuna ilişkin araştırmaların ilgili politika formüle edilmeden önce yapılmış olmasını gerektirmektedir ve bu nedenle de, temel amaçlarından biri AB, ulusal ve yerel düzeylerde, yaşam çevresini etkileyen konularda net ve bütüncül politikaların benimsenmesini teşvik etmek olan ACE ve onun üye örgütleri için özel bir önem taşımaktadır.

ACE, bu tür araştırmalara açık olan alanları tanımlamayı ve gerek mesleğin içinde gerekse dışında bu tür araştırmalara karşı ilginin canlandırılması için uğraş vermeyi sürdürmeyi amaçlamaktadır. ACE, özellikle AB programlarının bu tür araştırmalar için gereken fonları sağlamasının garanti edilmesi yönünde çaba harcayacaktır.

Akademik Araştırma

Mimarlık okulları bir süredir mimarlık mesleğinin esasını oluşturan daha temel konularda yapılan araştırmaların merkezi olmuştur. Bu, özellikle mesleğin bilgi temelini zenginleştirdiği zaman ve doktora gibi mezuniyet sonrası çalışmaların temelini oluşturduğunda, gösterilmesi istenen bir çabadır. Buna karşın, akademik araştırma alanı iyi tanımlanmış değildir ve ACE, Ortak Çalışma Grubu kapsamında EAAE ile kurulan işbirliğinin sunduğu fırsatın, bu alanda iyi tanımlanmış ve derine inen, ve amaçlarından biri mimarlık alanında ve bununla ilgili konularda akademik ve uygulamalı araştırma arasında gözlenen açığın azaltılması olan bir rehberliği geliştirmek üzere kullanılması gerektiğine inanmaktadır.

2. MİMARLIK MESLEK UYGULAMASI VE MİMARLIK HİZMETLERİNDE TİCARET

2.1 Mimarlık Meslek Uygulamasının Yasal ve Düzenleyici Ortamı

Rekabet Politikası ve Yasalar

AB mal ve hizmetler için bir İç Pazar oluştururken, tüm Avrupa çapında adil uygulamalar yapılmasını sağlayabilmek için ağırlıklı olarak rekabet politikasını ve hukukunu dayanak almıştı. Bu süreçte mimarlık mesleğinin de içinde olduğu düzenlenmiş meslekler yasa koyucuların dikkatinden kaçmadı. 2004 yılı başlarında Komisyon, reklam, tarifeler, mesleğe giriş, çok disiplinlilik, kurulan işin sahipliği gibi konular üzerinde özellikle duran, Mesleki Hizmetlerde Rekabetçilik başlıklı bir öneri raporu (communication) yayınladı. Bunun ardından, Mayıs 2004'te, Komisyon'un ve Ulusal Rekabet Kurullarının rekabet

MESLEĞE GİRİŞ

Hedeflenen sonuçların özeti:

- I.1. ACE, mimarlar için en yüksek standartta eğitim ve yetiştirme sağlanmasını teşvik etmeyi sürdürecektir.
- I.2. ACE, mesleğe sunulan SMG'nin en yüksek kalitede olmasını sağlamaya çalışacak ve Mimarlık Okullarıyla diyalog kurarak SMG için bir Avrupa etiketi oluşturacaktır.
- I.3. ACE, mimarların üçüncü eğitim düzeyi sonrasındaki mesleki yetiştirmeleri alanında en iyi uygulamanın ne olacağı konusunda rehberler geliştirecek ve yayınlayacaktır.
- I.4. ACE, yeterliklerin tanınmasına ve bunların ülkeden ülkeye aktarılabilmesine ilişkin yeni yöntemler üzerinde çalışacaktır.
- I.5. ACE, mesleğin ve mesleği temsil eden örgütlerin, lisans verme usullerine nasıl yaklaşımları gerektiğine ilişkin öneriler geliştirecektir.
- I.6. ACE, meslek kapsamında bilgi alışverişine olanak verecek ve yeterliklerin tanınmasında yararlı olacak bir "Veri Tarama/Dağıtma Merkezi" (Clearing House) modeli geliştirmenin olanaklarını ve yararlarını tüm yönleri ile araştıracaktır.
- I.7. ACE, ayrıca, kimlerin tasarım yapabileceklerini ve neleri tasarlayabileceklerini daha iyi belirleyebilmek için, mimarlık alanında yeterlik kazanmış kişilerin meslek profili üzerinde çalışmayı sürdürecektir.
- I.8. ACE, özellikle işverenlere ve tüketicilere yeterli güvenceler sunabilmek amacıyla, mimar unvanının kullanılmasıyla ilgili konulara açıklık getirecektir.
- I.9. ACE, işverenlerin ve toplumun taleplerinin karşılanabilmesi için mimarların üstlenmesi gereken işlevleri sıralayabilmek amacıyla, mimarın çalışma alanlarını belirleyecek koşulları daha iyi tanımlayacaktır.
- I.10. ACE, mimarların yaratıcılığının yenilikçiliğe yapabileceği katkısı daha da ön plana çıkartacaktır.
- I.11. ACE, mesleğin uygulamalı araştırmalar alanındaki rolünün artırılmasını sağlamak için çalışacaktır.
- I.12. ACE, politika hedefli (sosyo-ekonomik konular) araştırmalara açık olan alanları tanımlamayı amaçlamaktadır ve, hem mesleğin içinde hem de dışında, bu tür araştırmaların yapılmasına duyulan ilginin canlandırılması yönünde çaba harcamayı sürdürecektir.
- I.13. ACE, akademik (temel) araştırmalar alanında yol gösterici öneriler geliştirecektir.

yasalarının Avrupa Birliği bünyesinde uygulanmasına ilişkin sorumluluğu paylaşmalarını öngören yeni bir yasal çerçeve yürürlüğe girdi. Gerek etkilenen meslekler gerekse Ulusal Rekabet Kurumlarını kapsayan yaygın danışma süreçlerini esas alan bir değerlendirme raporunun 2005 yılı yazında yayımlanması beklenmektedir.

ACE, diğer meslek kuruluşları gibi, profesyonel hizmetlerle ilgili bu çalışmanın hem alınan temellerini hem içeriğini hem de yetersiz yöntemlere dayandırıldığı için bu hizmetlerin kendilerine özgü özellikleri kavramaktan aciz sonuçlarını ısrarla eleştirmiştir. Bu yetersizlik kamu yararı, toplum ve yaşam çevresinin kalitesi üzerinde büyük etkisi olan mimarlık hizmetleri açısından özellikle geçerlidir. ACE, daha önce yaptığı çalışmalardan yola çıkarak, rekabetle ilgili konulara sadece ekonomik teoriyi esas alan bugünkü yaklaşımın konu mimarlık olunca yeterli olmayacağını ve bu yaklaşımın toplumsal etki gibi bazı diğer düzeltici faktörleri de dikkate alması gerektiğini sürekli olarak gündeme getirmeyi sürdürecektir.

Düzenleyici Kurallar

ACE, yasalara ilişkin aşağıda sunulan daha genel bir irdelemenin yanı sıra, Avrupa bütününde meslek için geçerli olan ve yasalarla yetkilendirilmiş kurumlar tarafından belirlenen düzenleyici kuralları daha ayrıntılı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kurallar yapı yönetmeliklerinden imar yönetmeliklerine, deontoloji kurallarına (etik kodlar) kadar uzanan geniş bir alanı kapsamaktadır. ACE'nin her kurallar grubunu ayrı ayrı ele alarak, içerdikleri yol ve yöntemleri ve meslek üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak incelemesi gerekecektir.

ACE bu çalışma ile, kurallardaki ortak standartları, bunların gerekçelerini ve meslek üzerindeki etkilerini tanımlamayı amaçlamaktadır. Bu irdelemeyle ACE bu alandaki en iyi uygulamalar konusunda dersler çıkartacak ve inşaat sektörü bütününde mimarlık hizmetleri için daha iyi düzenlemeler getirilmesi talebini savunabilecektir.

Meslek Uygulamasının Farklı Şekilleri

Başta serbest meslekler olmak üzere, profesyonel hizmetlerin sağlandığı mesleğin uygulanma şekillerine yeniden ilgi gösterilmektedir. Serbest mesleklerin

tipik özellikleri olan bağımsızlık, kişisel sorumluluk ve işverenin duyduğu güven gibi ögeler, seçilecek meslek uygulaması şeklini ve pazardaki rekabeti etkiler. ACE, bu konuların önemli olduğunun ve mesleğin şöhretinin bir ölçüde de bunlara dayandığının bilincindedir. Bu nedenle de, daha iyi bir kalite sağlayabilmek için, AB bütününde mimarlık mesleğine uygulanacak en uygun meslek uygulaması şekillerini belirleyebilmek için, bu konularda ayrıntılı bilgiye sahip olunması önemlidir.

Deontoloji Kuralları

Yukarıda sözü edilen düzenleyici kuralların aksine, deontolojik kurallar mesleğin etik kuralları, davranış kuralları, mimarlıkta profesyonellik gibi araçlarla kendisine kendisi tarafından uygulanan kurallardır. Bu tür kuralların oluşturulmasındaki başlıca itici güç her zaman kamu yararının gözetilmesi olmuştur ve mesleğin, kamu yararının zaman içinde ne anlama geldiği konusuyla uyumlu kalması önemlidir. Öz ve ortak denetim gibi alternatif düzenleyici yaklaşımlara doğru bir eğilim oluşmaktadır ve mimarlık mesleği de bu oluşuma uygun olarak kendi deontolojik çerçevesini, işverenlerin ve toplumun beklentilerine daha iyi cevap verecek şekilde güçlendirmek isteyecektir.

ACE, meslek için, bir Avrupa Etik Standartları belirlenmesi olanağını da göz önünde tutarak, etik konusunu ve bu konunun AB Üye Devletler'inde nasıl uygulandığını ayrıntılı olarak incelemek niyetindedir. Daha somut olarak belirtilecek olursa, ACE, başka hususların yanı sıra, etiğe uygun davranışın altında yatan ilkeleri de içerecek olan bir Avrupa Deontoloji Kodu hazırlayacaktır.

Davranış Kuralları

Hangi deontolojik kurallar bütünü olursa olsun, bunların en önemli ögesi davranış kurallarıdır. Bu gerçek ACE Üye Örgütleri tarafından uzun süredir fark edilmiştir ve hepsi ortaya, şu ya da bu şekilde, böyle kurallar koymuştur. Yukarıda da belirtildiği gibi, temeli iyi atılmış bir davranış kuralları bütünü'nün başlıca itici gücü, bu kurallarla bağlı olan kişilerin kamu yararına hizmet etmelerini garanti altına almaktır. AB'de tüketicinin ve toplumun çıkarları giderek daha fazla siyasi önem kazanmaya başladığından, bu mantık da giderek daha fazla geçerli olmaktadır ve ACE şu anda, dönüşüm geçirmekte olan bu gerçeği ele almaktadır.

ACE, Komisyon'un iç pazarı hizmetlere açmayı öngören bir direktif önerisini dikkate alarak, Avrupa düzeyinde geçerli olacak ve ilkeleri şu anda ulusal ya da bölgesel düzeyde var olan bütün kodların içine katılabilecek bir davranış kuralları sunma olasılığının geçerliliğini irdelemektedir. Bu süreç içinde

ACE, bu tür kodların yapılması ve denetimine ilişkin sorumluluklar bakımından Üye Devletler'deki gerçek durumu derinlemesine inceleyerek analiz etmiş bulunmaktadır. Bu çalışmayı daha da ileriye götürmek ve Üye Örgütler'le birlikte ulusal düzeyde alınabilecek uygulamaya ilişkin önlemleri belirlemek kısa dönem içinde ele alınması gereken önemli işlerden biri olacaktır.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Mimarlık hizmetlerinin sağlanması bağlamında giderek önem kazanan bir konu da uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin alan olarak ortaya çıkmaktadır. Sözleşmeye bağlı tüm ilişkilerde bu sözleşmeyle bağlanan taraflar arasında bir anlaşmazlık çıkması olasılığı vardır ve karmaşık bir alan olan inşaat sektöründe bu uyuşmazları çözecek üzerinde anlaşma sağlanmış ve mümkün olduğu kadar hızlı ve etkin sonuçlar verecek yolların bulunması istenen bir şeydir. ACE çalışmaları arasına uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin en iyi yaklaşımların ne olduğu konusunu da katacak, ve temel kaygısı tüketicinin korunması olmak koşuluyla, mesleğin yararlanabileceği çeşitli seçenekleri inceleyecektir. Bu çalışmanın, mimarlar ve işverenleri arasındaki uyuşmazlıkların çözümünde, kademeli ve hiyerarşik bir yaklaşım (arabuluculuktan dava açma sürecine kadar) sonucu vermesi beklenmektedir.

Öz ve Ortak Denetim

Daha İyi Yasama için AB'nin Yeni Eylem Planı'nın uygulanması sürecinde ve yasaların basitleştirilmesi yönündeki gayretlere ek olarak, AB bünyesinde yasa yapma konusuyla ilgili üç temel birim (Komisyon, Parlamento ve Konsey) Aralık 2003'te Daha İyi Yasama konusunda bir kurumlararası anlaşma imzaladı. Bu anlaşma alternatif düzenleme yaklaşımlarını ve özellikle de, tanımını yaptığı öz ve ortak denetimi teşvik etmektedir. Buna göre, AB'nin birbirini izleyen altı Başkanlık Dönemi daha etkin ve daha iyi bir yasama ortamı sağlanmasını taahhüt etmiş olmaktadır. Anlaşma gereklerinin izlenmesi ve özellikle de Komisyon tarafından yürütülmekte olan öz ve ortak denetim yönteminin uygulanmasına ilişkin gerçek durum hakkında bir rapor hazırlanması çalışmaları şu anda sürmektedir. Bu arada, Komisyon yeni yasaların etki değerlendirmesine ilişkin iç usullerini ciddi bir şekilde güçlendirmekte ve Komisyon hizmetleri için bir el kitabı hazırlanmaktadır. Bu bağlamda, bundan böyle her yeni öneri için hazırlanan tüm açıklama notlarında öz ya da ortak denetimin uygulanabileceği alanların ve ne ölçüde uygulanabileceğinin belirtilmesi gerekmektedir. Bu, Avrupa yasama sürecinde aşağıdan yukarıya doğru bir yaklaşım yönünde önemli bir kayma olduğunu göstermektedir.

Bu yeni yaklaşım ACE Üyelerine belirli işlerin ve işlevlerin yapılabilmesi için çok önemli fırsatlar sağladığından, ACE bir Avrupa deontoloji kodunun oluşturulması ve uygulanmasını savunmanın ötesinde, bu konuda bilgi ve ilgi yaratmak üzere çalışacaktır.

2.2 Mimarlık Hizmetlerinin Elde Edilmesi

Günümüzde, bir çok yönden pazara erişim konusuyula bağlantılı olarak, mimarlık hizmetlerinin nasıl elde edileceği konusunda hızlı bir dönüşüm görülmektedir. Birçok paydaş, işverenlere -ister kamu isterse özel kişiler olsun- paralarına daha iyi karşılık alma olanağı verecek yeni yaklaşımlara büyük ilgi göstermektedir. Bu süreçte, mimarlık meslek topluluğunun kaygısı genel nitelikte sürdürülebilirliğin aynı zamanda sağlanmasının garanti altına alınmasıdır. Mesleğin diğer bir kaygısı da, hangi hizmet elde etme yöntemi kullanılırsa kullanılsın, en iyi sonuçların elde edilebilmesi için mimarın rolünün doğru bir şekilde tanımlanmış olmasıdır. İşverenlerin, mimardan talep edeceklerini daha iyi tanımlayabilmek için, yaptıkları yatırımın kalitesini ve sürdürülebilirliğini artırmayı amaçlarken söz konusu olan parametreleri daha iyi kavrayabilecek bir durumda olması gerekmektedir. ACE bu nedenle, bu alanda yapılacak çalışmalar konusunda son sıralarda onaylanan görev tanımı uyarınca, aşağıdakilerin üzerinde özellikle durarak, tüm ilgili modelleri inceleyecektir.

Kamu İhaleleri ve Kuralları
Mimarlık Yarışmaları
Proje ve İnşaat İşleri
Kamu - Özel Sektör Ortaklıkları
Proje Ekibi Ortaklıkları

Proje Ekibi İçindeki Farklı Rollerin Tanımlanması

Mesleğe giriş, ve daha da önemlisi yukarıda değinilen hizmet alımı konularıyla ilgili olarak ortaya çok acil bir ihtiyaç çıkmaktadır: Bir yandan mimarların farklı öğelerin sentezi konusunda sahip oldukları kapasiteyi vurgularken, öte yandan da, mümkün olduğunca nesnel davranarak, inşaat sektöründeki farklı ortakların oynadığı farklı rollere ilişkin bir kavramsal çerçevenin geliştirilmesi. Bu çalışma bir kez tamamlanınca, sektördeki ilgili dallar ve gruplarla yapılandırılmış diyaloglara girişilmesinde yarar olacaktır (Aşağıdaki bölümlere bakınız).

2.3 Mimarlık Hizmetlerinde Kalite

Mimarlık Meslek Uygulamasına İlişkin Kalite Yönetimi

ACE, kamu yararı için yüksek kaliteli bir hizmet sunulması gereğine giderek daha fazla ilgi gösterildiğini dikkate alarak, meslek için bir Kalite Şartı geliştirilmesine yönelik çalışmalarını sürdürecektir. Bu da-

ha önce değinilen SMG çalışması ve mimarlık meslek pratiğiyle ilgili olarak yapılması gereken etiketleme sistemleri ve yönetim sistemleri çalışmalarıyla da bağlantılıdır. ACE ayrıca, ve büyük olasılıkla Üye örgütleri aracılığıyla, AB içindeki tüketici örgütleriyle daha güçlü ilişkiler geliştirmek için de çalışacaktır.

Sertifika Verilmesi

ACE, mimarlık meslek uygulamasının nitelikli yönetimine ilişkin bir referans çerçevesi benimsenmesi sürecinde, mimarlara işverenlerine hizmet sunabilmek için bir sertifika verilmesine hem gerek olduğunu hem de bu yönde bir potansiyelin var olduğunu görmüştür. Komisyon'un İç Pazarda Hizmetler Direktifi önerisi, hizmet sunucularının gönüllü olarak bu tür sistemler geliştirmesini teşvik eden maddeler içermektedir. Komisyon'un, tüketici örgütlerini sertifika sistemlerinin yeterli olup olmadığını değerlendirmekte uygun kuruluşlar olarak görmekte inat ettiğini ve mimarlık hizmetlerinin özel durumunu ve özellikle de yapılan iş sözleşmelerinin büyük bir çoğunluğunda işverenin gerçek "tüketici" olmadığını göz önüne alan ACE, mimarlar için Avrupa düzeyinde geçerli olacak bir sertifika sistemini destekleyecek inandırıcı bir söylem ve savunma geliştirecektir.

Hizmetlerin Kalitesi

Bu konu yukarıda sözü edilen kalite yönetimini de kapsamakla birlikte, işverenlere verilen hizmetin toplam kalitesinin gerçek değerlendirilmesini ve sonuçların gerçek niteliğini içeren boyutuyla, biraz daha ileriye gitmektedir. Bu da tek tek mimarların ya da büroların pazarlama stratejileri kapsamında kullanabilecekleri yeterli değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesini gerektirmektedir. Günümüzde, sabit bir veri temeline göre karşılaştırma ağırlıklı "benchmarking" kavramının daha popüler olduğu, buna ek olarak da, mimarlık hizmetlerini doğası gereği bir matrikse oturtmanın pek de mümkün olamayacağı dikkate alınırca, meslek topluluğunun mimarlık hizmetlerinde kaliteyi tanımlayan belirgin öğelerin ölçümü için geçerli olacak göstergeleri geliştirmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

2.4 Mimarlık Hizmetlerinde Ticaret

Mimarlık Hizmetlerinin AB İç Pazarında Sunulması

İç pazarla ilgili olarak bu belgenin önceki bölümlerinde zaten tanımlanmış olan konuların ötesine geçerek, giderek daha da serbestleşen bir iç pazar gerçeğini etkin bir şekilde ele almak gerekmektedir. Bu gelişme, hareket özgürlüğü, mimarlar arası rekabet, diğer meslek mensuplarıyla rekabet ve idari usuller gibi bir çok alanda belirli sonuçlar doğuracaktır. Öte yandan, mimarlık hizmetlerini, bu hizmetlerin de-

rini örgütsel olarak ve daha agresif bir tutum benimseyerek savunmak ve böylelikle daha tanınır ve bilinir hale getirmek gereği de çok açıktır. ACE'nin, bu konuda politikalar ve önlemler geliştirilmesine ilişkin özel bir sorumluluğu vardır.

Mimarlık Hizmetlerinin Üçüncü Ülkelerde Sunulması (AB Üyesi Olmayan Ülkeler)

Yukarıda değinilen karşılıklı tanıma, standartlar, hizmetlerin kalitesi, veri toplama merkezi vb. konulara ek olarak, mimarlık hizmetlerinin giderek artan küreselleşmesi, genç nesiller dahil olmak üzere, Avrupalı mimarların hizmetlerini daha çok Üçüncü Ülkelere ve diğer pazarlara ihraç etmeleri için daha olumlu koşullar sağlayacak olan, üzerinde anlaşmaya varılmış bir ilkeler ve kurallar çerçevesinin tasarlanmasını gerektirmektedir. ACE'nin eşitlik ve karşılıklılık ilkelerine dayalı karşılıklı tanıma müzakerelerine girme yönündeki çalışmaları, gerçek anlamda pazara erişim yolunda atılan ilk adımdır. Bu süreçte ACE, tüm yeterlik ve ustalık boyutlarını kapsayan "Avrupa mimarı" kavramını geliştirmeyi sürdürecektir.

ACE, ve onun aracılığıyla mesleğin yarattığı durum, mimarlık hizmetlerini resmi siyasi gündemde AB'nin ikili ve bölgesel anlaşmalar kapsamındaki öncü projelerden biri haline getirmiştir. Bu durumda, mesleğin AB'deki temsilcisi olan ACE'nin sorumluluklarının artırılması fırsatı ciddi olarak değerlendirilmeli ve ACE, bu alandaki eylemlerinin, dengesizliklerin giderilmesi ve mimarlık hizmetlerinde ticareti etkin bir şekilde olanaklı kılmasını sağlayacak yol ve yöntemleri irdelemek yönünde motive edilmelidir.

2.5 Sektör İçi İlişkiler ve İşbirliği

Bu belgede daha önce de değinildiği gibi, pazardaki dönüşüm ve toplumun değişen beklentileri, gerek mesleğin inşaat sektöründeki diğer aktörle olan ilişkilerinde gerekse daha geniş bir ortamda, bir tavır değişikliği gerektirmektedir.

İnşaat Sektöründeki Diğer Tasarım Meslekleri

ACE, müşterilerin beklentilerine daha iyi cevap verebilmek için, inşaat sektöründeki diğer tasarımcı mesleklerle daha iyi ilişkiler kurmak ve onları daha iyi anlamak gerektiğinin farkındadır. ACE bu amaçla, kent plancıları, peyzaj mimarları, iç mimarlar ve müşavir mühendislerle ilişkilerini güçlendirmeye başlamıştır ve bunu sürdürecektir.

İnşaat Sektörü

ACE, aynı nedenle ve belki de binaların elde edilmesi konusundaki yeni yaklaşımlar ve sektördeki sürdürülebilirlik arayışları nedeniyle, inşaat sektörünün diğer dalları ve özellikle de mimarlık hizmetleriyle doğrudan ilgili olan inşaat yüklenicileri, hizmet yük-

lenicileri, malzeme üreticileri v.b. ile işbirliğini güçlendirmeye çalışmaktadır. Bu güçlendirilmiş işbirliği, mimarın sektör içindeki rolünün pekiştirilmesine ve inşaat sürecinde ekip çalışmasının daha iyi bir hale getirilmesine yardım edecek, dolayısıyla sektörün, bu sektördeki işverenleri ve genel olarak da toplumun yararına olacaktır.

Diğer İşbirlikleri

ACE, bir süredir diğer sektörlerle ve özellikle de yasalarla düzenlenen diğer mesleklerle iyi ilişkiler kurmayı başarmıştır. Bu mesleklerle pazar, yeterlikler, yasal düzenlemeler ve benzeri konularda deneyimlerin paylaşılması, her zaman, kaygıların yansıtılması ve yasalarla düzenlenmiş mesleklerde benzerlik gösteren meslek uygulamasına etkisi olan alanlarda olası çözümlerin tanımlanması açısından son derece yararlı olmuştur. ACE, bu ilişkileri geliştirmeye ve uygun olan her konuda ve her zamanda sinerjiler yaratmaya devam edecektir.

3. MİMARIN TOPLUMDAKİ ROLÜ

3.1 Kurumsallaşmaya Yönelik Eylemler

ACE misyonunun ana aksını oluşturan doğrudan kulis yaparak ve öneriler getirerek politikaları etkilemek girişimlerinin ötesinde, daha genel olarak AB, ulusal ve yerel düzeylerdeki tüm politikalarda mimarlığın konununun yükseltilmesine ihtiyaç vardır. ACE, bu tür eylemlerle meslek için daha olumlu koşullar oluşturmak ve meslek profilini yükseltmek olanağına sahiptir.

Mimarlık Politikalarının Desteklenmesi ve Tanıtılması

Her ne kadar son on yıl içinde AB üyesi devletlerin bir çoğunda mimarlık politikalarının benimsenmesi yönünde önemli gelişmeler olduysa da, bu henüz genel bir durum olmaktan çok uzaktır. Ayrıca, bu tür politikaların kabul edildiği hallerde bile deneyimler gerek siyasi önceliklere gerekse ekonomik durumlara göre dalgalanma gösteren bu politikaların izlenmesinin herhangi bir garantisi olmadığını göstermiştir. Bunun da ötesinde mimarlık çok kez sofistike, pahalı ve ek bir öge olarak görülmektedir. Bu bakış açısı mimarlığın tüm toplumsal, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla sunduğu ek değeri farketmekten çok uzaktır. İyi mimari, en basit konuttan en önemli "anıtlara" kadar tüm yapılar için geçerli olmalıdır.

Bu nedenle, son hedef bir Avrupa Mimarlık Politikası'nın benimsenmesi olmak üzere, mimarlık politikalarının tanıtılıp teşvik edilmesi zaman içinde ACE'nin en önemli önceliklerinden biri haline gelmiştir. Bu amaç ACE'nin iki önemli başvuru belgesinde ortaya konmuş bulunmaktadır – 1995 yılında yayımlanan "Avrupa, Mimarlık ve Yarın" başlıklı Beyaz Kitap ve 2004 yılın-

MİMARLIK MESLEK UYGULAMASI VE MİMARLIK HİZMETLERİNDE TİCARET

Hedeflenen sonuçların özeti:

- II.1. ACE, rekabet konusuna salt ekonomik kurama dayanan geleneksel yaklaşımın mimarlık söz konusu olduğunda yeterli olmadığını, sürekli olarak göstermeye devam edecektir.
- II.2. ACE, tüm AB içinde meslek açısından geçerli olan ve, gerek yasa ve kural koymaya yetkili kuruluşlar ve gerekse mesleğin kendi düzenleyici kurumları tarafından belirlenen yasal kuralları ayrıntılı olarak inceleyecektir. ACE, meslek için ve meslek içinde daha iyi yasal düzenlemeleri teşvik etmek için, en iyi uygulama örneklerinden dersler çıkartacaktır.
- II.3. ACE, mimarlık alanında tüm AB çapında yaygınlaştırılabilecek en uygun meslek uygulaması biçimlerinin ne olduğuna ilişkin ayrıntılı bilgi edinecek, ve bunları tanıtip teşvik edecektir.
- II.4. ACE, işverenlerin ve toplumun beklentilerine daha iyi cevap verebilmek amacıyla deontolojik çerçevesini güçlendirmeye çalışacak ve, içinde etik davranışın temelindeki ilkelerin de tanımlandığı bir Avrupa Deontoloji Kodu (ADK) hazırlayacaktır. ACE, ADK'nın kendi Üyeleri tarafından devreye sokulup sokulmadığını izleyecektir.
- II.5. ACE, çalışmaları arasına uyumsuzlukların çözümüne ilişkin en iyi yaklaşımların ne olduğu konusunu da katacak, ve mesleğin yararlanabileceği çeşitli seçenekleri inceleyerek Üye'lerine bu konuda öneriler yapacaktır.
- II.6. ACE, meslek örgütlerinin yeniden konumlandırılmasının bir aracı olarak yararlanılmak üzere, üye bütünü içinde öz ve ortak denetim konularında bilgi ve ilgiyi canlandırmak için çalışacaktır.
- II.7. ACE, mimarlık hizmetlerinin hem kamu hem de özel sektör içinde elde ediliş şekillerine ilişkin tüm modelleri inceleyecek, ve bu önemli alanda ek ve daha belirgin olarak tanımlanmış öneriler getirecektir.
- II.8. ACE, mimarların çeşitli öğelerin sentezini yapmaktaki kapasitesini yeniden vurgulayarak, inşaat sektöründeki farklı ortakların farklı rollerini belirten kavramsal bir çerçeve oluşturacaktır.
- II.9. ACE, işverenleri hedef alan ve onlara, mimarlık hizmeti satın alırken yüksek nitelik gözetmenin yararlarını gösteren inandırıcı bir söylemin geliştirilmesi için çalışacaktır.
- II.10. ACE, daha yüksek nitelik, güçlendirilmiş tüketici (işveren) memnuniyeti ve artan bir saygınlık kazanılması amacıyla, meslek için bir Kalite Şartı'nın kabul edilmesi için çalışacaktır.
- II.11. ACE, mimarlık hizmetlerinin niteliğini tanımlayan belirgin özelliklerin ölçülmesine ilişkin nesnel göstergelere dayanan değerlendirme yaklaşımlarını teşvik etmek için çaba harcayacaktır.
- II.12. ACE, bu konuda Üyelerine yardımcı olmak üzere, politikalar ve önlemler geliştirerek İç Pazarda ticaret bağlamında ve global olarak, mimarlık hizmetlerinin görüntüsünü daha iyi bir hale getirecektir .
- II.13. ACE, özellikle mimarlık hizmetlerde ticareti olanaklı kılmak üzere, yeterlikler ve ustalık konusunun bütün yönlerini kapsayan, "Avrupa mimarı" kavramını geliştirmeyi sürdürecektir.
- II.14. ACE, bir yandan mimarın sektördeki rolünü yeniden vurgularken diğer yandan da inşaat sürecinde takım çalışmasını daha iyi bir hale getirecek ve diğer tasarım meslekleri ile olan temas ve diyalogunu ve inşaat sektörünün diğer dallarıyla işbirliğini sürdürecektir.

da yayımlanan "Mimarlık ve Yaşam Kalitesi" başlıklı kitap. ACE'nin gösterdiği çabalarının ana odağı şu anda Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu ağı üzerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır ve bu ortamda çok önemli bir rol oynamayı sürdürmesi ve yaptığı katkıları daha da zenginleştirmesi gerekmektedir. Bu faaliyetler Yönetim Kurulu'nun denetimi altında, doğrudan doğruya Sekreteryaya içinde izlenmektedir.

Mimarlığın Diğer AB Politikalarıyla Bütünleştirilmesi

Mimarlığın, tipik olarak sektörleri çapraz kesen bir konu ve Avrupa düzeyinde kabul edilen ve Üye Devletlerde uygulanan politikalar açısından önemli olduğu,

en azından meslek içinde ve ACE üyeleri arasında yaygın kabul gören bir gerçektir. Bu gerçek kentsel ve kırsal alanlarda mimarinin niteliği konusundaki 12 Şubat 2001 tarihli Konsey Kararı ile de çok iyi bir şekilde ortaya konmuştur. Ancak Konsey'in Komisyon'a ve Üye devlet'lere yaptığı tüm AB politikalarına mimarlık boyutunun da dikkate alınması çağrısına, son sıralarda yapılan bir araştırmanın³ da gösterdiği gibi, kararın kabul tarihinden sonra gerçekleştirilen politika geliştirme süreçlerinde uyulması bir yana, duyulduğu bile şüphelidir.

ACE, bu nedenle, Avrupa vatandaşlarının yaşam ortamlarının kalitesini etkileyen ana politika alanlarına

³ Araştırmaya Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu'nun web sitesinden ulaşabilirsiniz www.architecture-forum.net

mimarlık boyutunun da katılması yönündeki çabalarını ısrarlı bir şekilde sürdürecektir. Bu bütünleşmenin özellikle kamu ihaleleri, Çevre, Kent ve Bölge Konuları, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Fonlar ve diğer AB Programları gibi politikalarda gerçekleşmesini sağlamak üzere özel bir gayret gösterilecektir. Bu bütünleşmeyi sağlayabilmek için ACE tarafından kullanılacak araçlar arasında Avrupa Mimarlık Politikaları Forumuna katılmak, Avrupa Parlamentosu Konut ve Kentler çalışma grubuna katılım, çıkması beklenen kentsel çevreye ilişkin AB stratejisinin uygulanmasının tanıtılıp teşvik edilmesi ve başta kentler ve kentlerin oluşturduğu ağlar olmak üzere diğer ilgili paydaşlarla bağlar kurulması bulunmaktadır.

AB Kurumları Bağlamında Lobcilik ve İlişkiler

Bu, ACE'nin ana faaliyetlerinden biridir ve esas olarak Brüksel'deki ACE Genel Merkezi'ndeki Sekreteryaya tarafından yürütülmektedir. Bu çalışma temel AB kurumları ile (Komisyon, Parlamento, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi v.b.) iyi iş ilişkilerinin kurulmasını ve sürdürülmesini gerektirmektedir. Çalışma ayrıca, meslek için geçerli konuları tanımlayabilmek üzere sürdürülmesi gereken izleme işlevinin yeterince yerine getirilmesi için, görüşmeleri, temasları, toplantıları ve yazışmalarıyla, ciddi boyutta bir günlük faaliyet de gerektirmektedir. Bu, ACE'nin AB'nin politika geliştirme çalışmalarından mümkün olan en kısa zamanda haberdar olmasını ve bunları önceden kestirebilmesini sağlamaktadır.

ACE, bu gayretlerinden ürün alabilmek için, Üyelerinin ve kendi çalışma birimlerinin söz konusu eylemleri destekleyecek ve besleyecek geçerli girdileri ve desteği sağlamasına güvenmektedir. Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda ve stratejik hedeflerle tutarlı olabilmek için ACE'nin, mesleği etkileyen politikaların geliştirilmesindeki gerçek ihtiyaçları yansıtılabilmek ve aynı zamanda ilgili konularda uzmanlıklardan yararlanabilmek, tartışma ortamını canlandırmak ve öneri geliştirilmesini teşvik etmek için, bu alanlarda sağladığı katkıları acil olarak daha da yeterli bir hale getirmesi gerekmektedir.

ACE'nin önümüzdeki yıllarda göstereceği gayretler ağırlıklı olarak, Parlamento Kent ve Konut Çalışma Grubu'na katkı konulmasına ve Avrupa Parlamentosu İnşaat Forumu (FOCOPE) gibi diğer ilgili kanallara yönlendirilecektir.

3.2 Diğer Aktörlerle İlişki Ağları Kurmak ve Etkileşim

Ortak çıkarların savunulmasında sinerjilerin yakalanmasının çok daha etkin olduğu bir çok durumda kanıtlanmıştır. ACE, kendi adına, diğer meslekler ve sektörlerle yapılan toplu ve tanımlanmış eylemlerde bu ortaklıkların yarattığı çoğaltıcı etkiyle kendi başına elde edebileceğinden çok daha fazlasının başarılmasının

sağlandığını ve çok daha güçlü bir etki yaratıldığını görmüştür. Bu, ACE'nin en uygun durumlarda kendi başına davranmaktan vazgeçmesi anlamına gelmez, ancak, ortak eylemler ACE'nin kendi çıkarlarını bencilce koruduğu izleminin yaratılabileceği durumları önlemektedir.

İnşaat Sektörü

ACE, gerek bu belgede daha önce sözü edilen işbirlikleri yoluyla, gerekse inşaat sektöründeki Avrupa İnşaat Araştırma, Geliştirme ve Yenilikçilik Konseyi (ECCREDI) ve Avrupa İnşaat Forumu (ECF) gibi ağlarla ilgisini artırarak sektörün bir bütün olarak imajını iyileştirmesine katkıda bulunabilir ve aynı zamanda da mimarlık mesleğinin görüşlerinin sektör içinde etkin bir şekilde dikkate alınmasını etkileyebilir.

Diğer Hizmet Sektörleri ve Meslekleri

Hizmet Sektörü şu sıralarda, AB'nin temel ekonomik itici gücü olarak görüldüğü için, politikalar geliştirmekle uğraşan kişilerin giderek daha fazla ilgisini çekmektedir. ACE, uzun yıllardır hizmet sektörü içinde oluşturulan bazı ağlarla ve diğer mesleklerle temas halinde dir. ACE, bir yandan mimarlık mesleğinin kendine özgü özelliklerini korur ve bunları vurgularken, aynı zamanda da bu karşılıklı ilişkileri ve katılımını daha da geliştirmeyi ve bu ağlarla ortak eylem olanaklarını tanımlamayı amaçlamaktadır. Bu tür ortak eylemlerin en anlamlı örnekleri Avrupa Hizmetler Forumu (ESF) ve Kulüp Profili'dir (yasayla düzenlenen meslekler).

Kentler ve Yerel Yönetimler

AB'nin politika koyucularında, kentlerin ve yerel yönetimlerin AB politikalarının, özellikle de yapılı çevrede yer alan ve kalkınma ve iş olanakları yaratmaya yönelik olanların yaşama geçirilmesinde önemli bir rol oynayabileceği görüşü giderek daha fazla kabul görmektedir. ACE, bir süre önce, kent ve/veya yerel yönetim ağları ile işbirliğinin güçlendirilmesini, oluşturduğu politika önerilerini yerel düzeyde ve somut olarak uygulamanın bir yolu olarak tanımlamıştır. Gerçekten de kentler, inşaat faaliyetlerinin büyük bir çoğunluğunun gerçekleştirildiği ve sorunların en çok hissedildiği alanlar olarak, yeni yaklaşımların benimsenmesi için en uygun yerlerdir. Kentler ayrıca, ihale yetkisine sahip kuruluşlar olarak, bayındırlık işlerinde bu tür yaklaşımların benimsemesiyle elde edilecek yararları doğrudan sergilemek olanağına da sahiptir. Bu nedenle ACE, ortak eylemler ve mümkünse pilot projeler başlatabilmek amacıyla bu ağlardan yararlanma olasılıklarını tanımlamaya çalışacaktır. AB'nin Yapısal Fonlar'ı kapsamında kentsel konuların daha fazla üzerinde duruluyor olması, ortaya yeni fırsatlar çıkartacaktır.

3.3 Kamuoyuna Dönük Eylemler

Bu, her ne kadar aslında ACE'nin, mesleğin ulusal dü-

MİMARIN TOPLUMDAKİ YERİ

Hedeflenen sonuçların özeti:

- III.1. ACE'nin Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu'na sağlayacağı girdilerin güçlendirilmesi ve izlenmesi
- III.2. Kamu İhaleleri, Çevre, Kent ve Arazi, Bölgesel Kalkınma konuları gibi başlıca ilgili AB politikaları ile Yapısal Fonlar ve diğer AB Programlarına mimari boyutun katılmasını sağlamak üzere uğraş vermek.
- III.3. ACE'nin AB kapsamındaki politika geliştirme süreçlerine sağlayacağı girdilerin yeterlilik ve nitelik bakımından iyileştirilmesi ve AB kurumlarıyla işbirliğinin güçlendirilmesi
- III.4. ACE, Avrupa Parlamentosu'ndaki ilgili birimlerle kurulacak işbirliğini geliştirecek ve güçlendirecektir.
- III.5. ACE, diğer paydaşlarla ilişkileri canlandırarak ve, mimarlık mesleğinin kendine özgü niteliklerini koruyarak ve vurgulayarak, ortak eylem olasılıklarını belirleyecektir.
- III.6. ACE, politikalarını tanıtmak ve mümkünse, pilot projeler yapılması dahil, ortak eylemlere girişmek üzere kent ve yerel yönetim ağlarından yararlanılması olanaklarını irdeleyecektir.
- III.7. ACE, kamuoyunda daha iyi tanınmak için kullanılabilir fırsatları ve alınacak önlemleri tanımlamaya çalışacaktır.

zeydeki temsilcileri ve kural koyucuları olan Üye Örgütleri'nin görevi olsa da, halkın zihninde mimarlığın ne kadar önemli olduğuna ilişkin bilincin artırılması için Avrupa düzeyinde faaliyet gösterilmesine gerek olduğu görüşü açıkça ifade edilmektedir. Bu nedenle mimarlığın tanıtılması amacına ACE Tüzüğü içinde önemli bir yer verilmiştir ve dolayısıyla, ACE'nin bu alanda kaynakları elverdiği oranda çalışma yapması meşrudur. ACE için ayrıntılı bir iletişim politikası önerisi ayrı bir belgeyle sunulacaktır.

Genel Bilgi

Bu arada, ACE'nin halen faaliyetlerine ve görüşlerine ilişkin bilgileri yaymak için üç kanaldan yararlandığını hatırlamak gerekir. Bu faaliyet, Yönetim Kurulu'nun denetimi altında, doğrudan ACE Sekreteryası tarafından yürütülmektedir. Şu anda yararlanan ve iletişim politikasıyla iyileştirme önerileri getirilecek olan araçlar, ACE web sitesi, ACE Info (bülten) ve Basın Açıklamalarıdır.

Bilinçlendirme Kampanyaları

ACE toplumdaki insanların mimarlık konusunda daha bilinçli ve mimarlığın günlük yaşamları üzerindeki etkisi konusunda duyarlı kılınmaları gerektiğinin farkındadır. ACE, bu ihtiyacın karşılanması için gereken fırsatları ve önlemleri tanımlamayı öngörmektedir.

Etkinlikler

ACE, gerek belirli hedef kitlelerde gerekse genel kamuoyunda bilinç artırılmasına çalışırken, halka açık etkinlikler düzenlemeyi düşünebilir. Bunun bir örneği, 1999 yılı sonunda Paris'teki UNESCO merkezinde düzenlenen "Mimarlık: Kentsel Gerilimlerin Arabulucusu" temalı kolokyum olmuştur. ACE, toplumsal etkisini ciddi bir şekilde güçlendirmek amacıyla, Avrupa Zirveleri

haline gelebilecek ve yapılı çevrede mimarlığın niteliği konusuna odaklanacak bir dizi düzenli ve üst düzey etkinlik başlatmanın olanaklarını araştıracaktır. Bu proje ayrı bir notta ayrıntılandırılacaktır.

4. ÖNCELİKLERİN SAPTANMASI VE KAYNAKLAR

Bu belgede çerçevesi çizilen Dönemsel Çalışma Programı, "istenen" in ne olduğunun analizine dayanmaktadır. Ancak ACE'nin, bir yanda büyük ölçüde gönüllü katkıya dayanan diğer yanda ise özellikle sekreteryadaki kaynakları sınırlı olan yapısı ve Program'ın uygulanmasına ilişkin zaman perspektifi göz önüne alındığında, ortaya konanların var olan koşullarda bütünü ile başarılabileceğini beklemek gerçekçi olmayacaktır. Bu nedenle, gerek ele alınacak konular gerekse yapılacak faaliyetler açısından bir öncelikler saptaması gerekmektedir.

Program ayrıca, ACE'nin kaynaklarının Genel Kurul tarafından 2005 ilkbaharında toplanan özel oturumda kabul edilen ve izlenecek olan stratejik hedeflerle uyumlu kılınması gereğini de yansıtmaktadır.

4.1 Öncelikler

ACE'nin çalışmaları için, üç tematik sütunla tanımlanan yeni bir tematik yaklaşım benimsediği hatırlanacak olursa, aşağıda sıralanan öncelikler, tanımlanan konuların aciliyeti ve meslek açısından siyasi önemi dikkate alınarak belirlenmiş, büyük çoğunluğu Özel Gündemli Genel Kurul sırasında tartışılmış ve ardından Yönetim Kurulu tarafından gerçekleştirilen çalışmalarla tamamlanmış bir saptamadır. Ele alınması gereken farklı konular için yapılan bu ayrıntılı tartışmalar sırasında, önerilmiş olan sütunların konuların kapsamı açısından yeterli olduğu ve mimarın eğitimiyle başlayan ve mimarın toplum üzerindeki gerçek

etkisine kadar uzanan mantıklı bir sıra izlediği görülmüştür.

Program'da ele alınan çeşitli konular, tanımlanan konu açısından önemi dikkate alınarak üç sütun altında toplanmış ve bunun sonucunda konuların ele alınacağı bir dizi ana aks ortaya çıkmıştır. Bu netleşme sonucunda, aşağıda önerilen temel önceliklerin belirlenmesi mümkün olabilmıştır:

- Mimarların yeterliklerine ilişkin standartların güçlendirilmesi
- Yeterliklerin onaylanmasına ilişkin yasal düzenlemelerin izlenmesi
- Mimarın, inşaat sektöründeki diğer aktörler arasında yeniden konumlandırılması
- Araştırma alanında mimarlığın daha öne çıkartılması
- Mimarlık meslek uygulamasının yasal ve düzenleyici ortamının izlenmesi
- Mimarlık hizmetlerinin alımında en iyi uygulama yöntemlerinin teşvik edilmesi
- İnşaat sektöründe kalitenin teşvik edilmesi
- Siyasal arenada mimarlığın kamu yararı rolünün tekrar vurgulanması
- Mimarlık politikalarının teşvik edilmesi
- ACE'nin kamuoyundaki imajının güçlendirilmesi

Yukarıda belirtilen önceliklerin sıralaması, tematik sütunların yapısını izlemektedir ve bu sıralamaya, Genel Kurula sunulmak üzere son şeklinin verilmesi, ACE Yönetim Kurulu'nun inisiyatifindedir.

4.2 Kaynaklar

Kaynaklar söz konusu olduğunda, üzerinde anlaşmaya varılmış bulunan Stratejik Hedefler'e ulaşmak amacıyla yeni ACE yapısının ve önerilen Programın uygulanmasının belirgin etkileri olacağı açıktır ve gerek insan gerekse finansal kaynakların artırılması gerekecektir.

Bunu başarmanın çeşitli yolları olsa da, hangi yol seçilirse seçilsin ACE Üyeleri'ne bir yük gelecektir. Yapılan ilk analiz, belki de en etkin yolun aşağıda sıralanan olakları sağlayacağı için, Brüksel'deki Sekretery'a'nın güçlendirilmesi olacağını ortaya koymaktadır:

- Yeni yapılanmanın ve Dönemsel Çalışma Programı'nın gerektirdiği işbirliği ve bağlantı çalışmalarının artırılması ve daha iyi ürün alınmasının garanti edilmesi.
- Bir iletişim ve bilgilendirme planının geliştirilmesine katkı sağlanması ve ayrıca iç iletişim ve ilgili IT (bilgi teknolojisi) konularının güçlendirilmesi
- Daha genel anlamda ve en önemli husus olarak, ACE'nin yaptığı çalışmaların ve ününün daha gözle görülür hale getirilmesi ve örgütün AB ve ulusal politikalar üzerindeki etkisinin güçlendirilmesi.

Bu erken aşamada, gerçek maliyetler konusunda kesin bilgi vermek zordur. Ancak, çok kaba bir hesaplamayla, maliyetlerin yıllık bütçelere getireceği artışın 130.000 ile 150,000 Euro arasında olacağı söylenebilir.

Avrupa’da Mimarlık Hizmeti Sunucuları İçin Etik Kurallar

Çeviri: Tuğçe Selin Tağmat

19 Kasım 2005’te, Lüksemburg’da düzenlenen ACE Genel Kurulu sırasında kabul edilen bu referans belge, ACE üyesi kuruluşlar için yasal bağlayıcılık getirmemekle birlikte, kendi ülkelerindeki Etik Kuralları gözden geçirecek veya oluşturacak üye kuruluşlar için kılavuzluk sağlamayı amaçlıyor. Metin genel olarak, UIA tarafından 1999 yılında kabul edilen ve mimarların danışmanlık hizmetinde üstlendikleri yükümlülükleri gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan davranış ilkelerini tanımlayan Etik Kurallar Kılavuzu üzerinden geliyor. Göze çarpan en önemli farklılık,, UIA Kılavuzu’ndaki “mimar” ifadesi yerine “mimarlık hizmet sunucusu” ifadesinin getirilmiş olması ve AB’nin birtakım iç düzenlemelerine ilişkin notlar ve referanslar eklenmesi. Ayrıca meslek ortamının gündemindeki birtakım yeni sorunlarla ilgili olarak yeni kurallar da göze çarpıyor. ACE tarafından Deontojik Kod olarak adlandırılan belge, etik ve mesleki davranış kurallarını en geniş anlamıyla içermeye çalışıyor.

ACE Etik Kuralları’na Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/avrupaetik>

Metnin İngilizce orijinaline ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/euroethics>

UIA Etik Kurallar Kılavuzu’na Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/5-TR.pdf>

Metnin İngilizce orijinaline ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/5.pdf>

Bu Etik Kurallar, Avrupa Birliği veya ulusal yasalar tarafından yürürlüğe sokulmadıkça, veya bir hizmet sunucu ile işveren ya da kullanıcı arasında yapılacak sözleşmeyle bağitlanmadıkça, veya bir kamusal ya da özel yasanın bir parçası haline gelmedikçe yasal bağlayıcılığa sahip olmayacaktır. Yasal bağlayıcılığının sağlanacağı durumlar oldukça çeşitlilik göstereceğinden, Avrupa Mimarlar Konseyi bu kuralların özel yasa kapsamında kullanımı konusunda herhangi bir sorumluluk ve yükümlülük kabul etmemektedir.

Genel Prensipler

Burada belirtilen İlkeler ile bu ilkeleri açıklayan ve

örnekleyen Uygulamalar, aşağıdaki Genel Prensipler kapsamında okunmalı ve yorumlanmalıdır:

- Avrupa Birliği’ndeki mimarlık hizmeti sunucuları kendilerini bağımsızlık, tarafsızlık, mesleki gizlilik, dürüstlük, yetkinlik ve profesyonellik konularında en yüksek standartlara ve tasarım, teknik ve hizmet ürünlerinde mümkün olan en yüksek kaliteye ulaşma hedefine adanmışlardır.
- Mimarlık hizmeti sunucuları topluma, yapılı çevrenin gelişimi ve bu gelişimin içinde gerçekleştiği toplumlar ve kültürler için gerekli olan kendine özgü bilgi, mesleki beceri ve yetenekleri sunmalıdır.

Giriş

Aşağıda, Avrupa Birliği'nde mimarlık hizmeti sunanların mimarlık hizmetlerini üstlendikleri zaman yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için gerekli olan Davranış İlkeleri ve Uygulamaları bulunmaktadır.

Bunlar, nerede uygulanırsa uygulansın, bütün mesleki faaliyetler için geçerlidir. Söz konusu ilkeler topluma, mimarlık ürünleriyle ilgili işverenler ve kullanıcılara, inşaat endüstrilerine ve gerek mesleğin gerekse toplumun mirasını oluşturan bir bilgi ve yaratı devamlılığı olan mimarlık sanat ve bilimine karşı yükümlülükleri kapsamaktadır.

Mimarlık hizmeti sunucularının burada belirtilen ilkeler ve Uygulamalara uyum sağlama konusunda yetersiz kalmaları veya başarısız olmaları, her zaman bir yasal veya idari süreç başlatılması gerektiği anlamına gelmeyebilir.

Fakat yine de, buradaki kuralların belirlediği çerçevede olmayan davranışlar, bir mimarlık hizmeti sunucusunun çalışma prensibi ve yetkinliği konusunda bir değerlendirme yapılırken dikkate alınması gereken bir nokta olacaktır.

1. İLKE:

GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER

Mimarlık hizmeti sunucuları, Avrupa'da serbest meslek mensupları sıfatıyla söyledikleri her sözde ve yaptıkları her işte dürüst olmalıdırlar.

Bütün mimarlık hizmeti sunucuları, mimarlık sanatı, bilimi ve hizmetini kapsayan ve eğitim, sınav, staj, sürekli mesleki gelişim ve deneyim yoluyla gelişen sistematik bir bilgi ve kuram bütününe sahip olmalıdırlar. Bu süreç, bir mimarlık hizmeti sunucusu mesleki hizmetleri sunmak üzere görevlendirildiğinde, o sunucunun gerekli standartları karşıladığı konusunda kamuoyuna güvence vermelidir. Avrupa Mimarlar Konseyi bu standartların üniversite düzeyinde (veya eşdeğer düzeyde) asgari beş yıllık tam zamanlı bir mimarlık eğitimi üzerine kurulması ve bu eğitimi, hizmet sunucunun mimarlık mesleğine girdiğinde kendinden beklenecek tüm mimarlık hizmetlerini iyi bir şekilde gerçekleştirebilmesini sağlayacak asgari iki yıllık tam zamanlı (veya eşdeğer) bir mesleki stajın takip etmesi gerektiğini savunan bir politika izlemektedir.

Bu süreç temel olarak AB'nin Yeterlikler Direktifi (2005/36/EC) Ek V.7'de listelenen niteliklerin kazanılması ve bunun da asgari iki yıllık tam zamanlı (veya eşdeğer) bir mesleki stajla tamamlanmasına dayanmaktadır.

Mimarlık hizmeti sunucuları, mimarlık sanatı ve bilimine ilişkin bilgilerini yitirmemeli ve ilerletmeli, mimarlığın bir bütün olarak ortaya koyduğu kazanımlara saygılı olmalı, bunların gelişmesine katkıda bulunmalı ve mimarlık sanatı, bilimi ve hizmetiyle uğraşırken bilgiye dayanan ve tarafsız mesleki değerlendirmeleri bütün diğer amaçların üstünde tutmalıdırlar.

Uygulamalar

1.1. Mimarlık hizmeti sunucuları, mesleklerinin uygulanmasıyla ilgili alanlardaki mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirmek üzere çaba harcamalıdırlar.

1.2. Mimarlık hizmeti sunucuları, mimarlıkta eğitim, araştırma, staj, tasarım, teknoloji, yapım yöntemleri ve uygulamayla ilgili tüm alanlarda standartların yükseltilmesi için çalışmalıdırlar.

1.3. Mimarlık hizmeti sunucuları, kendi ofis işleyişleri içinde izleme ve değerlendirme işlevini de yerine getiren yeterli ve etkin süreçlerin bulunmasını ve işlerini tam bir şekilde, verimli olarak ve zamanında yürütebilmelerini olanaklı kılacak, yeterli sayıda yetkin ve denetimci eleman bulunmasını sağlamalıdırlar.

1.4. İşin, mimarlık hizmeti sunucusu adına onun bir elemanı veya mimarın doğrudan denetimi altında çalışan başka herhangi bir kişi tarafından yürütülmesi durumunda, hizmet sunucu bu kişinin söz konusu işi yapabilmek için yeterli yetkinliğe sahip olmasından ve uygun şekilde denetlenmesinden sorumludur.

1.5. Mimarlık hizmeti sunucularının, kabul edilemeyecek bir uzlaşma yoluna gitmek zorunda kalmaktansa, mimarlık hizmetleri veya iş sözleşmesini feshetme hakkı bulunmalıdır.

1.6. Mimarlık hizmeti sunucuları, projenin türü ve içeriği hakkında aşağıda belirtilen ve kendi yasal düzenlemelerinde izin verilen şekilde bir veya daha fazla yöntem esas alınarak gerekli tüm iş ve hizmetleri kapsayacak bir ücret önerisi sağlayacak kadar bilgiye sahip olmadıklarında, herhangi bir ücret önermemelidirler:

- Ücret tarifesi
- Geleneksel ücret verilerinden oluşan bağımsız bir tarife
- İşgücü/saat hesabı
- Tanımlanabilir genel giderler ve maaş dengeleri ile kâr ve zarar paylarını da içeren bir saat başı ödeme hesabı

- İşgücü/saat ve bunun yanı sıra tanımlanabilir genel giderler ve maaş dengeleri ile kâr ve zarar paylarını da içeren –böylece en azından eğitim ve ekipmana belirli bir düzeyde yeniden yatırım yapılmasını da sağlayacak- diğer gerekli kaynaklar üzerine kurulu bir götürü bedel hesabı veya tahmini bir mimarlık hizmeti sunucusu, sözleşme öncesi görüşmelerde bulunurken, aynı iş veya hizmet için başka bir hizmet sunucu tarafından önerilen ücreti dikkate alarak, daha önce yaptığı ücret önerisinde buna göre değişiklik yapmamalıdır.

Bu uygulama, işvereni ve toplumu herhangi bir mimarlık hizmeti sunucusunun uygunsuz bir şekilde kaynak kısıtlamasından korumak için gereklidir.

2. İLKE:

TOPLUMA KARŞI YÜKÜMLÜLÜKLER

Mimarlık hizmeti sunucuları, toplum çıkarlarını korumak adına, mesleki faaliyetlerini ve sorumlu oldukları işleri ve hizmetleri düzenleyen yasaların içerik ve özlerine uymalı ve bu tür iş ve hizmetler süresince gerçekleştirdikleri mesleki faaliyetlerin toplumsal ve çevresel etkilerini dikkate almalıdırlar.

Uygulamalar

2.1. Mimarlık hizmeti sunucuları, mimarlığı ürettikleri toplumun değerler sistemine, doğal ve kültürel mirasına saygı duymalı, bunların korunması ve geliştirilmesine yardımcı olmalıdırlar. Mümkün olan en yüksek tasarım kalitesine ulaşarak, yalnızca çevreyi iyileştirmek için değil, aynı zamanda bu çevre içindeki yaşam ve yaşama ortamı kalitesinin sürdürülebilir bir şekilde iyileştirilmesi yönünde çaba göstermeli ve yaptıkları işin, bu işin verdiği ürünleri kullanması veya bunların varlığından yararlanması beklenebilecek herkesin en geniş anlamdaki çıkarları üzerindeki etkilerini tam olarak gözetmelidirler.

2.2. Mimarlık hizmeti sunucuları, kendilerini veya mesleki hizmetlerini hiç bir zaman doğruluktan uzak veya yanıltıcı biçimde sunmamalı veya tanıtmamalıdır. Onların adına çalışıp çalışmadıklarına bakılmaksızın, başkalarının da bu tür davranışlarda bulunmasına izin vermemelidirler.

2.3. Mimarlık hizmeti sunucuları, mesleki yükümlülükleriyle bağdaşmayacak veya bağımsızlıkları, tarafsızlıkları veya dürüstlükleri konusunda kuşku uyandıracak davranışlarda bulunmaktan veya kendilerini böyle bir duruma sokmaktan her zaman kaçınmalıdırlar.

2.4. Mimarlık hizmeti sunucuları, sahip oldukları bilgiye veya mesleki görüşe ters düşen, ya da başkaları

için yanıltıcı veya adaletsiz olduğunu bildikleri, ya da mesleği, işvereni veya kullanıcıyı küçük düşürücü herhangi bir yazılı veya başka türlü bir ifadede bulunmamalı, böyle bir ifadeyi desteklememeli veya kabullenmemelidirler.

2.5. Mimarlık hizmeti sunucuları, bir suçun veya etik olmayan davranışın oluşumuna neden olabilecek herhangi bir eylemi, özellikle de herhangi bir mali yolsuzluğu veya düzensizliği saklamaya veya örtbas etmeye yönelik davranışları desteklememeli, cesaretlendirmemeli veya kabullenmemelidirler.

2.6. Hizmet sunucular bu Etik Kuralları ve bunların yanı sıra, verdikleri veya vermeyi amaçladıkları hizmetlere ilişkin diğer davranış kuralları ve yasaları incelemeli ve bunlara uymalıdırlar.

3. İLKE:

İŞVERENE KARŞI YÜKÜMLÜLÜKLER

Mimarlık hizmeti sunucuları, gerçekleştirdikleri iş ve hizmetleri bağlılıkla, bilinçli olarak, yetkince ve profesyonel bir biçimde yürütmek ve bunu yaparken gerekli dikkati, beceriyi ve titizliği göstererek bağımsızlıklarını, tarafsızlıklarını ve dürüstlüklerini korumak konusunda işverene karşı yükümlülük taşımaktadırlar. Mimarlık hizmeti sunucuları, hizmetlerini önyargısız ve tarafsız değerlendirmeler yaparak gerçekleştirmelidirler. Bütün mesleki hizmetlerin sağlanmasında, ilgili teknik ve mesleki standartları göz önünde tutmalıdırlar. Mimarlık sanatı, bilimi ve işinin gerçekleştirilmesinde bağımsız, tarafsız, bilgiye dayalı ve profesyonel görüşler tüm diğer amaçlardan önce gelmelidir.

Uygulamalar

3.1. Mimarlık hizmeti sunucuları, işveren veya gelecekteki kullanıcılar tarafından ifade edilen ihtiyaç ve isteklere, bunların burada belirtilen ilkeler ve Uygulamalar ile çelişkilik yaratmaması koşuluyla, saygı göstermelidirler. Hizmet sunucu işvereni veya gerekirse kullanıcıyı, ortaya çıkan veya çıkabilecek çelişkilikler konusunda hemen bilgilendirmelidir.

Bu konuda açık bir anlaşma sağlanmaması halinde, hizmet sunucunun ya kurallara uygun bir şekilde bu ihtiyaç ve istekleri karşılaması ya da mimarlık hizmeti veya iş sözleşmesini feshetmesi gerekir.

3.2. Mimarlık hizmeti sunucuları, meslekleriyle ilgili bir işi ancak yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduklarından ve gerektiği durumlarda, belirli bir hizmet için anlaşılan ücretin işverenlerine karşı tüm yükümlülüklerini her yönden karşılamak için yeterli mali ve teknik sağladığından veya sağlayacağından emin olduklarında kabul etmelidirler.

Bu koşul, hizmet sağlayıcı, işveren veya güncel/gelecekteki kullanıcı tarafından veya onların adına danışmanların görevlendirilmesi halinde de geçerlidir. Hizmet sunucu tarafından görevlendirilen danışmanların, konuyla ilgili alanlarda eğitim, staj veya deneyim yoluyla yetkinleşmiş olması gerekir.

3.3. Mimarlık hizmeti sunucuları emeklerinin karşılığını, yalnızca ilgili hizmet veya iş sözleşmesinde belirtilen ücretler ve primler kapsamında almalıdır.

3.4. Mimarlık hizmeti sunucuları, bir işi almak için işverene herhangi bir özendirici teklif veya ödeme yapmamalı, benzer şekilde, proje veya inşaat yöneticileri veya danışmanlarından, işverenden, güncel veya gelecekteki kullanıcılardan, müteahhitlerden, uzmanlardan, ürün tedarikçilerinden veya diğer ilgili araçlardan, kayıt dışı gelir getirecek herhangi bir özendirici teklif veya ödeme kabul etmemeli veya onlara bu türden önerilerde bulunmamalıdır.

3.5. Mimarlık hizmeti sunucuları, işverenlere, güncel veya gelecekteki kullanıcılara, müteahhitlere ve diğer ilgili kişi veya kuruluşlara, haberdar oldukları ve çıkar çatışması yaratabilecek önemli durumları bildirmelidirler.

İşin sürdürülmesine karar verilirse, özellikle sözleşmenin performansı üzerinde değerlendirme yapması beklenen hizmet sunucuları, mevcut koşulların bahsi geçen kişi veya kuruluşların çıkarlarına zarar vermeyeceğini ve kendi görevlerinin önünde engel oluşturmayacağını garanti altına almalıdır.

3.6. Mimarlık hizmeti sunucuları, işverenlerine ve güncel veya gelecekteki kullanıcılara bağımsız ve tarafsız önerilerde bulunmalıdırlar.

3.7. Bir mimarlık hizmeti sunucusunun görevlendirilmesi konusundaki şartlar, işverenle yapılacak yazılı bir anlaşmayla belirlenmelidir:

- İş veya hizmetin kapsamı;
- Sorumlulukların dağılımı ve sınırları;
- Proje, iş veya hizmetlere ilişkin bütçe veya diğer maliyet kısıtlamaları;
- İş veya hizmet için ödenecek ücret, bu ücretin hesaplanma yöntemi (uygun olduğu hallerde) ve ödeneceği aşama;
- İş ilişkisinin sona erdirilmesine ilişkin hükümler.

3.8. Mimarlık hizmeti sunucuları işverenlerinin ve diğer güncel veya gelecekteki kullanıcıların işlerinin gizlilik ve mahremiyetine saygı göstermeli ve yasaların gerektirmesi durumu hariç, gizli bilgileri işvere-

nin veya ilgili tarafın önceden yazılı izni olmadan açıklamamalıdır.

3.9. Mimarlık hizmeti sunucuları meslekleriyle ilgili işlerini gerekli beceri, dikkat ve özenle yürütmelidirler.

3.10. Mimarlık hizmeti sunucuları meslekleriyle ilgili işlerini gereksiz gecikmelere yol açmadan ve, kendi denetimleri altında olduğu süreç boyunca, üzerinde anlaşılmış makul bir süre içinde yürütmelidirler.

3.11. Mimarlık hizmeti sunucuları işverenlerini, onlar adına üstlendikleri işlerin veya hizmetlerin ilerleyişi hakkında ve bunun yanı sıra, özellikle işveren tarafından kalite veya maliyet konusunda belirli sınırlamaların konmuş olması halinde, hem iş veya hizmetlerin hem de projenin kalitesi ve maliyetini etkileyebilecek tüm konularla ilgili olarak düzenli olarak bilgilendirmelidir.

3.12. Mimarlık hizmeti sunucuları, üstlendikleri proje, iş ve hizmetlerin ölçeğine bağlı olarak yasa karşısında sahip oldukları yükümlülükler için hem miktar hem de süre açısından yeterli bir mesleki sorumluluk sigortasına sahip olmalıdırlar.

3.13. Mimarlık hizmeti sunucuları, şikayetlere zamanında ve nazik bir şekilde, yazılı olarak cevap vermelidir.

3.14. Mimarlık hizmeti sunucuları, -iş sözleşmesinde yer alsa da almasa da- anlaşmazlıkların çözümünde kullanılacak yöntemler hakkında bilgilendirmelidir: Uzlaşma, arabuluculuk, hakemlik veya sorunun çözülmesi için yetkili bir merci tarafından yapılacak alternatif uygulamalar.

4. İLKE: MESLEĞE KARŞI YÜKÜMLÜKLER

Mimarlık hizmeti sunucuları, bağımsızlık, tarafsızlık, mesleki gizlilik, dürüstlük ve mesleğin saygınlığını korumakla yükümlü olmalı, diğer kişilerin meşru hakları ve çıkarlarına saygılı bir şekilde davranmalı ve bunun yanı sıra da, kendi meslektaşlarının mesleki isteklerini ve katkılarını olumlu bir şekilde kabul etmeli, onların da haklarına saygı göstermelidirler.

Mimarlık hizmeti sunucuları, iş ve hizmetlerine diğerleri –çalışanlar, işveren, kent plancıları, peyzaj mimarları, diğer mimarlar, çok disiplinli profesyonel firmalar veya şirketler, sanatçılar, iç mekân tasarımcıları, inşaat ekonomistleri, uzmanlar, müteahhitler ve proje ekibindeki diğer kişiler- tarafından yapılan katkıları da olumlu bir şekilde kabul etmelidirler.

Uygulamalar

4.1. Mimarlık hizmeti sunucuları, mesleki etkinliklerini bağımsızlık, tarafsızlık, gizlilik, dürüstlük, doğruluk ve adalet ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirmelidirler.

4.2. Mimarlık hizmeti sunucuları, özel olarak o kişinin veya genel olarak tüm mimarlık hizmeti sunucularının itibarını zedeleyecek bir suçtan hüküm giymiş veya iflas sonrasında borcunu ödemiş veya adı mimarların kayıt listesinden kendi isteği dışındaki nedenlerle çıkartılmış veya resmi olarak tanınan bir mimarlık örgütünün üyeliğinden uzaklaştırılmış olan, uygunsuz kişilerle ortaklık kurmamalı veya böyle kişilerle ortak yönetici konumunda olmamalıdır.

4.3. Mimarlık hizmeti sunucuları, yaptıkları eylemlerde mesleğin bağımsızlık, tarafsızlık, saygınlık ve dürüstlüğü sergilemek konusunda çaba göstermeli ve mimarlık hizmet sunucularıyla iş yapan kişilerin yetersizlik veya yanlış ve yanıltıcı ifadelerden korunmak konusunda güven duygusuna sahip olabilmeleri için, kendi temsilci ve çalışanlarının da davranışlarını buradaki etik kurallara uygun bir şekilde gerçekleştirmelerini sağlamalıdır.

4.4. Mimarlık hizmeti sunucuları, ırk, cinsiyet, din, engellilik, medeni hal veya cinsel tercihe bağlı ayrımcılık yapmamalıdır.

4.5. Mimarlık hizmeti sunucuları, bir eser veya fikre ait hakkı elinde bulunduran başka bir hizmet sunucudan kesin olarak izin almadan, o eseri veya fikri kullanmamalı ve ondan haksız bir şekilde yararlanmamalıdır.

4.6. Mimarlık hizmeti sunucuları, şartnamesinde ve yapılacak sözleşme örneğinde katılımcıların fikrî haklarının korunmasını içermeyen bir tasarım yarışmasına katılmamalı veya bu tür ihalelere teklif veya öneri vermemelidirler.

4.7. Mimarlık hizmeti sunucuları, şartnamesinde ve yapılacak sözleşme örneğinde sağlanacak iş veya hizmetin kalite değerlendirmesinin veya seçilecek hizmet sunucunun mesleki nitelik değerlendirmesinin ön planda olmadığı bir tasarım yarışmasına katılmamalı veya bu tür ihalelere teklif veya öneri vermemelidirler.

4.8. Mimarlık hizmeti sunucuları, önerilen ücretlerin projenin veya mimarlık hizmet sunucusunun seçiminde önce açıklanacağı bir tasarım yarışmasına

katılmamalı veya bu tür ihalelere teklif veya öneri vermemelidirler.

4.9. Mimarlık hizmeti sunucuları, bir yarışmada jüri üyeliği yaptıktan sonra o yarışmanın sonucunda oluşan veya kapsamına giren işlerle ilgili hiçbir görev üstlenmemelidirler.

4.10. Mimarlık hizmeti sunucuları, başka bir mimarın çalışmalarını kötü niyetle veya haksız bir şekilde eleştirmemeli veya bu çalışmalarını gözden düşürmeye kalkışmamalıdır.

4.11. Mimarlık hizmeti sunucuları, kendilerine bir proje veya herhangi bir başka mesleki hizmet teklifiyle geldiği zaman, başka bir mimarlık hizmet sunucusunun halen aynı işverenle söz konusu iş veya mesleki hizmetle ilgili bir anlaşması olduğunu biliyorlarsa veya bu ilişkiyi makul bir irdelemeyle kesin olarak öğrenebiliyorlarsa, diğer hizmet sunucuyu durumdan haberdar etmelidirler.

4.12. Mimarlık hizmeti sunucuları, başka bir hizmet sunucusunun ürünü üzerinde görüş vermek üzere görevlendirildikleri zaman, bu ilerde açılacak veya halen devam etmekte olan bir hukuk davasını açıkça etkilemediği sürece, o hizmet sunucuyu durumdan haberdar etmelidirler.

4.13. Mimarlık hizmeti sunucuları, mesleki faaliyetleriyle ilgili mali işlemlerin yasalara uygun bir şekilde idare edildiğinden emin olmalıdırlar.

4.14. Mimarlık hizmet sunucularının temsilcileri, imza sahibinin sözkonusu projenin tasarımcısı olması veya sözkonusu projenin imza sahibinin doğrudan denetimi ve yetkisi altında hazırlanmış olması durumu dışında, yapı izni, planlama izni, yapı yönetmeliği onayı veya diğer ilgili yasal belgelere ulaşmak üzere başvuruyu imzalayamazlar.

4.15. Mesleği düzenleyen bir merci veya bir meslek kuruluşu, kayıtlı veya lisanslı bir mimarlık hizmeti sunucusuna veya bir firma, şirket veya mimarlık hizmetlerini sunmak konusunda kayıtlı veya yetkili olan başka bir tüzel kişiliğe karşı şikayette bulunduğu veya dava açtığı, ilk durumda hizmet sunucusu veya büyük ortağı, ikinci durumda ise firma, şirket veya diğer tüzel kişiliğin başkanı veya yöneticisi şahsen (yani bir yasal veya diğer temsilci aracılığı olmaksızın) bu şikayet veya davanın muhatabı olmalıdır.

Göteborg Bildirgesi

Mirasa Yönelik Yeniden Canlandırma – İyi Uygulamaların Özendirilmesi Avrupa Sempozyumu, 15-16 Eylül 2005

Çeviri: Tuğçe Selin Tağmat

Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği (European Association of Historic Towns and Regions-EAHTR), kültürel mirasa yatırım yapma potansiyelini ortaya çıkararak, kentlerin fiziksel, ekonomik ve toplumsal olarak yeniden canlanma kapasitesini artırmayı amaçlayan bir program başlattı. AB destekli olarak üç yıl boyunca sürececek olan INHERIT projesinin ilk etkinliği Eylül 2005'te Göteborg'da toplanan bir sempozyum oldu. "Mirasa Yönelik Yeniden Canlandırma – İyi Uygulamaların Özendirilmesi" başlıklı sempozyum sonucunda yayımlanan bildiri, kültürel mirasa yönelik yatırımların artırılması konusunda atılacak adımlar için kamuoyunu bilinçlendirmeyi amaçlıyor ve önemli ipuçları içeriyor.

Bildirgenin orijinal metnine ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/goteborgdec.pdf>

Bildirgeye Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/goteborgbil.pdf>

1. 15-16 Eylül 2005 tarihlerinde, çok çeşitli Avrupa ülkelerinden gelen 100'ü aşkın delege, "Mirasa Yönelik Yeniden Canlandırma – İyi Uygulamaların Özendirilmesi" konulu uluslararası sempozyuma katılmak için Göteborg'da toplanmışlardır.

2. Sempozyum, Göteborg Kent Planlama İdaresi ile Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği (European Association of Historic Towns and Regions-EAHTR) tarafından ortaklaşa olarak, INHERIT projesinin ilk etkinliği olarak düzenlenmiştir. INHERIT¹ projesi, Avrupa Birliği tarafından INTERREG IIIC² programı kapsamında mali olarak desteklenen ve Göteborg, Gdansk, Verona, Newcastle upon Tyne, Belfast ve Ubeda kentlerini içine alan bir projedir.

3. Sempozyum, karar alıcıları, uygulamacıları, danışmanları ve akademisyenleri, kentlerin fiziksel miras üzerine yatırım yapılarak yeniden canlandırılması konusundaki deneyimlerini paylaşmak üzere biraraya getirmiş ve aşağıdaki konular üzerine yoğunlaşmıştır:

- Kentsel yeniden canlanmada mirasın önemi,
- Mirasa yönelik yeniden canlandırmaya ilişkin bölgesel örnekler,
- Tematik atölyeler:
 - i. Ortak mirasın değeri
 - ii. Yapılı çevrenin yenilenmesinde erişilebilirlik,
 - iii. Kimin mirası? Mirasın tanımlanmasına halkın katılımı
- Göteborg'da mirasa yönelik yeniden canlandırma örneklerinin gezilerek incelenmesi.

Yapılan tartışmalar sonucunda katılımcılar:

4. Göteborg kenti ve EAHTR'ye sempozyum organizasyonundan dolayı ve Kent Konseyi'ne karşılama ve misafirperverliklerinden ötürü teşekkür etmekte, Göteborg kenti ve özellikle Kent Planlama İdaresi'ni miras konusunda yaptıkları yatırımlardan dolayı takdir etmektedirler.

5. Avrupa kentlerinin kimlik ve karakterlerini tanımlamada mirasın önde gelen önemini ve bu konu-

¹ INHERIT, Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği'nin öncülüğünde gerçekleştirilen AB destekli bir ağ projesidir. Aralık 2007'ye kadar devam edecek projede, iyi uygulama örnekleri incelenecek, mirasa yönelik yeniden canlandırmanın nasıl gerçekleştirileceğine dair bir kılavuz hazırlanacak ve AB'nin kültürel miras ve yeniden canlandırma konusundaki bölgesel politikalarının etkinliği konusunda bir rapor yayımlanacaktır. (ç.n.)

² INTERREG IIIC, Avrupa'nın farklı bölgelerinin beraber projeler yürütmek üzere ortaklıklar kurmasına yardımcı olan AB destekli bir programdır. Bilgi ve deneyim paylaşımı yoluyla, bölgelerin sahip oldukları ekonomik, toplumsal ve çevresel sorunlara yeni çözümler üretmeleri hedeflenmektedir. (ç.n.)

da elde edilen başarıları kutlayarak, aşağıdaki noktalara vurgu yapmak istemektedirler:

- Mirasın çağdaş günlük yaşama katkısı – **“Geçmiş olmayan bir kent, belleği olmayan bir insana benzer”**,
- **İnsanları ön planda tutmanın** ve mirasın erişilebilir, yararlı ve hayati bir unsur olarak korunmasının önemi – tüm ilgili grupların özellikle de yerel halkların sürece katılması,
- Çok kapsamlı bir miras tanımı yapılması ihtiyacı – zaman içinde yenilenen ve yeniden yorumlanan bir tanım,
- Ortaklaşa bir düşünce ve anlayış sistemi geliştirilmesi gereği –örneğin tüm resmî düzeylerde ve tüm ilgili gruplar arasında **bütüncül bir yaklaşım**,
- Hedeflere ulaşmak için **açık ve gerçekçi** vizyon ve stratejilerin geliştirilmesi,
- **Bağlamın önemi** –mirasın ve yerel kimliğin değerinin hem yapılar hem de kentsel mekânlar açısından anlaşılması,
- Erişilebilirliği en geniş anlamıyla ele almanın ve tüm ihtiyaçları iyi bir şekilde yansıtan **düşünceli tasarımları desteklemenin önemi**.

6. Tarihi çevrelerin karşısındaki en büyük tehdidin, kentin ruhunu yaratan mekânların kaybedilmesi ve kimliksizleştirilmesine neden olan küresel ticari baskılar olduğu endişesiyle, yerel koşulları yansıtan çözümlerin bulunmasının aciliyet kazandığını not etmektedirler.

7. Aşağıdaki konulardaki ihtiyaçları kabul etmekte ve atılacak adımları desteklemektedirler:

- Kültürün potansiyelinin kapsayıcı bir şekilde araştırılabilmesi için yeni araçlar,
- Ulusal hükümetler düzeyinde mali teşvikler,
- Çalışmalarda devinimi sürdüreceği uzun vadeli perspektifler,
- Disiplinlerarası çalışmaları da kapsayacak bütüncü bir yaklaşım,
- Başarı etkenlerinin belirlenmesi -mevcut durum, ortaklıklar, değişen algılar ve nitelikli tasarımın anlaşılması ve hatalardan ders alma,
- Toplumsal, çevresel ve ekonomik yararların ölçülmesi ve yayılması,
- Mirasın gelecekteki INTERREG programlarında öncelikli olarak yer alacak konulara nasıl katkı yapabileceğinin açık bir şekilde tanımlanması.

Öneriler:

- INHERIT, bu sempozyumda belirlenen başlıca sonuçları, ihtiyaçları ve eylemleri, ayrıntılı bir çalışma programı ve iyi uygulamaya yönelik bir kılavuz oluşturmak için daha ileriye götürecektir.
- Tüm delegeler ve INHERIT ortakları, Avrupa Komisyonu’nu mirasın önemi ve değeri hakkında etkilemek için, özellikle kendi ulusal hükümetleri aracılığıyla özel, kamusal ve gönüllü kaynakları mirasa yatırım yapmakta kullanmak üzere, gerekli önlemleri almalıdırlar.
- EAHTR, INTERREG kapsamında gelecekte başka programlar da geliştirmenin yolunu aramalıdır –örneğin, Bölgesel Çerçeve Anlaşmaları mirasa yönelik canlandırmayla ilgili çalışmalar üzerine gelecekte programlar geliştirmek için bir yol olarak görülebilir.

Kentsel Çevre için Tematik Strateji

Komisyon'dan Konsey ve Avrupa Parlamentosuna Öneri

Avrupa Komisyonu

Brüksel, 11.1.2006

COM(2005) 718 final

{SEC(2006) 16}

Çeviri: Aydan Erim

Avrupa Topluluğu'nun 2001-2010 yıllarını kapsayan Altıncı Çevre Eylem Programı kapsamında, Komisyon'un üzerinde çalışması istenen 7 Tematik Strateji belirlenmişti. Bunlardan dört tanesi 2005 sonlarına doğru kabul edildi (Hava Kirliliği, Atıkların Önlenmesi ve Yeniden Kullanımı, Deniz Ortamının Korunması ve Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı). Kentsel Çevre konusundaki ekteki Strateji Komisyon tarafından 11 Ocak 2006 tarihinde kabul edilerek AB Parlamentosu'na ve Konsey'e sunuldu. Geri kalan iki Tematik Strateji (Topraklar ve Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı) ise henüz onay aşamasına gelememi.

Kentsel Çevre için Tematik Strateji'nin hazırlanmasına 2002 yılında başlandı. İlk aşamada sürdürülebilir kentsel ulaşım, sürdürülebilir kent yönetimi, sürdürülebilir kentsel tasarım ve sürdürülebilir yapı üretim konularında dört çalışma grubu kuruldu. Bu aşamada ayrıca farklı kesimleri içeren yaygın bir danışma/görüş alma süreci işletildi ve özellikle AB'ye yeni katılacak ülkelerde durum tespiti yapmak üzere bazı araştırmalar yapıldı.

Komisyon tüm bu birikimden yararlanarak, Kentsel Çevre için bir Tematik Stratejiye Doğru" başlıklı bir Ara Öneri hazırladı ve bu metin Şubat 2004'de kabul edilerek hazırlıkların ilk aşaması tamamlandı. Son aşamada Ara Öneri ikinci bir danışma/görüş alma sürecinden geçirildi, ek çalışmalar yapmak üzere bazı yeni çalışma grupları oluşturuldu ve sonuçta ara metinden çok daha kısa olan ve onun aksine hiçbir bağlayıcı karar önerisi getirmeyen bu son metin hazırlanarak Komisyon tarafından kabul edildi.

Bu arada AB'nin yapılan tüm politika, direktif ve benzeri çalışmalar için artık zorunlu kıldığı "etki değerlendirme" süreci de işletildi ve 50 sayfaya yaklaşan bu rapor da Strateji'nin eki bir çalışma belgesi olarak ilgili taraflara sunuldu.

Bu sayımızda, Komisyon tarafından AB Konseyi ve Parlamentosu'na gönderilen son metni sunuyoruz.

Tematik Strateji metnine Türkçe olarak ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/kentselstrateji>

Metnin İngilizce orijinaline ulaşmak için:

<http://www.mo.org.tr/UIKDocs/urbanstrategy>

1. SUNUŞ

Kentsel alanlar, AB'nin Sürdürülebilir Gelişme Stratejisi¹ hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Kentler, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutların en güçlü bir şekilde bulunduğu alanlardır.² Çevre sorunlarının pek çoğu kentlerde yoğunlaşmaktadır, ancak kentler aynı zamanda iş yaşamının sürdürdüğü, yatırımların yapıldığı ve ekonominin itici gücünü oluşturan alanlardır. Her beş Avrupa vatandaşıdan dördü kentsel alanlarda yaşamaktadır ve kentsel çevrenin durumu bu insanların yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. Yüksek nitelikli bir kentsel çevre ayrıca yenilenen Lizbon Gündemi'nin önceliklerinden bir olan "Avrupa'yı çalışmak ve yatırım yapmak için daha çekici kılmak" hedefine de katkı sağlamaktadır. Avrupa kentlerinin çekiciliği bu yerleşimlerin gelişme ve iş yaratma potansiyelini de zenginleştirecektir ve bu nedenle de kentlerin, Lizbon Gündemi'nin uygulanması açısından çok büyük bir önemi vardır.³

Öte yandan, Avrupa'nın kentsel çevrelerinin durumu konusundaki kaygılar giderek artmaktadır. Kentlerin karşı karşıya kaldığı aşılması zorlu çevresel sorunlar insan sağlığı, kentlerde yaşayanların yaşam kalitesi ve kentlerin kendilerinin gösterdiği ekonomik performans açısından ciddi sonuçlar doğurmaktadır. 6. Çevre Eylem Programı, "kentsel alanlara yoğunlaştırılan bütüncül bir yaklaşımla, daha iyi bir yaşam kalitesine katkıda bulunmak" ve "sürdürülebilir bir kentsel gelişmenin teşvik edilmesiyle, kirlenme düzeylerinin insan sağlığı ve çevre üzerinde zararlı etkiler yaratmadığı bir çevre sunarak, vatandaşlar için daha iyi bir yaşam kalitesi ve toplumsal esenlik sağlanması"na katkı amacıyla, Kentsel Çevre için bir Tematik Strateji geliştirilmesini öngörmektedir.

Komasyon, 6. Çevre Eylem Programı doğrultusunda hareket ederek, kentsel alanların karşılaştığı sorunlara ilişkin ilk analizini bir Ara - Öneri (Communication)⁴ olarak sundu ve kentsel yönetim, sürdürülebilir ulaşım, inşaat ve kentsel tasarım olarak belirlediği dört öncelikli konuda iyi uygulama örneklerinin yaygınlaştırılması ve yerel ölçekte planlar yapılması zorunluğu getirmede AB yükümlülükleri gibi bazı konularda faaliyete geçilmesini önerdi. Bunu izleyen yoğun bir paydaşlara danışma ve olası ilerleme yollarının analizi süreciyle elde edilen sonuçlar, eldeki bu Stratejinin temelini oluşturmaktadır.

2. KENTSEL ALANLARIN KARŞILAŞTIĞI ZORLU ÇEVRE SORUNLARI

Kentlerin çoğu, kötü hava kalitesi, trafik yoğunluğu ve tıkanmaları, alıcı ortamdaki yüksek gürültü düzeyleri, kötü nitelikte bir yapısal çevre, bozulmuş alanlar, sera gazı emisyonları, kentsel yayılma, atık

ve atık su üretimi gibi, ortak ve temel bir çevresel sorunlar paketiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Sorunlar, değişen yaşam tarzları (özel otomobillere giderek daha bağımlı olmak, tek kişilik ailelerin sayısındaki artış, kişi başına giderek daha fazla kaynak kullanılması) ve demografik değişimler dahil olmak üzere, çözümler üretilirken hesaba katılması gereken bazı nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bu çözümlerin ileriye dönük olması ve iklim değişikliğinin etkilerinin öngörülmesi (örneğin seller) veya fosil yakıtlara bağımlılığın giderek azaltılması gibi, risk önleyici yönleri de içermesi gerekmektedir.

Kentlerdeki çevresel sorunlar, nedenleri birbiriyle bağlantılı olduğu için, özellikle karmaşıktır. Bir sorunu çözmek için yapılacak yerel girişimler başka bir yerde yeni problemlerin ortaya çıkmasına neden olabilir ve ulusal veya bölgesel düzeydeki politikalarla ters düşebilir. Örneğin, temiz otobüsler ararak hava kalitesinin iyileştirilmesine yönelik politikalar, bazı arazi kullanım kararlarından (örneğin kent merkezlerinde otopark inşası) kaynaklanan özel araç kullanımındaki artışla sektöre uğrayabilir. Kötü nitelikli bir yapısal çevreyle ilgili sorunlar ise çok kez bunun altında yatan sosyo-ekonomik sorunlarla bağlantılıdır

En başarılı yerel yönetimlerin, farklı politikaları ve farklı yönetim kademelerinde üstlenilen yükümlülükler arasındaki ilişkileri ayrıntılı olarak analiz eden, uzun dönemli stratejik eylem planlarını uygulamaya koyarak, kentsel çevrenin yönetimi konusunda bütüncül bir yaklaşım benimseyenler olduğu genel kabul görmektedir (Eke bakınız). Yerel, bölgesel, ulusal veya AB düzeyinde zorunlu kılınan yükümlülükler (örneğin arazi kullanımı, gürültü, hava kalitesi), yerel bir stratejik yönetim çerçevesine oturtulduğu zaman, yerel düzeyde daha etkin bir şekilde uygulanmaları mümkün olabilecektir.

3. AB DÜZEYİNDEKİ EYLEMLERİN ARTI DEĞERİ

Kentsel çevrenin iyileştirilmesinde yerel yönetimlerin belirleyici bir rolü vardır. Tarih, coğrafya, iklim, yönetim ve yasama koşulları bağlamındaki farklılıklar, kentsel çevre için yerel düzeyde geliştirilmiş, ısmarlama giysi örneği çözümler ister.

Eylemlerin en etkin olacakları düzeyde gerçekleştirilmesini öngören yetki devri ilkesi, aynı zamanda, yerel düzeyde faaliyet gösterilmesi gereğinin de ipuçlarını vermektedir. Ancak, kentsel çevre için her düzeyde eylem gerekmektedir. Bu bağlamda, hem ulusal ve bölgesel düzeydeki yetkili makamların hem de AB'nin oynayacağı bir rol bulunmaktadır.

Bir çok kentte şu anda bile ortaya konmuş çözümler vardır, ancak bunlar yeterince yaygın olarak duyurulmamıştır ya da gerektiği gibi uygulanmamaktadır. AB'nin Üye Devletler ve yerel yönetimlere verebileceği en iyi destek, Avrupa'daki en iyi uygulama örneklerini tanıtmak, bunların tüm Avrupa'da yaygın olarak uygulanabilmesi için kolaylaştırıcı olmak ve kentler arasında etkin ağlar oluşturulmasını ve deneyimlerin paylaşılmasını teşvik etmek olacaktır. AB, çevresel öncelikleri gerçekleştirecek yatırımlara mali destek sağlayabilir; araştırma ve eğitim amaçlı fonlar sunarak, geçerli bir rehberlik sağlayarak ve kentler için ulusal danışma noktalarının oluşturulmasını teşvik ederek kapasite geliştirilmesini destekleyebilir.

Üye Devletler'in, AB düzeyinde sunulan ve bu Stratejide vurgulanan fırsatları, yerel yönetimlerin yararına olacak bir şekilde değerlendirmeleri esastır. Üye Devletler'den ayrıca, ilgili idari kuruluşlar arasında yakın bir işbirliği ve eşgüdüm sağlanmasını teşvik ederek, kentleri ve bölgeleri için etkin çözümleri tanımlayabilmeleri için, bu Strateji'nin hedeflerini gerçekleştirebilmesi yolunda yerel yönetimlere destek olmaları da istenmektedir.

Kentsel çevrenin sorunlarının değerlendirilmesi, her düzeyde eyleme duyulan gereksinim ve AB düzeyinde yapılacak olanların getireceği artı değer, yürütülen çeşitli danışma çalışmalarında Üye Devletler dahil, tüm paydaşların ortak saptamaları olmuştur⁵, Komisyon, yerel düzeyde bütünleştirilmiş bir yönetim uygulanmasının yasal zorunluluk haline getirilmesi de dahil (etki değerlendirmesine bakınız), farklı seçenekleri inceledi. Ancak, kentsel alanların ve varolan ulusal, bölgesel ve yerel yükümlülüklerin çeşitliliği ve tüm kentsel çevre konularında ortak standartların oluşturulmasındaki zorluklar göz önüne alındığında, bu Strateji'nin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde yasal düzenlemelere gitmenin en iyi yol olmayacağına karar verildi. Üye Devletler'in ve yerel yönetimlerin çoğu, çevre yönetimi ve kentsel ulaşım planları konusunda bağlayıcı AB zorunluluklarına gerek olup olmadığını sorgulayarak, bu yaklaşımı destekledi.

4. STRATEJİNİN AMAÇLARI

Bu Strateji kapsamında sunulan önlemlerin amacı, yerel yönetimleri kentsel yönetim konusunda daha bütünleşmiş bir yaklaşım benimsemeleri için destekleyip teşvik ederek ve Üye Devletler'den bu süreci desteklemelerini isteyerek, mevcut AB çevre politikaları ve yasalarının yerel düzeyde daha iyi uygulanmasına katkı sağlamaktır.

Strateji her düzeyde uygulanırsa, sonuçta kentsel çevrenin niteliğinin yükseltilmesine katkı sağlayacak, kentler yaşamak, çalışmak ve yatırım yapmak için

daha çekici yerler olacak ve kentlerin, örneğin iklim değişikliği gibi konularda, daha geniş bir çevre üzerindeki olumsuz çevresel etkileri azalacaktır.

5. ÖNLEMLER

Yerel düzeyde genel olarak çevre yönetimine özellikle de ulaşım, tüm paydaşlara etkin bir şekilde danışılmasını esas alan bütüncül bir yaklaşım, çevre ile ilgili yasal düzenlemelerin başarılı bir şekilde uygulanması ve çevresel kalite ve performansta kalıcı iyileştirmelerin sağlanması yönündeki başarının anahtarıdır.. Yerel yönetimlerin bu yönetim tekniklerini benimseyebilmeleri için desteklenmesi gerekmektedir.

5.1. Bütünsel Çevre Yönetimi Konusunda Rehberlik

Kentsel çevrenin yönetimi için bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi, kentsel alanlar için geçerli olan çeşitli politikalar ve girişimler arasında doğabilecek çelişkilerden sakınılmasına yardımcı olacak, ve kentin uzun vadeli vizyonunun gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Bazı Üye Devletler Yerel Gündem 21 ve Aalborg Taahhütleri⁶ gibi gönüllü girişimlere ek olarak, kentsel çevrenin bütüncül yönetimini sağlamak üzere yasal düzenlemeler getirmiş veya mekanizmalar oluşturmuştur.⁷

Bütüncül yaklaşımlar ortaya daha iyi planlama ve daha çarpıcı sonuçlar çıkartmaktadır. Açık bir şekilde tanımlanmış amaçların, hedeflerin, üstlenilen sorumlulukların, ilerlemenin izlenmesine ilişkin süreçlerin, halka danışmanın, değerlendirme, denetleme ve rapor etmenin, alınacak önlemlerin etkin bir şekilde uygulanmasında yaşamsal önemi vardır. Birçok başarılı kent, politika hedeflerine erişilmesini garanti etmek ve ilerlemenin halk tarafından incelenmesine olanak sağlamak üzere, EMAS veya ISO 14001 gibi çevre yönetim sistemlerini uygulamaya koymuş bulunmaktadır. Sağlanan iyileştirmelerle ilgili bilgilendirme kampanyaları (örneğin Avrupa Ulaşım Haftası) önemlidir.

Komisyon, yerel yönetimlere, yerel düzeyde bütüncül yönetim yaklaşımından daha fazla yararlanılabilmesi için gereken adımları atmalarını ısrarla önermekte ve ulusal ve bölgesel düzeylerdeki yetkili makamları bu süreci desteklemeleri için teşvik etmektedir.

Komisyon, 2006 yılında, deneyimlerden yararlanarak ve en iyi uygulamalardan örnekler vererek, bütüncül çevre yönetimi konusunda teknik rehberlik sağlayacaktır. Bu bağlamda, örneğin hava, gürültü, su, atık ve enerji etkinliği direktifleri gibi, en geçerli olan AB çevre yasalarına referans verilecektir.

5.2. Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Planları Konusunda Rehberlik

Kentsel ulaşım, hava kirliliği, gürültü, trafik tıkanması ve CO₂ emisyonlarını doğrudan etkilemektedir ve gerek kentte yaşayanlar gerekse iş yaşamı için temel bir ögedir. Bazı Üye Devletler’de kentsel ulaşım planlarının yapılması ve uygulanması zorunludur.⁸ Bazı kentler, yaşam kalitesini iyileştirmek veya AB’nin, insan sağlığının korunmasına ilişkin standartlarına (örneğin: hava kalitesi) uyabilmek amacıyla, bu tür planları gönüllü olarak benimsemektedir.

Etkin bir ulaşım planlaması, altyapı ve taşıtlara ilişkin finansal talebin planlanması, yüksek kaliteli toplu taşıma, güvenli bisiklet ulaşımı ve yürüme sağlanmasına yönelik teşvik sistemlerinin tasarlanması ve uygun idari düzeyde bunların arazi kullanım kararlarıyla eşgüdümlü kılınabilmesi için, uzun vadeli bir vizyon gerektirir. Ulaşım planlaması güvenlik, mal ve hizmetlere erişim, gürültü, hava kirliliği, sera gazı emisyonları ve enerji tüketimi, arazi kullanımı konularını göz önüne almalı, gerek yolcu gerekse mal ulaşımını ve her türlü ulaşım türünü kapsmalıdır. Çözümlerin, halkı ve diğer paydaşları içeren geniş kapsamlı danışmaları esas alarak, yerine özel olması ve yerel durumu yansıtması gerekir. Komisyon, yerel yönetimlerin Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Planları yapmalarını ve uygulamalarını ısrarla önermektedir.

Komisyon, 2006 yılında, 2004 Uzman Çalışma Grubu’nun⁹ önerilerini temel alarak, ulaşım planlarının ana yönleri konusunda teknik rehberlik sağlayacak ve en iyi uygulamalardan örnekler verecektir.

5.3. Örnek Uygulamaların AB Bütünü İçinde Aktarılmasına Destek

Yerel yönetimlerin mevcut çözümlere erişimi, birbirlerinden öğrenmeleri ve kendi somut durumlarına uyarlanmış çözümler geliştirebilmeleri açısından önemlidir. Bilginin iyi yapılandırılmış, kolayca sağlanabilir ve doğru uzmanlar tarafından desteklenir olması gerekmektedir.

5.3.1. Ağların Kurulması ve Örnek Projeler

Komisyon tarafından, “İşbirliği Çerçevesi”¹⁰ kapsamında finanse edilen yerel yönetimler arasında deneyim aktarılması uygulaması, her yerel durum için, tarafların kendi deneyimlerini ve karşılaştıkları zorlukları göz önüne alarak, çözüm üretmek üzere birlikte çalışmanın yararlarını göstermiştir.

Komisyon, yeni LIFE+ yönetmeliği¹¹ kapsamında benzer etkinlikleri desteklemeye devam etmeyi önermektedir. Uyum Politikası¹² ve Araştırma Çerçeve Programı da benzer fırsatlar ve bir dizi kentsel çevre konusunda örnek projeler sunacaktır.

Komisyon, bu araçlarla kentsel konularda iyi uygulama örneklerinin ve örnek projelerin yerel ve bölgesel yönetimlere aktarılması için destek sağlayacaktır. Üye Devletler’le, yerel ve bölgesel yönetimlerden bu fırsatları irdelemeleri ve yararlanmaları istenmektedir.

5.3.2. Kentsel Konularda Görevli Ulusal Odak Noktaları Ağı

Yerel yönetimler, ortaya umut verici sonuçlar koyan girişimlerle ilgili bilgilere erişmekte güçlük çektiklerini bildirmektedir. İyi uygulama örneklerinin çoğu, dışardan ve bağımsız olarak değerlendirilmemekte ve bilgisine tek bir noktadan ulaşılamamaktadır. Komisyon, URBACT kapsamında, yerel yönetimlerden gelecek taleplere cevap verebilmek üzere, kentsel alanlardaki sosyal, ekonomik ve kentsel konularla ilgili yapılandırılmış ve değerlendirilmiş bilgi sağlamayı amaçlayan pilot bir ulusal odak noktaları ağını (Avrupa Bilgi Platformu¹³) ortak finansörlüğünü yapmaktadır

Komisyon, pilot çalışmayı 2006 yılı sonunda değerlendirecek ve önerilen 2007-2013 dönemi Uyum Politikası çerçevesinde, bu projenin “kentsel gelişme konusunda deneyimlerin aktarılması için Avrupa çerçeve programı”nın temel taşlarından biri olarak kullanılıp kullanılmıyacağına karar verecektir.

5.4. Komisyon’un Yerel Yönetimler İçin İnternet Portalı

Günümüzde yerel yönetimler için önemli olabilecek Komisyon Önerileri (Communications), araştırma bulguları, çalışmalar ve rehberliklere farklı Komisyon web sitelerinden erişilebilmekte, bu da söz konusu bilgilerin bulunmasını zorlaştırmaktadır.

Komisyon, Avrupa’da iletişimin iyileştirilmesi Eylem Planı’nın¹⁴ parçası olarak, bazı özel izleyici grupları için Europa web sitesinde tematik portallar geliştirme olasılığını irdelemektedir. Bu yolla, tek bir portal tüm geçerli bilgilere bağlantı verecek ve bilgi akışını iyileştirecektir.

Komisyon, yerel yönetimler için tematik bir portal oluşturulmasının yapılabilirliği konusunu değerlendirecektir.

5.5. Eğitim

Birçok yerel yönetim, sektörler arası işbirliği, belirli çevre yasaları konusunda eğitim, etkin halk katılımı ve vatandaşların davranışlarında değişiklik yapılmasının teşvik edilmesi gibi konuları içeren bir bütüncül yönetim yaklaşımının benimsenebilmesi için, belirli becerilere ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir.

Paydaşlara göre, ulusal, bölgesel ve yerel yönetimlerin devreye girdiği “yüz yüze” eğitim, en değerli öğrenme yöntemidir. Öngörülen LIFE+ Yönetmeliği'nin çevre politikasının uygulanmasında yardımcı olmak üzere, yerel düzeyde var olan kapasiteye destek sağlaması önerilmektedir. Bu destek, yerel yönetim personeli için değişim programlarını da içerebilir.

Komisyona'nun Avrupa Sosyal Fonu¹⁵ önerisi de bölgesel ve yerel düzeydeki kamu idarelerinin etkinliğinin güçlendirilmesi yönünde yararlanılabilecek olanaklar sağlamaktadır. Komisyon, yeni LIFE+ Yönetmeliği'ni ve diğer araçları kullanarak, yerel ve bölgesel yönetimlerde kentsel yönetim konusunda kapasite geliştirilmesini destekleyecektir ve Üye Devletleri bu tür faaliyetleri başlatmaya teşvik etmektedir.

5.6. Diğer Topluluk Destek Programlarından Yararlanmak

Strateji'nin hedeflerine ulaşabilmesi için, diğer politikalar kapsamında sunulan fırsatlardan da yararlanması gerekmektedir.

5.6.1. Uyum Politikası

Komisyon'un 2007-2013 dönemi için Uyum Fonları¹⁶ ve Yapısal Fonlar'a¹⁷ ilişkin önerileri kentsel alanlardaki çevresel önceliklerin ele alınabilmesinde yardım sağlanması açısından önemli fırsatlar içermektedir. (örneğin: atık yönetimi, kentsel atıkların arıtılması, hava kalitesi, temiz kentsel toplu taşıma, enerji etkinliği, kirlenmiş toprakların iyileştirilmesi ve kentsel canlandırma projeleri için bütünsel stratejiler).

Komisyon, Üye Devletleri kendi kentsel alanlarında karşılaştıkları sorunları ele alabilmek için bu fırsatlardan yararlanmaları ve Ulusal Stratejik Referans Çerçevelerine uygun bir kentsel boyut katmaları yönünde ısrarla teşvik etmektedir.

5.6.2. Araştırma

Kentsel konulardaki AB araştırmalarının çoğu şu anda yapılmış durumdadır¹⁸ ve, 5.3 – 5.4 maddelerindeki eylemler bu araştırmaların yaygın olarak duyurulmasını daha iyi bir hale getirecektir. Komisyon'un 7. Araştırma Çerçeve Programı¹⁹ önerisi, yenilikçi kentsel yönetim, kültürel miras dahil olmak üzere insan yapısı çevrenin iyileştirilmesi, çevresel riskler, enerji etkinliği, temiz araçlar ve alternatif yakıtlar, ulaşım ve güvenlik konularında daha fazla araştırma yapılmasının yararlı olacağını belirtmektedir.

Komisyon, daha fazla kentsel araştırma için destek sağlayacak ve yerel yönetimleri aktif olarak devreye sokacak ve ayrıca, onlar için üretilen metaryellerin yerel düzeyde kullanılabilmesi için çok sayıda dilde sunulmasına gayret gösterecektir.

6. DİĞER POLİTİKALARLA BÜTÜNLEŞME

Bu Strateji bir çapraz kesit olup, birçok çevresel ortam ve konuyu kapsamaktadır. Strateji, diğer Tematik Stratejiler dahil, 6. Çevre Eylem Programı'nın önceliklerinin ve diğer çevre politikalarının uygulanmasına katkı sağlayacaktır.

Farklı çevre politikaları (hava kalitesi, gürültü, vs.) önleme planlarının yapılmasını öngörmektedir. Bu planları, Stratejide önerilen bütüncül bir yerel çerçeve ve kapsamına katmakla pek çok politika alanı arasında sinerjiler yaratılabilir ve böylelikle gerek çevre gerekse kentsel alanın genel yaşam kalitesi açısından çok daha iyi sonuçlar alınabilir.

6.1. İklim Değişikliği

Kentsel alanların gerek iklim değişikliğine uyum sağlanmasında gerekse sera gazı emisyonlarının önlenmesinde oynayacakları önemli bir rol vardır.

Kentsel alanların iklim değişikliğinin yarattığı sel, sıcak dalgası, daha sık ve daha ciddi su kısıntıları gibi sonuçlarla karşılaşma olasılıkları yüksektir ve kentler bunlar karşısında zayıf bir konumdadır. Bütüncül çevre yönetim planları, kentsel alanların bu tür değişikliklerle daha iyi baş edebilmesi için, çevresel riskleri sınırlayacak önlemleri de içermelidir.

Yerel yönetimler için, sera gazı emisyonlarının azaltılması konusundaki öncelikli alanlar ulaşım ve inşaatır.

Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Planları'nın düşük CO₂ emisyonlarının ve enerji etkin araçlar kullanımının teşvik edilmesi dahil, daha geniş kapsamlı olarak uygulaması, sera gazı emisyonlarının yerel düzeyde azaltılmasında yardımcı olacaktır.

Sürdürülebilir İnşaat, enerji etkinliğini iyileştirmekte bu da CO₂ emisyonlarının azalması anlamına gelmektedir. Yerel yönetimler bilinç artırarak, mümkün olan alanlarda standartlar belirleyip uygulayarak ve gerek kendi yapılarında gerekse çevreyi gözetken (yeşil) ihale yollarıyla elde ettikleri yapılarda en iyi uygulama yöntemlerini benimseyerek bu tür yöntemleri teşvik edebilir. Bu bağlamda mevcut binaların yeniden donatılmasının yaşamsal bir önemi vardır.

Komisyon, Üye Devletler'le bölgesel ve yerel yönetimlerin kendi kentlerinde sürdürülebilir inşaat yöntemlerini teşvik edecek programlar geliştirmesini ısrarla önermektedir.

Komisyon da, bölgesel ve yerel aktörler arasında enerji etkinliği ve yenilenebilir enerji kaynakları kullanımını teşvik etmek amacıyla ve kendi enerji politikasını desteklemek üzere, Akıllı Enerji – Avrupa programını²⁰ kullanmayı sürdürecektir. Enerji Etkinliği konusunda Yeşil Rapor²¹, Yapıların Enerji Performansı Direktifi'nin²² kapsamının, yenileme geçiren daha küçük binaları da içerecek şekilde genişletilmesi konusunu gündeme getirmektedir.

Komisyon, Avrupa bütününde yapıların karşılaştırılmasına olanak vermek ve en iyi uygulama örneklerinin aktarılmasını teşvik etmek amacıyla, Avrupa Standartlaştırma Örgütü'nü (CEN) yapıların, enerji etkinliği konusunun ötesinde, bütüncül çevresel performans açısından değerlendirilmesine ilişkin yöntemler geliştirmek üzere görevlendirmiştir.²³

6.2. Doğa ve Biyolojik Çeşitlilik

Sürdürülebilir kentsel tasarım (uygun arazi kullanım planlaması) kentsel yayılmanın ve doğal yaşam alanları ve biyolojik çeşitlilik kayıplarının azaltılmasına yardımcı olacaktır. Kentsel çevrenin bütüncül yönetimi, kentsel yayılmadan kaçınan ve toprağın kaplanmasını azaltan sürdürülebilir arazi kullanım politikalarını teşvik etmeli, kentsel biyolojik çeşitliliğin desteklenmesi ve kentlerde yaşayanlar için bilinçlendirme konularını da içermelidir.

Geliştirilmekte olan Toprakların Korunması ile ilgili Tematik Stateji, büyük olasılıkla kirlenmiş alanların ıslahı ve yeniden kullanımıyla toprakların kaplanmasını azaltmayı ve toprağın akılcı kullanımını garanti altına almayı amaçlayan “mekândan tasarruf sağlayan mekânsal planlama” konularını ele alacaktır.

6.3. Çevre ve Yaşam Kalitesi

Sürdürülebilir kentsel ulaşım planları hava kirliliği ve gürültünün azaltılmasına yardımcı olacak, bisiklet kullanımı ve yürümeyi teşvik ederek sağlık konusunda ve aşırı şişmanlığın azaltılması açısından iyileşme sağlayacaktır. Sürdürülebilir inşaat yöntemleri, konforun, güvenliğin, erişilebilirliğin teşvikine yardımcı olacak ve başta ısıtmadan kaynaklanan partikül maddeler olmak üzere, bina içi ve dışı hava kirliliğinin sağlık üzerindeki etkilerini azaltacaktır.

Hava Kalitesi'ne ilişkin mevcut yasal düzenlemeler²⁴, sınır değerlerinin aşıldığı veya aşılma olasılığının bulunduğu durumlarda planların devreye sokul-

ması koşulunu getirmektedir. Pek çok kent, özellikle araç trafiği ve yakma tesisleri tarafından yaratılan kirliliğin partikül maddeler (PM10) boyutuyla, bu koşulları yaşamaktadır. Komisyon, Hava Kirliliğine ilişkin Tematik Strateji²⁵ kapsamında, ulaşım, yeni araçlar ve ufak yakma tesisleri konusundaki Topluluk önlemleri dahil olmak üzere, partikül maddelerin ve ozon kirliliğinin kontrolü konusunda hedefler ve önlemler²⁶ belirleyecektir. Topluluk hava kalitesi hedeflerine ulaşılması, kent yönetimlerini de devreye sokan bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir.

Kentsel Ulaşım Planları ve kentsel alanların mahalle düzeyinde ısıtma dahil, daha iyi bir şekilde bütüncül yönetilmesi, bu yükümlülükler uyma konusunda kentlere yardımcı olabilir. Ulaşımın, iklim değişikliği, hava kalitesi ve sürdürülebilir kalkınma bağlamında kritik bir rolü vardır. Komisyon, kentsel çevrenin iyileştirilmesine katkı amacıyla, yeni araç standartlarını (EURO5, EURO VI) da içeren geniş bir dizi faaliyet yapmayı düşünmektedir ve çevresel açıdan duyarlı alanlarda farklılaştırılmış tarife uygulamalarının daha yaygın olarak kullanılması ve kirlilik yaratan ulaşım kısıtlamalar getiren düşük emizyon bölgelerinin ilan edilmesi gibi önlemleri değerlendirecektir. Komisyon son sıralarda kamu yönetimlerinin temiz araç almasına ilişkin bir direktif önerisini kabul etmiş bulunmaktadır.²⁷

Komisyon, Ortak Ulaşım Politikası'nın²⁸ gözden geçirilme sürecinin bir parçası olarak, özellikle özel araçların kentlerde oynadığı rol ve toplu taşımın niteliğinin iyileştirilmesi başta olmak üzere, kentsel ulaşım alanında yapılması gereken araştırmalar konusunu ele alacaktır.

Komisyon, ulaşımın farklı türler arasındaki dağılımında önemli değişiklikler sağlanması, daha temiz araçların kullanımının desteklenmesi ve trafik tıkanması sorunlarının ele alınmasında yardımcı olan CIVITAS Girişimi'ne²⁹ sağladığı maddi katkıyı sürdürmek niyetindedir. CIVITAS aynı zamanda eğitim, bilgi alışverişi ve sonuçların değerlendirilmesi konularında da destek vermektedir.

AB yasaları³⁰, çevresel gürültü ile ilgili olarak, başlıca kentsel merkezlerinde insan sağlığı üzerinde zararlı etkilere yol açabilecek düzeylere ulaşan gürültüyü azaltmak ve sessiz alanları artan gürültüden korumak amacıyla, gürültü haritaları ve eylem planlarının yapılması koşulunu getirmektedir. Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Planları, kentsel ulaşımdan kaynaklanan gürültünün yönetilmesine ilişkin önlemler belirliyerek bu zorunlu koşullara uyulmasında yardımcı olacaktır.

6.4. Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı

Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusundaki Tematik Strateji³¹, çevresel etkilerin azaltılmasını sağlayacak olan, doğal kaynakların etkin bir şekilde kullanılması ilkesinin önemini vurgulayacaktır. Daha iyi bir kentsel yönetim, enerji ve su gibi kaynakların günlük kullanımının yarattığı etkileri azaltabilir. Kentsel yayılmanın yüksek yoğunluklu ve karma kullanımlı yerleşim düzenlemeleriyle önlenmesi, arazi kullanımı, ulaşım ve ısıtma konularında çevre açısından avantajlar getirecek ve kişi başına düşen kaynak oranının düşmesine katkısı olacaktır.

Atıkların Önlenmesi ve Yeniden Dönüşümü konusundaki Tematik Strateji kapsamında önerilen Direktif, Üye Devletlerin en uygun coğrafi düzeyde atık önleme programları hazırlamaları zorunluluğuna da açıklık getirmektedir. Bütüncül kentsel yönetim, yerel atık önleme tedbirlerini de kapsamalıdır.

7. BİLGİ TEMELİNİ OLUŞTURMAK-İLERLEMENİN İZLENMESİ

Bu Stratejinin ne kadar etkin olacağını izlenebilmesi için, güncel ve erişilebilir kentsel verilere gereksinim vardır. Komisyon, EEA'nın (Avrupa Çevre Ajansı) yardımıyla ve Üye Devletlerle yakın bir işbirliği içinde, Avrupa'nın kentsel alanlarının zaman içindeki çevresel performansını değerlendirebilmek amacıyla ve ulusal, bölgesel veya yerel yönetimlere herhangi bir ek yük getirmeden, kentsel çevre konularındaki Avrupa verilerinin iyileştirilmesi için çalışacaktır. Bu çalışma INSPIRE (Avrupa İçin Mekânsal Veri Altyapısı) kapsamında ve GEO³³ ve GMES girişimleri³⁴ ile bağlantı kurularak gerçekleştirilecektir.

Komisyon, 2006 yılında bir Kent Denetimi daha gerçekleştirecek ve 2006'da bir dizi Avrupa kentindeki yaşam kalitesini tanımlayan göstergeleri esas alan ve ekonomik, sosyal ve çevresel konuları kapsayan bir rapor yayınlayacaktır.

8. SONUÇ

Yüksek nitelikli kentsel alanların yaratılması, farklı politikalar ve girişimler arasında iyi bir eşgüdümün sağlanmasını ve farklı yönetim kademeleri arasında daha iyi bir işbirliği gerektirir. Üye Devletler'in ülkelerindeki kentlerin çevresel performansının iyileştirilmesi için bölgesel ve yerel yönetimlere yardımcı olmak sorumluluğu vardır.

Bu Strateji kapsamında sunulan destekleyici önlemlerin, yerel yönetimler ve diğer aktörlere kendi özel durumları için en uygun olan önlemleri tanımlamakta ve AB bütününde bilgi alışverişi olanağından yararlanmakta yardımcı olması gerekir. Bu yönetimler aynı zamanda kentsel çevre yönetimi konusundaki

iyi uygulama örneklerinin AB dışında da (örneğin UNEP'in "Yeşil Kent" girişimine) tanıtılmasına yardımcı olabilirler.³⁵

Üye Devletler'den, yerel ve bölgesel yönetimlerden ve diğer paydaşlardan bu Strateji'nin içerdiği önlemlerin yaratacağı etkilere ilişkin görüşlerini hem düzenli olarak hem de 2009 yılında yapılacak olan yaygın bir danışma egzersizi kapsamında iletmeleri istenmektedir. Bu görüşlerden, kentsel düzeydeki çevre performansına ilişkin elde edilebilecek verilerle birlikte, 2010 yılında yapılacak olan ve alınması gereken ek önlemlerin gözden geçirileceği 6. Çevre Eylem Programı değerlendirmesinin bir parçası olarak yararlanılacaktır.

EK: ÖRNEKLER

Bütünsel Çevre Yönetimi – Kopenhag

Kopenhag kenti, Danimarka yasaları çerçevesinde bir Yerel Gündem 21 stratejisi kabul etmiş bulunuyor. Bunlar, farklı sektörler için benimsenen (örneğin: trafik, atıklar, CO₂, riskler) daha belirgin olarak tanımlanmış stratejiler ve Kopenhag'ın tüm kenti kapsayan kendi çevre yönetimi sistemi ('Dogme 2000') ile birlikte Kopenhag'ın kentsel çevre yönetimine bütüncül yaklaşımını oluşturmaktadır.

Yerel Gündem 21 Stratejisi henüz tam olarak uygulanmış değildir ancak kent yetkilileri hava kalitesi, sera gazı emisyonları, enerji kullanımı, ekolojik ayak izleri, yeniden kullanım ve sürdürülebilir inşaat yöntemleri ve teknikleri kullanılan binaların sayılarındaki artış gibi konularda belirgin bir iyileşmenin sağlandığını ifade etmektedir. Kopenhag'ın yetkili makamları ayrıca, bu iyileşmeler sonucunda, oraya taşınmayı düşünen şirketlere çevre politikalarını ve projelerini sunabildiği için, kentin rekabetçi avantajlarında da bir artma olduğuna inanmaktadır. Artık daha temiz olan yüzme alanlarına yakın taşınmazların kira değerlerinde bir artış gözlenmektedir. Çevre sorunlarına çözüm üretme sürecinde etnik azınlıklarla birlikte çalışılması, bu toplulukların topluma daha fazla katılmasını ve daha iyi topluluk-yerel yetkili makam ilişkileri kurulabilmesini sağlamıştır. Yerel yönetim ise, kentsel çevrenin planlanması ve yönetilmesinde artık daha etkindir ve personelin çevre konularındaki bilinci eskiye oranla çok daha yüksektir.

Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Planlaması– Nantes

24 belediyeden oluşan ve 569.000 kişinin yaşadığı Nantes metropoliten alanı için Fransa yasaları uyarınca hazırlanan kentsel yerleşim planı ('Plan de déplacements urbains' /PDU) 2000 yılında yürürlüğe konmuştur. Yasa, etkin ve temiz toplu taşıma sis-

temleri geliştirerek, sunulan otopark miktarı ve ücretlerini denetim altına alarak, bisikletlerin daha yoğun olarak kullanılmasını teşvik ederek ve iş dünyası ve kamu kuruluşlarına ulaşım planı yapmaları için destek vererek, özel araç trafiği talebinin denetim altına alınmasına ilişkin (hedef: 2010 yılına kadar tüm gidiş gelişlerde, 2002 yılında %62 olan azalmanın, %50 düzeyine çıkartılması) ve bununla bağlantılı olarak emisyonlarda düşüş (gürültü, CO₂, hava kirlenmeleri) gibi iddialı hedefler belirlemektedir. Şu ana kadar ulaşım talebinde yıllık %6-7 düzeyinde bir artış saptanmaktadır.

PDU ile uygulanan başlıca eylemler:

- Otobüs filosunun, doğal gazlı otobüslerle değiştirilerek yenilenmesinin tamamlanması (150 araç). Bu değişimle mevcut sistem Avrupa'nın en temiz kent-içi otobüs filolarından biri haline gelecektir.
- Toplu taşıma ağının (tramvay, otobüs, trolleybüs ve raylı taşıt altyapısı) genişletilmesinin finanse edilmesi ve sıklık, erişilebilirlik ve çalışma saatlerinin artırılması ve diğer ulaşım türleri ile eşgüdüm sağlanması.
- Tüm toplu taşıma ağları için geçerli olacak bütüncül fiyatlandırma ve bilet uygulaması
- Metropoliten alandaki başlıca işverenlerle işbirliği yaparak gönüllü ulaşım planlarının geliştirilmesi (bugüne kadar 13 kuruluş imzalamış bulunuyor).
- Bisiklet ağının iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması (bugüne kadar 300 km.) ve bisiklet kiralama hizmetlerinin geliştirilmesi.
- Konutlarda oturanları, kısa süresi ziyaretçi parkını, otopark alanlarının denetlenmesini ve ana tren istasyonları yakınında "Park Et ve Bin" alanlarının geliştirilmesini (2,500 park yeri), ve bisikletlere ayrılan park yerlerini de dikkate alan bütünsel bir araç parkı politikası.

DİPNOTLAR

- 1 COM(2001) 264.
- 2 Bu Bristol Anlaşması'nda yansıtılmaktadır <http://www.odpm.gov.uk/index.asp?docid=1162287>.
- 3 COM(2005) 330.
- 4 "Kentsel Çevre için bir Tematik Stratejiye Doğru" COM(2004) 60.
- 5 KONSEY SONUÇ BELGESİ 14.10.2004.
- 6 www.aalborgplus10.d
- 7 Belçika (Flanders), Danimarka, Fransa, Macaristan, Polonya, Slovenya: Yasalar var; Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti: Mekanizmalar oluşturmayı düşünüyor; İngiltere: Bazı öğeleri var.
- 8 Fransa, İngiltere: yasalar var; Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti: Mekanizmalar oluşturmayı düşünüyor; İtalya: Bazı öğeleri var.
- 9 europa.eu.int/comm/environment/urban/pdf/final_report050128.pdf
- 10 Decision 1411/2001/EC.
- 11 COM(2004) 621.
- 12 COM(2004) 495.
- 13 15 Üye Devlet'in katılımı ile ve Hollanda İçişleri Bakanlığı öncülüğünde
- 14 SEC(2005) 985.
- 15 COM(2004) 493.
- 16 COM(2004) 494 .
- 17 COM(2004) 495.
- 18 Örneğin 145 "Yarının Kenti ve Kültürel Miras" projeleri.
- 19 COM(2005) 119.
- 20 Yapılarda ve Sanayide Enerji Etkinliği (SAVE), ısı ve enerjinin birlikte üretimi, elektrik ve ısınma için yeni ve yenilebilir enerji kaynakları, biyolojik yakıtlar (ALTENER), ulaşımın enerji boyutları (STEER).
- 21 COM(2005)265
- 22 Direktif 2002/91/EC.
- 23 CEN Görevlendirmesi M/350.
- 24 europa.eu.int/comm/environment/air/ambient.htm
- 25 COM(2005) 446.
- 26 Bu önlemlere etki değerlendirmesi uygulanacaktır
- 27 COM(2005)634
- 28 COM(2001) 370.
- 29 www.civitas-initiative.org
- 30 Direktif 2002/49/EC.
- 31 COM(2005) 670.
- 32 COM(2005) 667.
- 33 Group on Earth Observation(Yerküre Gözlem Grubu)
- 34 COM(2004) 65.
- 35 www.wed2005.org

Yayınlar

Bologna Süreci Temel Belgeleri

AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (Ulusal Ajans),
SOCRATES/Erasmus Programı, 2005, Ankara; 112 sayfa.

Kitap, Avrupa Birliği'nin 2010 yılından itibaren bilgiye dayalı en güçlü ekonomilerden biri olmasını hedefleyen Lizbon Stratejisi kapsamında, Avrupa yüksek öğrenim alanının dönüşümünü öngören Bolonya Süreci belgelerini içeriyor. Bu belgeler arasında, Mayıs 1998'te Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere tarafından imzalanarak sürece temel hazırlayan Sorbon Ortak Deklarasyonu, Haziran 1999'da 29 AB ülkesinin onayladığı ve Bolonya sürecini başlatan Bolonya Deklarasyonu ve bunların ardından, sürece farklı boyutlar katan Lizbon, Prag, Graz, Berlin ve Bergen Bildirileri bulunuyor. Kitapta yer alan belgelerin tümüne, hem İngilizce hem de Türkçe olarak Bolonya Süreci Türkiye sayfasından ulaşılabilir: www.bologna.gov.tr

Bolonya Sürecinin Türkiye'de Uygulanması Projesi 2004-2005 Sonuç Raporu

AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (Ulusal Ajans),
SOCRATES/Erasmus Programı, 2005, Ankara; 112 sayfa.

Bolonya Sürecinin Türkiye'de Uygulanması Projesi, Bolonya rehberleri aracılığıyla yükseköğretimde kaliteyi ve Avrupa yükseköğretim alanında öğrencilerin, araştırmacıların, akademik ve yönetsel personelin hareketlilik koşullarını iyileştirmek amacıyla, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından Avrupa Komisyonu'na önerilmiş bir projedir. Bu kitap da, projenin ilk aşaması olan 2004-2005 yılı proje değerlendirme raporunu içeriyor. İlk dönem hedeflerinin büyük ölçüde gerçekleştirildiği belirtilen kitapta, projenin tanımı, projeyi planlama, uygulama ve değerlendirme adımları, proje çıktıları, Bolonya süreci ve önümüzdeki süreçte atılması gereken adımlar ayrıntılı bir şekilde açıklanıyor. Kitap ayrıca, bu dönem içinde proje kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerin takvimini ve programlarını da sunuyor.

Tepki Cephesi: Piyasa İmparatorluğuna Karşı

Osman Ulagay, Timaş Yayınları, Kasım 2005, İstanbul; 67 sayfa.

Kitap, küresel dönüşümü başlatan güçlerin küresel hareketleri kontrol altında tutmakta zorlanarak birçok noktada çözümsüzlüğe girdikleri ve Çin ve Hindistan gibi farklı ülkelerin alternatif küresel güçler olarak ortaya çıkmaya başladıkları tespitinden hareketle, Batı'nın küresel hegemonyasını sorguluyor. Yazara göre, "tepki cephesi"nin yükselişe geçtiği böyle bir dönemde Türkiye'nin müzakere sürecinin başlamış olması bir rastlantıdan ibaret değil, ve bu nedenle de Türkiye-AB ilişkileri için çeşitli bağlamlarda oluşan tepki dalgaları dikkate alınarak senaryolar oluşturmak gerekiyor. Kitapta yer alan tartışmalar, Türkiye'nin AB sürecine ilişkin alternatif bakış açıları ve eleştirel bir göz sunması açısından önem kazanıyor.

AB Müzakerelerinin El Kitabı: Ne Bekliyoruz, Ne Olacak?

Sinan Ülgen, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Kasım 2005, İstanbul; 149 sayfa.

AB Müzakerelerinin El Kitabı, Avrupa Birliği ile tam üyelik müzakerelerinin başladığı bu dönemde, gündeme gelen soruları cevaplayacak ve bunun yanı sıra müzakerelerin yapısı ve sonuçları hakkında fikir verebilecek bilimsel bir kaynak niteliği taşıyor. Tam üyelik müzakereleri nedir, nasıl yürütülür, en iyi sonucu almak için nasıl hazırlanmak gerekir, sivil topluma ve iş dünyasına düşen görevler nelerdir ve bu kesimlerin bu süreçte hak ve menfaatlerini korumak için ne yapmaları gerekir gibi soruların cevapları kitabın ikinci bölümünde yer alıyor. Üçüncü bölümde ise, ekonomik bütünleşme, dış ticaret ve Gümrük Birliği üzerine yeni bir bakış açısı sunuluyor. Dördüncü bölümde, Avrupa kamuoyunda Türkiye'nin üyeliğine ilişkin bakış açıları serbest dolaşım, dış politika, güvenlik ve din gibi Avrupa'nın başlıca endişe duyduğu konular üzerinden değerlendiriliyor.

Terimler Sözlüğü

EAHTR Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği

(European Association of Historic Towns and Regions)

Avrupa'da tarihi kentlerle ilgili olarak çalışan kuruluşları bir araya getirerek, Avrupa'daki tarihi kentlerin ve buralarda yaşayanların kendilerine özgü ihtiyaçlarını gündeme getirmek ve Avrupa'nın kültürel mirası konusunda kamuoyunda bilinç yaratmak üzere 1999 yılında kurulmuştur. Türkiye Tarihi Kentler Birliği de aralarında bulunmak üzere 41'i aşkın üyesi bulunmaktadır.

ECCREDI Avrupa İnşaat Araştırma, Geliştirme ve Yenilikçilik Konseyi

(European Council or Construction Research, Development and Innovation)

1995 yılında, inşaatta yer alan tüm tarafları temsil eden Avrupa kuruluşlarını bir araya getirmek üzere kurulmuştur. Konsey bünyesinde, müteahhitler, mühendisler, danışmanlar, mimarlar ve tasarımcılar, ürün ve malzeme üreticilerin, yapı denetimi kuruluşları, sosyal konut üreticileri ve araştırma kuruluşları temsil edilmektedir. ECCREDI, inşaata ilişkin araştırma, teknolojik gelişim ve buluşları desteklemek yoluyla inşaat sektörünün rekabet, kalite, güvenlik ve çevresel performansını yükseltmeyi ve yapıyı çevrenin bütün olarak sürdürülebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır.

INHERIT

INHERIT, Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği'nin öncülüğünde, Avrupa Birliği içinde bölgeler arası işbirliğini desteklemek üzere yürütülen INTERREG 3C programı tarafından desteklenen bir ağ projesidir. Aralık 2007'ye kadar devam edecek projede, iyi uygulama örnekleri incelenecek, mirasa yönelik yeniden canlandırmanın nasıl gerçekleştirileceğine dair bir kılavuz hazırlanacak ve AB'nin kültürel miras ve yeniden canlandırma konusundaki bölgesel politikalarının etkinliği konusunda bir rapor yayımlanacaktır.

Gündem 21

(Agenda 21)

1992 yılında Rio de Janeiro'da yapılan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda aynı başlıklı kabul edilmesiyle başlayan, "sürdürülebilir gelişme" kavramının yaşama geçirilmesine yönelik bir eylem planıdır. Belgede ayrıca "ele alınan sorunların ve çözümlerin büyük bir bölümünün yerel düzeydeki faaliyetlere dayalı olması nedeniyle, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimlerin katılımı ve işbirliğinin belirleyici bir etken olacağı" görüşü belirtilmekte, böylelikle "Yerel Gündem 21" olarak adlandırılan yerel eylem planları ortaya çıkmaktadır.

URBACT

2002 yılında oluşturulan ve 160 kentin katılımıyla kentsel sorunlara ilişkin deneyimlerin paylaşılarak, kentsel politikalar konusunda ortak eylemlerde bulunmanın amaçlandığı bir Avrupa programıdır. Adaletsiz kentsel gelişim, ekonomik ve toplumsal ayrım bölgeleri, çevrenin bozulması, güvenliğin azalması, toplumsal bağların zayıflaması ve kamusal hizmetlerin yetersizliği, URBACT kapsamında ele alınmakta olan konulardan bazılarıdır.

Web Kaynakları

ULUSLARARASI BELGELERİ
www.mimarlarodasi.org.tr
ADRESİNDEN TAKİP EDEBİLİRSİNİZ...

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA)

<http://www.uia-architectes.org>

Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE)

<http://www.ace-cae.org>

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu

<http://www.architecture-forum.net>

Avrupa İnşaat Teknolojisi Platformu (ECTP)

<http://www.ectp.org>

Avrupa İnşaat Araştırma, Geliştirme ve Yenilikçilik Konseyi (ECCREDI)

<http://www.eccredi.org>

Kültürel Mirası Yeniden Canlandırma Projesi (INHERIT)

<http://www.inheritproject.net>

Avrupa İçinde Bölgeler Arası İşbirliği Programı (INTERREG 3C)

<http://www.interreg3c.net>

Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği (EAHTR)

<http://www.historic-towns.org>

Türkiye Tarihi Kentler Birliği

<http://www.tarihikentlerbirligi.org>

URBACT Kentsel İyileştirme Programı

<http://www.urbact.org>

Avrupa Kentlerine İlişkin Bir Bilanço (Urban Audit)

<http://www.urbanaudit.org>